

P

aukenslag!

Blad van de Vakgroep
nederlandistiek,
Universiteit Belgrado
List Grupe za
nederlandistiku,
Univerzitet u
Beogradu

Drugačijost *Het anders-zijn*

De staat van het Nederlands in de wereld
Stanje nizozemskog jezika u svetu

Z.E. Leo D`aes:

*“Ik zou graag zien dat er in alle landen
waar België een ambassade heeft
ruim 300 studenten Nederlands aan het leren zijn!”*

Nj.E. Leo D`as:

*„Voleo bih da u svim zemljama gde Belgija
ima ambasadu oko 300 studenata
uči nizozemski jezik”*

In memoriam
André Weyns

**Jubileea van
de Vakgroep
Jubileji Grupe
za nederlandistiku**

2017/2018
18

grupa
za nizozemske
studije

Arius

PAUKENSLAG!

Inhoud

Sadržaj

I Genderverhoudingen / Rodni odnosi

- 05 Drugačijost / Het Anders-zijn
- 06 Man-vrouw verhoudingen / Muško-ženski odnosi
- 07 Communicatie & Romantiek / Komunikacija & Romantika
- 11 Onderzoek naar de mannen in Nederland en Vlaanderen / Istraživanje o holandskim i flamanskim muškarcima
- 13 Tijd voor genderneutrale toiletten / Vreme je za rodno neutralne klozete
- 14 Honderden Nederlandse vrouwen urineren in openbare mannentoiletten als protest / Stotine Holanđanki iz protesta mokri u javnim muškim toaletima
- 15 Rodno neutralna slikovnica za decu / Genderneutraal kinderboek
- 17 Enquête over genderverhoudingen onder Servische en Vlaamse jongeren / Anketa o rodnim odnosima među srpskim i flamanskim studentima

II Gender en taal / Rod i jezik

- 21 Mannen gebruiken andere woorden dan vrouwen / Muškarci koriste drugačije reči od žena
- 23 Genderneutrale taal / Rodno neutralna upotreba jezika
- 25 Poldernederlands / Polderski holandski
- 26 Ingrid van Alphen: Mythes over de taal en gender / Ingrid van Alfen: Mitovi o rodu i jeziku

III Genderverhoudingen in de literatuur / Rodni odnosi u književnosti

- 28 Fragmenten uit "Het land van herkomst" van E. du Perron en "Brief van de Ionische Zee" van Jovan Dučić / Odlomci iz „Zemlje porekla“ E. Di Perona i „Pisma s Jonskog mora“ Jovana Dučića

IV De staat van het Nederlands in de wereld / Stanje nizozemskog jezika u svetu

- 30 De staat van het Nederlands in de wereld / Stanje nizozemskog jezika u svetu
- 34 Holambra, een stukje Nederland in Brazilië / Holambra, delić Holandije u Brazilu
- 36 De belangstelling en waardering voor het Nederlands is in het buitenland groter dan in Nederland zelf! / Za nizozemski jezik su interesovanje i uvažavanje u inostranstvu mnogo veći nego u samoj Holandiji!

V Kunst / Umetnost

- 37 In memoriam Frans Zwartjes / In memoriam Frans Zvartjes
- 39 De kunst van het lachen / Umetnost/Umeće smejanja
- 40 "De nachtwacht", een theatervoorstelling met een intertekstueel knipoogje / „Noćna straža“, pozorišna predstava s intertekstualnom aluzijom
- 41 Slobodan Trkulja / Slobodan Trkulja

VI Nederlands-Servische banden / Nizozemsko-srpske veze

- 44 Recensie van het boek "Uitweg" van Andrija Dodig / Prikaz knjige „Izlaz“ Andrije Dodiga
- 46 Interview met Sinan Baris / Intervju sa Sinanom Barisom
- 48 Interview met Luka Vitošević / Intervju s Lukom Vitoševićem
- 50 Interview met Nevena Kukoljac / Intervju s Nevenom Kukoljac
- 53 Interview met chefkok Sem Veldheer / Intervju s glavnim kuvarem Semom Veldherom
- 55 Interview met de vertrekkende Belgische ambassadeur, Z.E. Leo D'aes / Intervju s odlazećim ambasadorom Kraljevine Belgije, Nj. E. Leom D'asom

VII Berichten / Vesti

- 58 Caro Emerald voor het eerst in Belgrado / Karo Emerald prvi put u Beogradu
- 59 Nieuwe uitgave van het Kafana-tribunaal en de vertaling ervan / Novo izdanje Kafanskog tribunala s prevodom
- 60 Onze gastdocenten: Roland Nagy, Olga Novitskaja / Gostujući predavači: Roland Nađ, Olga Novickaja
- 61 In memoriam André Weyns / In memoriam Andre Vejns

VIII Jubilea van de Vakgroep / Jubileji Grupe za nederlandistiku

- 62 Drie decennia Belgradose Neerlandistiek / Tri decenije beogradske nederlandistike
- 64 Culturele evenementen in Čačak, Pančevo en Požarevac / Kulturne manifestacije u Čačku, Pančevu i Požarevcu
- 66 Presentatie van de Vakgroep en haar wetenschappelijke en literaire publicaties / Predstavljanje naučnih i literarnih publikacija

Woord vooraf

Uvodna reč

Beste lezer,

Wat u vóór u ziet liggen is het nieuwe nummer van ons studententijdschrift *Paukenslag!*. Hierin kunt u alles vinden over de activiteiten van de Vakgroep Neerlandistiek in het afgelopen jaar en over allerlei culturele evenementen, initiatieven en mensen die bruggen tussen Servië en de Lage Landen bouwen en onderhouden.

De onlangs gevierde jubilea van onze Vakgroep waren een mooie aanleiding om terug te denken aan alle projecten en activiteiten die in Belgrado plaatsvonden, maar ook om bestaande en toekomstige plannen te presenteren. Ter gelegenheid van dit jubileum vond in november vorig jaar aan de Filologische faculteit te Belgrado een internationale wetenschappelijke conferentie plaats - *Drie decennia Belgradose Neerlandistiek*. De verslagen over dit evenement nodigen wij u uit om hier te lezen.

Daarnaast is *Paukenslag!* ook een podium voor verschillende vertalingen, berichten en artikels over thema's die onze belangstelling wekken. Dit jaar hielden we ons zowel met genderverhoudingen als met de verhoudingen tussen gender en taal bezig. Man-vrouw verhoudingen zijn in elke cultuur een populair onderwerp en die vonden wij curieus om met elkaar te vergelijken. Er werd ook bijzondere aandacht besteed aan de verschillen en overeenkomsten in het taalgebruik van mannen en vrouwen. Aangezien we toekomstige filologen en neerlandici zijn, hebben we ook natuurlijk ruimte gemaakt voor een onderzoeksrapport over de staat van de Nederlandse taal in de wereld.

Om ons op de hoogte van culturele activiteiten te houden, gingen sommige leden van de redactie ook als journalisten aan de slag door interviews te houden en artikels te schrijven over enkele kunstenaars, concerten of gastcolleges. Al die enthousiastelingen, evenementen en initiatieven zorgen voor de verdere ontwikkeling van banden tussen onze landen. Onze dank gaat deze keer speciaal uit naar de Nederlandse ambassade in Belgrado die de druk van dit nummer mogelijk heeft gemaakt. En, *last but not least*, aan onze begeleiders, prof. dr. Jelica Novaković-Lopušina en drs. Bojana Budimir. Nu rest ons alleen nog u veel leesplezier toe te wensen. Tot volgend jaar!

Namens de redactie,
Kaća Praizović

Dragi čitaoci,

Pred vama je novi broj našeg studentskog časopisa *Paukenslag!*. Ovde možete pronaći sve o aktivnostima Grupe za nizozemske studije tokom protekle godine i o svakojakim kulturnim događajima, inicijativama i ljudima koji grade i održavaju mostove između Srbije i Nizozemlja.

Nedavno proslavljeni jubileji naše Katedre bili su lepa prilika da se podsetimo projekata i aktivnosti koje su se održale u Beogradu, ali i da predstavimo trenutne i buduće planove. Povodom jubileja održana je u novembru prošle godine međunarodna naučna konferencija *Tri decenije beogradske nederlandistike* na Filološkom fakultetu u Beogradu. Pozivamo vas da ovde pročitate izveštaje o ovom događaju.

Pored toga, *Paukenslag!* je i platforma za razne prevode, vesti i članke o temama koje su nam privukle pažnju. Ove godine bavili smo se rodnim odnosima kao i odnosima između roda i jezika. Odnosi između žena i muškaraca u svakoj kulturi su popularna tema, te nam je bilo interesantno da među njima pravimo poređenja. Pažnju smo takođe posvetili sličnostima i razlikama u upotrebi jezika kod muškaraca i žena. S obzirom na to da smo budući filolozi i nederlandisti, ostavili smo naravno prostora i za izveštaj o jednom istraživanju o stanju nizozemskog jezika u svetu.

Da bi nas držali u toku sa dešavanjima, neki od članova redakcije oprobali su se i kao novinari tako što su radili intervjue i pisali članke o umetnicima, koncertima ili gostujućim predavanjima. Svi ovi entuzijasti, događaji i inicijative pospešuju dalji razvoj veza među našim zemljama.

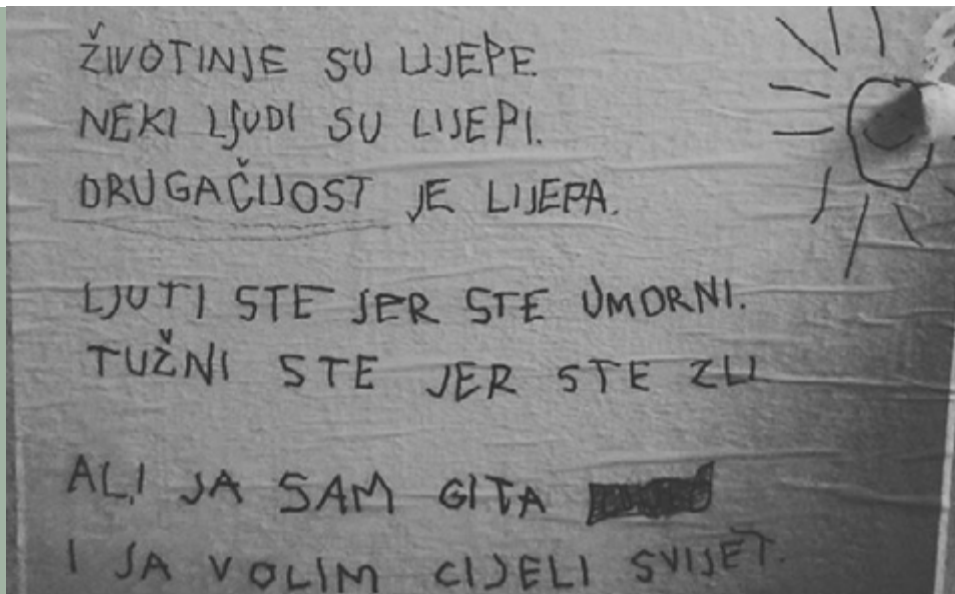
Ovom prilikom se posebno zahvaljujemo ambasadi Kraljevine Holandije koja je omogućila štampanje ovog broja, a naravno i našim mentorima, prof. dr. Jelici Novaković-Lopušina i asistentkinji Bojani Budimir.

Preostaje nam samo da vam poželimo prijatno čitanje. Do sledeće godine!

U ime redakcije,
Kaća Praizović

I Genderverhoudingen

Rodni odnosi

Instagram / ana_nass2s

Bron/Izvor: Kurir, 10-10-2017 < goo.gl/KTqTE7 >

Drugačijost

Dečija mudrost koja je osvojila čitav region: Drugačijost je lepa, tužni ste jer ste zli!
Devojčica iz Zagreba koja se zove Gita je svojom porukom osvojila čitav region.
Gita nije znala da će veoma brzo nakon svoje 'pesmice' biti citirana na društvenim mrežama.
Ljude je njena poruka zaludela, jer je iskrenim rečima pokazala kako funkcioniše današnje društvo.

*"Životinje su lepe.
Neki ljudi su lepi.
Drugečijost je lepa.
Ljuti ste jer ste umorni.
Tužni ste jer ste zli.
Ali ja sam Gita i volim ceo svet."*

Het anders-zijn

De wijsheid van een kind heeft de West-Balkan veroverd: het anders-zijn is mooi, jullie zijn droevig, want jullie zijn kwaad!
Het meisje Gita uit Zagreb heeft met haar boodschap de hele West-Balkan veroverd.
Gita wist niet dat haar gedichtje al spoedig op sociale netwerken geciteerd zou worden.
Mensen werden dol op haar boodschap, omdat ze in eerlijke woorden heeft getoond hoe de hedendaagse samenleving functioneert.

*"De dieren zijn mooi.
Sommige mensen zijn mooi.
Het anders-zijn is mooi.
Jullie zijn boos, want jullie zijn moe.
Jullie zijn droevig, want jullie zijn kwaad.
Maar ik ben Gita en ik hou van de hele wereld."*

MUŠKO-ŽENSKI MAN-VROUW *odnosi* verhoudingen

Bron/Izvor: Ensie, 5-5-2017 < goo.gl/LVa2QS >

Het hoort bij de officiële 'normen en waarden' van Nederland dat mannen en vrouwen gelijke rechten hebben en gelijkwaardig zijn. De laatste decennia is dat ook steeds meer het geval. Geen enkel beroep is via de CAO nog gesloten voor vrouwen. Het laatste beroep, stuwadoor in de haven, werd in 1992 voor vrouwen opengesteld. Onder de oppervlakte is echter veel van de vroegere mannelijke dominantie nog steeds terug te vinden...

Značenje i definicija muško-ženskih odnosa

Jednakost muškaraca i žena spada u osnovne norme i vrednosti Holandije. Poslednjih nekoliko decenija se to sve više praktikuje. Shodno Kolektivnom ugovoru o radu (CAO) nijedno zanimanje više nije nedostupno za žene. Poslednje zanimanje koje je ženama postalo dostupno, 1992. godine, jeste - slagač tereta u lukama.

Međutim, ispod površine nalazi se još mnogo muške dominacije od ranije. Ispostavlja se da žene manje zarađuju nego muškarci za isti posao, a poslovi u kojima žene preovlađuju, kao npr. prosveta, gube na statusu. Žene u privredi često kažu da se moraju dvostruko više truditi da bi stekle isto priznanje kao što ga imaju muškarci. Na primer u Aziji i u oblasti Mediterana shvatanja su mnogo jasnija. U privatnom životu je žena često glavna, ali to ne sme da se primeti u javnosti. Muškarac je naime šef u spoljašnjem svetu. On stiče status i čast, čak iako je u stvarnosti žena iza kulise ta koja je zaista preduzela nešto. Stoga tradicionalnom Turčinu i Somalijcu često teško pada žena kao šef, jer su onda njoj potčinjeni i u javnosti. Holanđanin možda ima isti problem, ali to neće reći jer je norma jednakost muškaraca i žena.

Holanđani (više) ne smeju da tuku svoje žene. U mnogim afričkim i arapskim zemljama muškarac ponekad pokazuje kako mu je stalo do svoje žene tako što je „dobro“ istuče. Jedna Egipćanka Dalia kaže: „Naravno da je to neprijatno, ali je neizbežno... Ko zaista voli svoju ženu, želi je isključivo samo za sebe. Muškarac koji nikada ne tuče svoju ženu, ne može biti dobar muškarac... Dobar čovek te udari samo ako si to zaista zaslužila. Nažalost ima veoma loših muževa, koji te tuku bez ikakvog razloga. U Egiptu je ovo veliki problem.“ (Lajendejk, 1998, str. 90)

Mislite li da ste Vi emancipovani? Pročitajte priču u nastavku.

Dva direktora posmatraju svoje radnike. Jedan kaže: „To je zapravo ženski posao“, a drugi: „Ja mislim da je to muški posao“.

Kakvu sliku zamišljate? Da li ste rečenicu „To je zapravo ženski posao“ shvatili kao posao lošijeg kvaliteta, dakle kao jednostavniji posao? Onda „ženski posao“ za Vas ima to značenje i u manje svesnim trenucima.

A direktori, da li su to bili muškarci? To ne stoji nigde u tekstu, ali ste Vi to tako shvatili. Emancipacija može da uspe teoretski, ali u našim automatizmima ostaju stare predstave. (primer: A. Verbist)

Grupni prevod

Communicatie & Romantiek

Komunikacija & Romantika

bol.com

Uit: Perrier, Sophie. *De mannen van Nederland*. Zutphen/Apeldoorn: Plataan, 2001, p. 83-88; 59-65.

Iz: Perije, Sofi. *Holandski muškarci*. Zutphen/Apeldoorn: Plataan, 2001, str. 83-88; 59-65

seksu, konstipaciji i ostalim ličnim stvarima. Bez okolišanja sve naziva pravim imenom. Ova otvorenost iznenađuje sve strankinje, uključujući i one iz Skandinavije, poput Dankinje Hane koja već 14 godina živi u Hroningenu: „Bilo nas je jednom četvoro, dva muškarca i dve žene, i pričali smo o porođajima. Muškarci su sa nama ozbiljno razgovarali o ušivanju reza na vaginalnom otvoru i tome kako se ona nakon toga sužava. Predlagali su nam da odemo kod ginekologa... Danci uopšte nisu toliko otvoreni.”

Zašto Holanđani toliko pričaju? Između ostalog zato što u vezi ne mogu potpuno da se stope sa svojim partnerom. Smatraju da jednostavno ne mogu da osećaju kako se ono drugo oseća. Zato je bolje o svemu eksplicitno govoriti. Uostalom, žena koja ima problema u vezi čuće u većini slučajeva od svoje prijateljice: „Što ne popričaš s njim o tome?” Ova vera u moć reči malo olakšava komunikaciju, ali ima i neželjenih nuspojava. Muškarci gube moć nagađanja. „Ništa ne predosećaju, sve mora da im se objašnjava”, žale se strankinje koje, za razliku od Holanđanki, nisu od malena naučene da budu samosvesne i asertivne.

Dakle ako nose pretešku torbu, ne usuđuju se da zamole muškarca za pomoć, istovremeno mu zamerajući što sam nije uvideo im je pomoć potrebna. Međutim, on misli da želja ili problem ne postoje ukoliko nisu iskazani. Navikao je da imenuje stvari, ne da ih dešifruje. Gvadalupe žali zbog ovakvog manjka intuicije. „Moj dečko Joust uvek kaže: „Pa nemam ja šesto čulo.” Bila sam u vezama sa muškarcima različitih nacionalnosti. Čak i kada sam bila sa Nemcem, razumeli smo se i bez reči, ali to sa Holanđaninom ne polazi za rukom. Sve vreme mu moraš slati signale ako želiš da te razume.”

Ove žene se ponekad ne usuđuju da išta kažu, a češće ostave stvari nedorečenim. Ali to njihovim holandskim partnerima ne bude dovoljno. Oni sve bukvalno shvataju, što vodi do čudnih nesporazuma. Jasmin je već godinama bila u braku sa Sejsom kada se zaljubila u Jupa. „Bilo je to strastveno i obostrano, ali i veoma komplikovano. U jednom

Communicatie

„De moderne Nederlander praat veel met zijn vrouw. Als hij 's avonds thuiskomt van zijn werk, vertelt hij altijd wel even hoe zijn dag is geweest. 'Mijn man en ik hebben het over alles. Van hoe het was op het kantoor tot onze toekomstplannen. Libanezen zijn een stuk zwijgzamer', vergelijkt Maha.” ...

Komunikacija

„Dečko mi je u lice rekao da misli da sam preniska.”
(Mitsuko, Japan)

Savremeni Holanđanin dosta razgovara sa svojom ženom. Kada uveče dođe kući sa posla, uvek joj ispriča kako mu je prošao dan. „Moj muž i ja razgovaramo o svemu. Počevši od toga kako je bilo na poslu pa sve do naših planova za budućnost. Libanci su znatno ćutljiviji”, poredi Maha. Čak i razgovore o svojoj vezi Holanđanin shvata ozbiljno. Duševna komešanja svoje partnerke sluša sa nepodeljenom pažnjom. Razgovaraju kao dve dobre drugarice. U vezi reč ne vidi samo kao sredstvo za izgrađivanje poverenja i jednakosti već i za rešavanje problema. „Ukoliko se oko nečega ne bismo složili, Sejs bi hteo da razgovaramo o tome do duboko u noć”, kaže Jasmin. „Zaista je verovao da se problemi rešavaju razgovorom.”

Sve može biti tema razgovora, čak i seksualni život i sitni ženski problemi. U većini drugih zemalja muškarci i žene komuniciraju na daleko implicitniji način. Reči se obazrivo biraju, a partneri se ustručavaju da nazovu stvari pravim imenom. O previše osetljivim ili svakodnevnim temama čute. „U Rusiji se ne priča o intimnim stvarima”, priča Natalija. „Devojka nikada neće reći da ima menstruaciju. Takođe, muškarci ne prisustvuju porođajima.”

Holanđanin čak i u društvu bez imalo ustručavanja govori o

trenutku sam rekla Jup: „Ne smeš više da me zoveš.“ Na moje veliko iznenađenje on to stvarno više nije radio. Jedan Turčin bi me u tom slučaju 10 puta zvao.“ Jasmin bi naravno više volela da je on ignorisao tu zabranu, ali Jup je stvarno mislio da joj treba malo odmora, tako da je poštovao njenu odluku. I Špankinja Beatriz imala je velikih problema u komunikaciji kada je počela da živi sa Robertom. U naletu besa povikala je: „Gubi mi se s očiju!“ te je Robert otišao. „Ako kažeš Holanđaninu da ti se skloni s očiju, on to i uradi. Ako kažeš: ostani ovde, on uradi i to“, priča i dalje zblanuta. „Sve mora da im se objasni, zapravo im treba uputstvo“, žali se Špankinja.

Holanđani nisu u stanju da dešifruju dvosmislene poruke pošto su i sami toliko direktni u ophođenju. Ne vole da se zapetljaju u nedorečenosti i nagađanja. Ono što Holanđanin hoće je efikasnost. A pošto se manje obazire na tabue, radije odmah razjašnjava dvosmislenosti, sasvim otvoreno. Muškarci iz inostranstva često kriju nešto od svojih žena iz straha da ih ne povrede. Ali Holanđani smatraju da je bolje sve reći, koliko god to bilo neprijatno. Ove sirote strankinje nisu navikle na toliku direktnost. Smatraju da su im muževi previše surovi i poprilično netaktični. Kako kaže Like: „Belgijanac nikad ne kaže kako tačno stvari stoje. Moj muž Ron koji je Holanđanin, sa druge strane, uvek kaže sve onako kako jeste. Uvek kaže: mislim ovo, mislim ono. Jako je iskren, tako da ni mene ne štedi. Čak i neprijatne stvari mi sruči u lice. To boli“, kaže Flamanka.

To što su ove opaske promišljene i smireno izgovorene, za razliku od onih izrečenih u naletu besa kao kod Italijana, čini ih još neprijatnijim. Zbog objektivnog i neutralnog tona dobijaju na težini. Ova otvorenost ume nekada da bude šokantna. Uzmimo sledeći primer: Bivši dečko Japanke Mitsuko visok je 196cm a ona samo 156cm. Kada su raskidali otvoreno joj je rekao da misli da je preniska. To priznanje nije bilo praćeno mnogim emocijama. Verovatno je mislio da joj duguje neko objašnjenje. Međutim, strankinje su u ovakvim situacijama često osetljivije od Holanđanki pa ih je lako uvrediti. Holanđani na to nisu navikli. Misle da je kritika nešto što se može racionalno podneti, bez lične povređenosti. Tako da ti se kao ženi lako može desiti da ti dečko bez uvijanja kaže kako mu se ne sviđa taj mladež na tvom obrazu, da bi holandski mogao da ti bude mnogo bolji i da nije raspoložen za seks. On ne govori takve stvari da bi te povredio ili ti nešto nabio na nos. Jednostavno ne vidi razlog da ih ne kaže, pa istinite su, zar ne?

Još od malih nogu naučen je da mora da bude iskren. On dakle ne misli da se neprilično ponaša ako uputi neki neprijatan komentar. Iskrenost ima apsolutnu prednost, čak i nad osećanjima. Evo još jednog primera. Bilo je to u proleće, kada se Francuskinja An do ušiju zaljubila u svog lekara. Prošlo je nekoliko pregleda dok se nije usudila da mu otkrije svoja osećanja. Nije više mogla da izdrži. Skupila je hrabrost i zakazala još jedan termin.

Emocije su je preplavile a reči su joj jedva izlazile. Udahnula je duboko i otvorila dušu: „Zaljubila sam se u Vas.“ U mnogim drugim zemljama bi doktor pokušao da se uz pomoć izgovora izvuče i spasi iz takve ili slične

komplikovane situacije. Ili bi okolišali ili bez razmišljanja izbegavali svaki kontakt. Ali ne i ovaj holandski lekar. Pogledao je An pravo u oči i odlučno rekao: „Osećanje nije obostrano, ne možete više biti moj pacijent.“

Zbog te iskrenosti Holanđani takođe nikada neće preuveličavati svoja osećanja prema nekoj ženi. Kada su Beatriz i Robert tek započeli vezu, otputovala je u Brazil gde se on tada nalazio zbog posla. Neposredno pre nego što se ukrcala na let za Španiju, briznula je u plač. Morala je da se oprostí od svog voljenog na čak 6 meseci. Da bi je utešio, Robert je rekao: „I like you.“ Beatriz je bila šokirana: „You like me?“ Ispravio se: „Euh...maybe I love you.“ Čak i posle toliko godina, Beatriz je i dalje zgranuta zbog ovoga. „Trebalo je da se razdvojimo na 6 meseci. I dalje sam studirala, dala sam sav novac na avionsku kartu, i sa ovim rečima je trebalo da uđem u avion.“ Šta bi jedan Španac uradio? Lakše bi mu bilo da kaže „volim te“ ako bi ga to izvuklo iz ove nezgodne situacije, pa makar i ne znao da li to zapravo i misli. Ali laž, čak i iz najbolje namere, ne prolazi kod Holanđanina.

Izražavaju li Holanđani svoja osećanja tako teško iz iskrenosti ili iz srama? Bilo kako bilo, skoro sve strankinje se žale na njihovu škrtost što se toga tiče. „Nakon sedam meseci promrmljao je: „Volim te“. Ali toliko tiho, skoro s otporom“, priseća se Jasmin. „Ništa da kaže. U redu, da me voli, ali to je sve. Kad je na putu nikada mi ne kaže da mu nedostajem.“ priča razočarana Maha o svom mužu. „Izjavljivanje ljubavi? Ne, to se ili podrazumeva ili moraš da veruješ u to“, primetila je i Katarina.

Zatim komplimenti. Ako se Holanđani od nečega suzdržavaju, onda je to ovo. Kada bi samo znali koliko ovo strankinje povređuje, bez sumnje bi malo prilagodili svoje ponašanje. Elena je, na primer, 25 godina u braku sa Polom. „Ako bih ikada napustila svog muža, to bi bilo jer mi nikada ne daje komplimente“, kaže ova Grkinja. U holandskoj kulturi nije uobičajeno hvaliti nekoga na sva usta. Osim toga, muškarci odbijaju da na zapovest udeljaju komplimente. „To rade samo ako to zaista i misle dok u Portugalu muškarci udeljaju komplimente samo tako. Ako si se čitav sat doterivala pred ogledalom, dečko je u obavezi da ti kaže nešto lepo“, priča Katarina.

Holanđani ne vole nikakvu vrstu pritiska. Opšte poznat među strankinjama je primer nove haljine. Kada je obuče, žena se oseća kao da je najlepša na svetu, ali mužić bude potpuno ravnodušan. On tada i kaže, čime je smrtno uvredi. Francuz ume bolje da se izbori sa ženskom sujetom. Brže-bolje će ženi reći da prelepo izgleda, makar i smatrao da joj haljina stoji kao vreća.

Holanđani imaju dakle bezgranično poverenje u moć reči, ali samo kada je u pitanju rešavanje problema u vezi ili razjašnjavanje neke situacije. Čim treba izraziti osećanja, to poverenje pretvara se u duboko podozrenje. Lepe reči su suviše površane i lak način za izražavanje ljubavi. Mogu biti neiskrene i namenjene samo tome da se dobije nešto zauzvrat. Iskrenost osećanja mora se dokazati u praksi. Holanđani su vredni radnici, ne dolaze kasno kući sa posla, ne udaraju žene već ih slušaju, verni su im i brinu o deci i to su najlepši iskazi ljubavi u ovoj zemlji lala.

Romantiek

Nederlandse mannen zijn verantwoordelijk en consciëntieus. Op hun werk bellen ze niet uren met hun maîtresse. Komt de loodgieter op zaterdag de kraan maken, dan is een verrassingsuitje naar Barcelona natuurlijk niet aan de orde. En een sieraad cadeau geven terwijl ze eigenlijk blut zijn doen ze ook al niet. Bloemen kopen ze alleen voor speciale gelegenheden. Dus niet als ze met hun geliefde langs de bloemenman lopen.

Romantika

„Holandđani ti jednostavnu kažu: ‘Mala, volim te’.“
(Maksin, Argentina)

Holandđani su odgovorni i savesni. Na poslu ne razgovaraju satima telefonom sa svojom ljubavnicom. Ako vodoinstalater dolazi u subotu da namesti slavinu naravno da izlet iznenađenja u Barselonu ne dolazi u obzir. Poklanjanje nakita kada baš i nisu pri parama takođe ne praktikuju. Cveće kupuju samo za posebne prilike. Dakle ne ako sa svojom dragom prođu pored cvećare. Uporedimo to sa znacima pažnje jednog Grka. „Partner mi je slao poruke u pola noći, trošio mnogo novca na pozive iz inostranstva. Kupovao mi je odeću, slao pesme, čitave knjige“, priča Elena.

Holandđani to rade drugačije. Oni imaju oko za praktične detalje. Muškarac koji prvi put ide u Pariz sa devojkom tako je može pitati da li je razmišljala o sendvičima za put. Ili još bolje, on ih je sam pripremio. On smatra da daje sve od sebe i mora se priznati da je lepo od njega što misli o takvim stvarima. Holandđanke uglavnom veoma cene ovu pažnju usmerenu ka svakodnevnim stvarima. Ali strankinjama je to malo manje po ukusu. One bi da zaborave svakodnevne brige. Kakvi crni sendviči! Radije bi ušle u neki nepoznati restoran, živele bogat i uzbudljiv život.

One vole ljubav sa velikim slovom. Ali njihovim holandskim partnerima, prozaičnim kakvi su, nije potrebno da život deluje lepši nego što jeste. Naglašeni maniri i preterana ljubaznost su im odbojni. Nažalost strankinje često ne razumeju ovo odbacivanje bontona. Nekad ga čak vide kao šokantni nedostatak sofisticiranosti. Sastanak u restoranu može naneti smrtonosni udarac romansi na pomolu. Prilikom načinjanja ove teme Brita je podigla ruke prema nebu i besno uzviknula: „Oni uopšte nemaju manire za stolom! To je užasno, zaista užasno! Čak i advokati često ne znaju kako se treba ponašati. Kakva razlika u poređenju sa Nemačkom. Ako tamo ne znaš da se na pristojan način služiš nožem i viljuškom ne možeš da položiš pravosudni ispit.“ Holandđanin bi na ovo rekao da je bitna sadržina a ne forma. Ali za većinu žena je upravo ta forma pokazatelj uzvišenih osećanja. Nedostatak manira, prema njima, poništava šarm koji ide uz vezu. U Marijinom slučaju čak i zaljubljenost iskopni kao sneg na suncu čim primeti da muškarac ne zna kako treba da se ponaša.

Većina žene ja navikla da im njihovi partneri ugađaju u svemu. Pitanje novca se tada ne postavlja. Holandska trezvenost ih je opet iznenadila. Prvi odmor koji je Jagoda

provela u Hrvatskoj sa čovekom koji će joj postati suprug, urezao joj se u sećanje. Bili su zaljubljeni i tek što su se upoznali. Jedne večeri odlučili su da večeraju kraj mora. „Mislila sam naravno da ćemo izaći u restoran da jedemo. Ali ne! Ervin je hteo da ode u kupovinu i jeli smo sendviče i paradajz!“, priča Hrvatica.

Holandđani takođe ne poklanjaju velike poklone, već male: cveće, biljke, knjige, kompakt-diskove. Jako je malo večernjih haljina i skupocenog nakita, što je više u skladu sa običajima Italijana i Kolumbijaca. Oni te ‘zatrpuju prstenjem i dijamantima’, dodaje Asunsion poređenja radi. I Maha je pomalo razočarana. „U prilog Libancu ide njegova spremnost da se žrtvuje za ženu. Ovde muškarac jednostavno kaže: ‘Nema šanse.’ Zašto pokloni moraju da budu tako mali? Zašto poklončići? Lepota velikog poklona leži takođe u činjenici da je neko štedeo za njega.“

Holandđanima takođe uglavnom nije poznato simbolično značenje poklona. Tokom šest godina koliko sam živela sa svojim, u međuvremenu bivšim, dečkom Vimom nadala sam se da ću dobiti buket cveća od njega. Ali sve te godine dobijala sam... saksijsko bilje. On je smatrao da ono, budući da duže opstaje, ima veću vrednost. Za mene naprotiv cveće ima emotivnu vrednost bez premca, pa makar uvenulo posle dva dana. Možda je upravo kupovina poklona koji nije trajan lepši iskaz ljubavi, razmišljala sam ja. I nisam bila jedina. Svaka strankinja se barem jednom zabezegnula prilikom otpakivanja poklona. „Prvi put sam dobila bicikl. Više bih volela da sam dobila parfem...“, priča Gvadalupe. „Poželela sam prsten, ali sam dobila sat“, kaže Maha. Pragmatični kakvi jesu, Holandđani na prvom mestu misle na ono što je ženi potrebno.

Muškarci u Holandiji svoja osećanja izražavaju na jednostavan način. To je praćeno potpunom smirenošću umesto strastvenim izlivom emocija. Sa izvesnom nostalgijom strankinje se prisećaju osećajnih izjava ljubavi koje su dobijale u svojim domovinama. „Italijani ti prolaze prstima kroz kosu, nagingu se polako prema tebi, obujme ti lice rukama, kunu se da imaš najlepše oči ili usne na celom svetu. Kuju te u zvezde pre nego što te poljube. Baš kao na filmu“, priča Enrika. „Kada ti izjavljuje ljubav Argentinac može pasti na kolena, zacrveneti se, teško disati. Holandđani prosto kažu: ‘Devojko, volim te!’“, primećuje Maksin. Da li se i Vilem-Aleksandar drži ovih reči kada Maksimi izjavljuje ljubav? Holandđani zapravo poseduju čitav arsenal eufemizama da to kažu. „Draga si mi“ ili „stalo mi je do tebe“ zvuče blaže i manje žestoko od strastvenog „volim te“. Ljubavne izjave pune superlativa i izliva emocija učinile bi Holandđanke podozrivim, ali strankinje sumnjiče muškarca da ih ne voli dovoljno ako njegovo „volim te“ zvuči previše trezveno.

Arap i sušta suprotnost Holandđanima. Za njih je ljubav na prvom mestu i to ide ruku pod ruku sa mnogo patetike. Kada se Iračanka Rada nastanila u Deventeru sa svojim suprugom Erikom, bila je razočarana u početku. Uveče je dolazio umoran kući s posla i ništa posebno im se nije dešavalo u životu, a ona je pritom mislila da će njihova ljubav tamo zauzeti vidno središnje mesto kroz gestikulaciju, reči, izlete, titraj u glasu. „Erik je smatrao da sam opsednuta određenom idejom o zaljubljenosti“, priča ona.

Holandžani vole svoje žene, a da to konstantno ne pokazuju. Smatraju da je postavljanje ljubavi na pijedestal preterivanje. U svakom slučaju gaje duboko ukorenjeno nepoverenje spram svega što je veličanstveno, poetično i izuzetno i vide to kao nešto za glumce. Njihova krilatica bi mogla biti: „Samo se ponašaj opušteno i tako si već dovoljno romantičan“. Ljubav za njih nije patnja i nešto oko čega se treba uzbuđivati ili nešto što se mora na poseban način iskazivati.

U očima Holandžana strankinje onda često ispadaju hirovite. Ali znaci ljubavi koji ovim ženama nedostaju, potreba za komplimentima i iznenađenjima, sve je to podstaknuto čežnjom da se ljubav intenzivno proživi. „Ono što mi najviše nedostaje u Holandiji je da me dečko neočekivano pokupi sa posla u svom najboljem izdanju i izvede u pozorište“, priča Alis sa žaljenjem u glasu. „To su upravo stvari koje život čine intenzivnijim.“ „Ono što bih strašno volela, a što nikad nisam uradila sa nekim Holandžaninom, jeste da tek tako zaplešemo, na ulici ili kod kuće“, priča Sara sanjalački.

Holandska trezvenost stoji na putu snovima, a snovi su upravo ono što većina strankinja smatra najlepšim u ljubavi. „Htela sam samo da sanjarim radi sanjarenja, iako sam znala da se ništa od toga neće ostvariti. On bi uvek rekao: ‘Nemamo novca’. Stajao je s obe noge na zemlji. Bio je on veoma fin, ali bez i trunke talenta za romantiku“, priča Anita o svom bivšem suprugu. Gvadalupe se žali: „Nedostaje mi dublji sloj, neka vrsta magije, malo bajkovitosti i osećaja da smo na istoj talasnoj dužini. Sa svojim dečkom stalno nalećem na granice realnosti. Nikad ih ne prelazimo.“

Ipak Holandžani mogu da odahnu. „Danci, Norvežani i Šveđani su još gori“, priča Hene. „Oni uopšte nemaju manire, neotesani su i užasno zatvoreni. Još uvek čekam da naiđem na romantičnog Danca. Njima je osećaj sigurnosti na prvom mestu.“ Solvej dodaje: „Norvežani su po mogućstvu još manje romantični od Holandžana. Kruti su, realistični i stoje sa obe noge na zemlji. Ne filozofiraju i ne drame ni oko čega, pogotovo ne oko ljubavi. Nikada ne bi rekli: ‘Kakav lep zalazak sunca’.“ Merimari zaključuje: „Finci pričaju samo kad baš imaju nešto da kažu.“ Uf! Ovim su Holandžani za dlaku spaseni poslednjeg mesta na takmičenju za romantike. Ispovesti većine žena zapravo navode na zaključak da što je Holandžanin nižeg obrazovanja to se više usuđuje da izrazi svoja osećanja,

da se luckastije ponaša, da otvori srce. Ukratko: više se odvažuje na romantično ponašanje.

Romantičnost se kod Holandžana ne ispoljava u velikim delima, već u malim svakodnevnim stvarima. Strankinje su zapazile da njihov dečko kod kuće uvek kuva kafu za njih ili im sipa neko drugo piće. Ili im donese doručak u krevet. „Veoma mu je stalo do mene, premda to baš i ne pokazuje. Kada mi uveče skuva čaj, osećam se voljeno“, priča Maha.

Možda joj ne donosi cveće svake nedelje, ali Holandžanin će retko propustiti da na putu kući kupi mleko za kafu ili cigarete ako mu žena to zatraži. Francuzi ili Nemci se, sa druge strane, toliko zadube u posao da prosto zaborave na takve sitnice. Nedostatak komplimentata Holandžani nadoknađuju time što svoju ženu shvataju ozbiljno. „Oni su romantični na svoj način. Posvećuju ti punu pažnju, slušaju te, pričaju sa tobom, zaista ih zanimaš. Nisi stvar koju kupuju već te smatraju zaista važnom. I to je, mislim, takođe veoma romantično“, objašnjava Južnoafrikanka Frene.

Holandžani su često pravi primer dobre volje i zalaganja. „Moj dečko se jako trudi oko mene. Vozi me na aerodrom u pet ujutru. To je njegov način da kaže: volim te“, priča Gvadalupe. Finkinja Merimari dodaje: „Dolazi čak iz Roterdama do Utrehta da me pokupi s posla, brine o meni, obavlja stvari za mene.“

Možda i daje skromne poklone, ali Holandžanin ne šteti ni novca ni truda da pronađe poklon koji će biti baš po ukusu. Često dugo razmišlja o tome i obilazi silne prodavnice pre nego što se odluči na kupovinu. Može provesti sate mučeći se oko prigodne pesmice ili iznenađenja za praznik Sinterklas. On je takođe šampion u slanju čestitki. Bilo da je u pitanju rođendan ili Dan zaljubljenih, sve može biti povod, samo nemojte očekivati pompezne i vatrene tekstove. Ali žensko srce se istopi i od ljubaznih i lepih reči. Holandžani su zapravo razvili svoj sopstveni vid romantike: korišćenje sveća. To su primetile skoro sve strankinje. Ako muškarac iz Nizozemlja ima romantiku na umu, zna kako da napravi pravu atmosferu. Pusti odgovarajuću muziku i, pre svega, zapali nekoliko sveća. Time je svakoj ženi jasno da je u pitanju poseban trenutak. Sveće su, dakle, uistinu najizraženiji simbol holandske romantike. U pitanju je mali i jednostavan, ali pažljiv i uvek efektan gest.

Grupni prevod

Onderzoek naar de mannen in Nederland en Vlaanderen

Bron/izvor: Only for men < goo.gl/f6aa8a >

De mannen van Nederland zijn het meest mannelijk, of toch de Vlaamse mannen? Only for Men onderzocht mannen in Nederland en Vlaanderen om te zien waar de oermannen wonen en hun voorkeuren zijn. We voelden mannen aan de tand over vervoer, eten en drinken, hun uiterlijk, kleding en vrije tijd.

Wat blijkt? De Nederlandse man luistert meer naar zijn partner, kookt meer uit pakjes en zakjes, is minder ijdel maar meer praktisch en sportiever. Een aantal punten uit de vergelijking tussen de mannen uit Nederland en Vlaanderen. Benieuwd naar de verschillen of juist de overeenkomsten? Lees dan snel verder!

Istraživanje o holandskim i flamanskim muškarcima

Holandani protiv Flamanaca

Holandani su muževniji ili su to, pak, Flamanci? „Samo za muškarce“ („Only for Men“) ispitao je muškarce iz Holandije i Flandrije kako bi utvrdio gde žive pravi muškarci i koje su njihove vrline. Pitali smo ih o prevozu, hrani i piću, njihovom izgledu, odeći i slobodnom vremenu.

Šta se ispostavilo? Holandananin više sluša svog partnera, češće sprema gotovu hranu, manje je tašt, ali je praktičniji i češće se bavi sportom. Ovo su samo neke od stavki poređenja muškaraca iz Holandije i Flandrije. Želiš da znaš više o razlikama ili pak sličnostima? Onda brzo čitaj dalje.

Hrana i piće

Holandani najradije jedu kod kuće

Dvojica od deset Holandana najradije jedu u restoranu. S druge strane, 71% Holandana najradije jede kod kuće. Trojica od deset Holandana odlučuje se za tradicionalni holandski stampot sa kobasicom. Omiljena hrana ostaje jelo koje je sastoji od bifteka, pomfrita i zelene salate. 7% odlučuje se za kinoa salatu sa „superhranom“. U Flandriji ovu zdravu opciju bira svega 9% muškaraca.

Holandani više spremaju gotovu hranu

22,7% Holandana sprema gotovu hranu naspram 12,4% Flamanaca. S druge strane, 53,2% Flamanaca češće ide u prodavnicu ili kod mesara po sveže namirnice (U Holandiji ovaj broj iznosi 43,7%).

Slobodno vreme

Holandananin se češće bavi sportom

Oko 65% Holandana bavi se sportom, naspram 62% Flamanaca. Flamanci koji se najčešće bave sportom žive

u Flamanskom Brabantu (ovde se 71% njih bavi sportom). Najaktivniji Holandani žive u Južnoj Holandiji (74,7% njih bavi se sportom).

Holandananin više filozofira dok je u toaletu

Flamanac najviše voli da čita najnovije vesti na svom telefonu dok je u toaletu (52%), a Holandananin kalendar (43,4%).

Pop muzika je popularna u obe zemlje

Holandani i Flamanci imaju sličan muzički ukus, 57,6% muškaraca iz Holandije najviše sluša pop muziku naspram 49,8% Flamanaca. Flandrija, pak, ima više ljubitelja hip hop muzike (8,8% naspram 5,6% u Holandiji) i roka (36,2% nasuprot 31,2% u Holandiji).

Vožnja

Holandija, „zemlja bicikli“, čak i muškarci voze bicikl.

U Holandiji 57,6% muškaraca radije vozi kola, u Flandriji 49,8%. Međutim, za 12% više Holandana na posao ide biciklom. Muškarci u Zapadnoj Flandriji slični su Holandanim, ovde 16% njih redovno vozi bicikl. U

Flevolandu su muškarci slični Flamancima, odavde 9,3% njih vozi bicikl. Flamanca više privlači javni prevoz, ali ga svega 36,2% njih koristi. U Holandiji taj broj iznosi 9,3%.

Izgled

Holandžanin retko nosi bradu

40,5% Holandžana ima bilo koju vrstu brade nasuprot 52,4% muškaraca iz Flandrije. Muškarci iz Severnog Brabanta najmanje nose bradu. 7 od 10 muškaraca kaže da se redovno brije. Muškarci iz provincije Istočna Flandrija generalno manje nose bradu. 55,4% ima obrijanu bradu. 20,7% njih može da nosi najviše „bradu od tri dana“. U Friziji muškarci imaju više dlaka na licu. 48,4% ima bilo kakvu vrstu brade. Ovde su češće i jareće bradice i brkovi. 22,1% njih nosi ovakvu vrstu brade.

Holandžani su manje tašti

Iako u oba slučaja, kako kod polovine Flamanaca (53,8%) tako i kod Holandžana (60,5%), muškarci ujutru ispred ogledala provedu manje od pet minuta, Flamanci su ipak taštiji. Naime, muškarcima iz Flandrije, i to 14,1% njih, potrebno je 11 minuta ispred ogledala ujutru, nasuprot 8,1% Holandžana. Takođe, 18,8% flamanske gospode smatra da je najvažnije da on dobro izgleda na dejt. Poređenja radi, sa Holandžanima je to slučaj kod 14,9% muškaraca. Na svu sreću, gospoda iz Belgije kao i iz Holandije još uvek smatra da je na dejt najbitnije pokazati zainteresovanost za ličnost svoje partnerke (Flamanci 57,2%, Holandžani 61,3%).

Kupovina i odeća

Borba za uticaj pri odabiru odeće-majka protiv partnerke

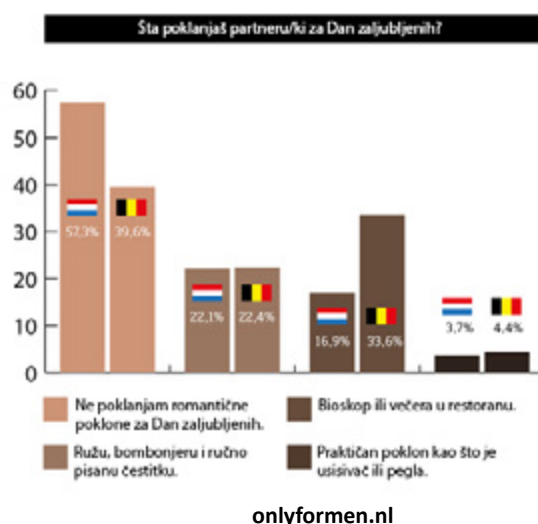
Kada je reč o njihovom odabiru garderobe, Holandžani više slušaju svoju partnerku. 74,5% muškaraca tvrdi da njihov partner ima najveći uticaj u njihovom ormaru, naspram 71,4% Flamanaca. U Flandriji majka ima nešto više uticaja kada je reč o odabiru odeće svog sina nego majka Holandžanina. U poređenju sa Holandžanima, Flamanci više slušaju svoju majku kada je reč o izboru odeće. 7,4% kaže da njihova majka ima najveći uticaj na izbor njihove garderobe. Tek 3,5% Holandžana je navelo ovo.

Muškarci iz Holandije imaju manje obuće

Većina muškaraca u Holandiji i Flandriji u proseku ima 4 do 6 pari obuće. Flamanci poseduju nešto više obuće u svom cipelarniku. Oko jedne četvrtine njih ima 7 pari obuće ili više, naspram 21,6% Holandžana. Flamanci su više ljubitelji patika. Oko 33,1% Holandžana svakodnevno najradije nosi patike. Kod Flamanaca je ovo za 4,3% više. U Holandiji se generalno više nose martinke ili čizme. 7,3% holandskih muškaraca navelo je ovo kao omiljenu obuću. U Flamanskom Brabantu je ovaj procenat sličan. 7% gospode i ovde najradije nosi čizme ili martinke. U provinciji Helderland ovaj procenat iznosi 16%.

Skoro niko u Belgiji i Holandiji ne nosi bele sportske čarape

Ne manje od 57,1% Holandžana nosi crne čarape naspram 49% Flamanaca. Pa ipak, Flamanci vole malo više raznovrsnosti. Iako su crne čarape izuzetno popularne, oni nose više kratkih čarapa (18,6%) ili čarapa sa printom (16,8%) nego Holandžani (11,1% i 13,3%). Kod Holandžana je uočljivo da partner ne samo što ima više uticaja na izbor odeće, nego ide i zajedno sa njima u šoping (61,4%). U Flevolandu partner u 73,3% slučajeva čak ima i prednost kao šoping partner. Ovde se može uočiti i uticaj majke pri odabiru odeće kod Flamanaca. U poređenju sa Holandžaninom, Flamanac češće vodi majku sa sobom u šoping (3,2% naspram 1,1%). Flamanci iz provincije Limburg radije idu u šoping sa majkom (7,6%) nego sa partnerom (4,5%).

Veze

Holandžanin je manje romantičan od Flamanca

Flamanci daju više romantičnih poklona uoči dana ljubavi nego Holandžani. Tačnije, 17,7%. U Flamanskom Brabantu 7% muškaraca poklanja praktične stvari poput usisivača ili pegle. Srećom, ne manje od 66,3% muškaraca ipak daje poklon za Dan zaljubljenih svojoj boljoj polovini. U Severnom Brabantu ne manje od 68% gospode ne daje romantične poklone u februaru.

Flamanski parovi imaju više avanturističkog duha u spavaćoj sobi

Iako se polovina kako holandskih tako i flamanskih parova uglavnom smenjuju kada je reč o inicijativi između čaršava, flamanski partner ipak ima više avanturističkog duha. 7,5% Flamanaca je reklo da inicijativu u spavaćoj sobi preuzima njihova partnerka, naspram 6,5% holandskih partnerki. Osim toga, 4,7% flamanskih muškaraca volelo bi da je u spavaćoj sobi prisutna i treća osoba. 3,4% Holandžana takođe je izrazilo ovu želju.

Grupni prevod

Tijd voor *genderneutrale* toiletten

Bron/Izvor: Algemeen Dagblad, 22-3-2017 < goo.gl/rjbnQe >

Geen mannetje of vrouwtje meer op de toiletdeuren, maar gewoon de aanduiding wc. Als het aan het Transgender Netwerk Nederland (TNN) ligt, worden de toiletten in het stadhuis van Rotterdam genderneutraal.

Vreme je za *rodno neutralne* klozete

Više neće biti simbola za muški ili ženski WC, već samo oznake: WC. Toaleti u gradskoj skupštini u Roterdamu postaće rodno neutralni, na podstrek Transrodne Mreže Holandije (Transgender Netwerk Nederland (TNN)).

Organizacija za prava transrodnih osoba lobirala je pri skupštini kako bi Rotterdam potpisao Deklaraciju iz Dordrechta (*de Verklaring van Dordrecht*). Ovu deklaraciju je 2013. sastavio TNN kako bi podstakao emancipaciju transrodnih osoba na poslu. Na razočaranje organizacije, jedini još Rotterdam, od četiri velika grada Holandije, nije potpisao sporazum.

Mreža TNN je u svom naporu dobila podršku od lokalne *Zelene Levice*. „Opština služi za primer što se tiče emancipacije transrodnih osoba“, kaže odbornik Arno Bonte. „Rotterdam se diči svojim diverzitetom, tako da uopšte ne razumem zašto ova deklaracija još uvek nije potpisana.“

Portaprol opštine saopštava da su pregovori sa TNN-om još uvek u veoma ranoj fazi.

Grupni prevod

©anp

Honderden Nederlandse vrouwen urineren in openbare mannentoiletten *als protest*

Bron/Izvor: De Standaard, 23-9-2017 < goo.gl/mhPViC >

In verschillende Nederlandse steden probeerden zaterdag honderden vrouwen te plassen in een urinoir. De actiegroep Zeikwijven wil dat er meer gratis openbare toiletten voor dames komen...

Stotine Holandđanki *iz protesta* mokri u javnim muškim toaletima

U subotu u nekoliko holandskih gradova stotine žena su pokušale da mokre u pisoare. Aktivistička grupa Popišulje (niz. Zeikwijven) zalaže se za više besplatnih javnih toaleta za dame.*

U Holandiji je prošle nedelje sve bilo naopako. Holandđanka koja je podnela žalbu na kaznu koju je dobila za *uriniranje na nedozvoljenom mestu*** ipak je osuđena. Po mišljenju sudije, „u slučaju hitne potrebe trebalo je da ode do pisoara“.

Ali urinirati u javnom muškom toaletu? E, ako je tako, onda ćete da vidite, rekla je Katlejn Hornstra iz Amsterdama. Oformila je grupu na Fejsbuku sa ciljem da podstakne žene da u subotu podele fotografiju dok pokušavaju da uriniraju u javnim muškim toaletima. Takve fotografije je bilo potrebno podeliti na društvenim mrežama sa heštegom popišulje ili akcijapopišulje (#zeikwif, #actiezeikwif).

Akcija je zapravo trebalo da se odvija samo u Amsterdamu, ali zbog velikog interesovanja (bilo je negde oko 9.000 zainteresovanih na stranici) protesti su održani i u Harlemu i Roterdamu sa nekoliko stotina učesnika - pre svega žena. Fotografije ove akcije će na kraju biti poslate ministarki za Obrazovanje, Kulturu i Nauku, Jeti Busemaker (PVDA).

Šta je povod?

U maju 2015, Herte Pining je uveče nakon provoda u Amsterdamu hitno morala u WC. Nažalost, prema njenim rečima, sva sanitarna mesta na kojima je to mogla da obavi na trgu Leidseplein su u tom trenutku bila zatvorena. Ona je odlučila da se olakša na trotoaru jedne od sporednih ulica.

Međutim, uhvatili su je na delu i napisali novčanu kaznu od 140 eura. Piningova je to smatrala nepravednim, pa se uputila kod sudije. U svojoj žalbi navela je činjenicu da u gradu ima mnogo više javnih muških, nego ženskih toaleta (35 naspram 3).

* Popišulje (Zeikwijven) - www.actiezeikwif.nl

** wild plassen - mokrenje van toaleta

Rodno neutralna slikovnicazadecu

Bron/Izvor: Blic, 1-5-2018 < goo.gl/yiZJ7i >

„Roko voli kad mu mama čitaju priču za laku noć” ili „Ana je srećna jer ima najbolje tate na svetu”, samo su delovi slikovnice o istopolnim roditeljima, prve ovog tipa u regionu.

Slikovnicu čine priče Roka i Ane, četvorogodišnjaka koji idu u vrtić, putuju sa porodicom... Jedino po čemu se razlikuju je to što Ana ima dvojicu tata, a Roko dve mame. Tako je svakodnevica Roka, koji živi sa mamom Lucijom i mamom Ines, kao i Ane, koja ima tatu Tomislava i tatu Darka, predstavljena na po desetak strana.

Genderneutrala kinderboek

ROKO HEEFT TWEE MAMA'S EN ANA TWEE PAPA'S.

Het eerste holebi-prentenboek veroverst de West-Balkan.

“Roko houdt ervan wanneer zijn mama’s een slaapverhaaltje voorlezen” of “Ana is blij want ze heeft de beste papa’s ter wereld”. Dat zijn slechts delen uit het prentenboek over ouders van gelijk geslacht, het eerste in zijn soort op het grondgebied van de West-Balkan.

Het prentenboek is voor de kleuters bedoeld, en de gedrukte editie ervan wordt in Kroatië al uitgedeeld maar is eveneens gratis online beschikbaar in alle landen van de West-Balkan.

De boekpresentatie werd onlangs in Belgrado gehouden en de auteurs zijn ook van plan om spoedig een Servische versie uit te geven.

dugineobitelji.com

Het leven met twee mama's en twee papa's

In het prentenboek gaat het over de verhalen van de vierjarige Roko en Ana, die naar de kleuterschool gaan, samen met de familie reizen, enz. Het enige waarin ze verschillen is dat Ana twee papa's en Roko twee mama's heeft. Zo wordt het alledaagse leven van Roko, die met zijn mama's Lucia en Ines woont, en van Ana, die twee papa's, Tomislav en Darko, heeft op circa tien bladzijden vertoond.

Volgens het prentenboek kunnen deze twee gezinnen voor sommigen ongewoon zijn. Maar "Roko vindt het niet erg, want beide mama's bakken graag pannenkoeken met bananen, waar hij dol op is" en "Ana evenmin want ze heeft twee keer zo veel schouders om haar te dragen als ze moe van het lopen wordt".

Eveneens merken de beide hoofdpersonages op dat veel kinderen in de kleuterschool een mama en een papa hebben, terwijl ze in een regenbooggezin leven, ook al begrijpen ze nog niet waarom.

Één van de auteurs, Ivo Šegota, evenals de coördinator van de vereniging "Regenbooggezinnen" (*Dugine obitelji*), Daniel Martinović, beklemtoonden dat het doel van het prentenboek is om de sociale integratie van kinderen met ouders van gelijk geslacht te versterken, alsook de tolerantie en het respect voor de diversiteit te bevorderen.

Zowel in Servië als in Kroatië zal voor alle geïnteresseerden het prentenboek niet in vrije verkoop beschikbaar zijn, maar wel in de elektronische editie.

ROKO LEERDE IN DE KLEUTERSCHOOL DAT ZIJN GEZIN EEN REGENBOOGGEZIN WORDT GENOEMD. HIJ BEGRIJPT NOG STEEDS NIET VOLLEDIG WAAROM, MAAR ZIJN KLEUTERJUF LEGDE HEM UIT DAT HET ZO IS WANT IN EEN REGENBOOG IS ER RUIMTE VOOR ALLE KLEUREN.

HET GEZIN VAN ANA BESTAAT UIT: ANA, PAPA DARKO, PAPA TOMISLAV EN KATER MUKI. ANA HOUDT ERVAN WANNEER HAAR PAPA'S EEN SLAAPVERHAALTJE VOOLEZEN. MUKI SPINT EN WACHT OP ZIJN LIEVELINGSVERHAAL "DE GELAARSD E KAT".

dugineobitelji.com

Uitdeling aan scholen en kleuterscholen

Volgens Martinović werden de eerste 500 prentenboeken in Kroatië reeds binnen één maand tijd vooral aan scholen en kleuterscholen uitgedeeld die hun interesse toonden en het prentenboek aanvraagden.

Positieve reacties

De reacties zijn overwegend positief en vooral zijn we blij met de terugkoppeling naar de regenbooggezinnen uit kleinere steden, evenals met het bespreekbaar maken van de problematiek van paren van gelijk geslacht in verband met de mogelijkheden op het ouderschap en onze ervaringen in het gezinsleven, aldus Martinović.

Groepsvertaling

Enquête over genderverhoudingen

onder Servische en Vlaamse jongeren

Samenwerking met KU Leuven / Campus Antwerpen

Wij danken prof. Jelica Novaković-Lopušina dat ze tijdens haar verblijf als gastprofessor aan de KU Leuven/Campus Antwerpen onze enquête heeft verspreid. In het bijzonder danken we onze collega-studenten en hun professoren – Hilde Van Belle en Olga Novitskaja – voor hun tijd en geduld. Hun antwoorden hebben we zorgvuldig verwerkt en geanalyseerd. Hieronder volgen de uitslagen.

In de hedendaagse samenleving zijn enkele vaste patronen opmerkelijk, voornamelijk in de man-vrouwverhoudingen. Steeds meer wetenschappers interesseren zich voor deze patronen en ze willen de veranderingen in deze verhoudingen volgen en bestuderen. Met andere woorden, het onderwerp dat we hier behandelen, is brandend actueel. We hebben namelijk onderzoek gedaan naar man-vrouwverhoudingen in België onder 70 Antwerpse studenten. De ondervraagden kregen 32 vragen die in vijf categoriën waren verdeeld. Hieronder bespreken we de resultaten van ons onderzoek.

Het eerste onderdeel behandelt eigenlijk algemene stereotypes en kenmerken die in de visie over een typische man/vrouw verschijnen. Het is opvallend dat er een vaste denkwijze bestaat en daarom overlappen de meeste antwoorden elkaar. Dus, de bijvoeglijke naamwoorden die een typisch mannelijk uiterlijk kenmerken zijn namelijk in 95% van antwoorden: *gespierd, groot, stoer* en *behaard*. Dat betekent dat het beeld van een sterke man nog niet verdwenen is. Dat komt omdat onze hersenen sterke mannen herkennen als gezond en handig. Dit soort beeld heeft betrekking tot de genetica want onze voorouders hebben op die manier hun partners gekozen, aldus dr. Aaron Sell van Griffiths Universiteit in Queensland.

Wat de bijvoeglijke naamwoorden die een typisch vrouwelijk uiterlijk kenmerken betreft, hebben we verschillende resultaten. Volgens de antwoorden is een typische vrouw

klein, verzorgd en *mooi*, maar er zijn ook innerlijke eigenschappen vermeld, bijvoorbeeld *schattig* en *zorgzaam*. Deze kenmerken samen maken een typisch moederfiguur en dat heeft ook betrekking tot onze genetica, en niet tot het beeld in de media.

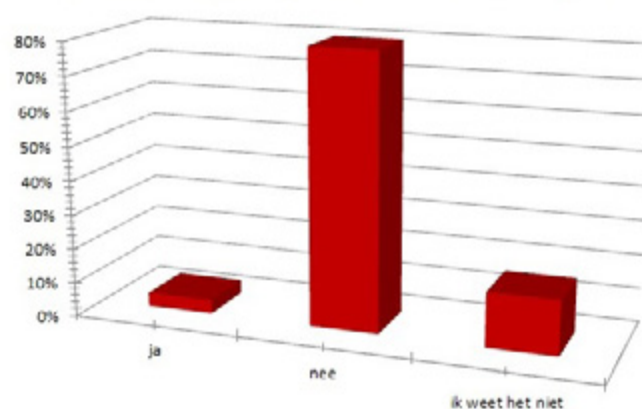
Wat de eigenschappen die cool zijn betreft (cool - *mooi en modern en daarom leuk en aantrekkelijk*, volgens mijnwoordenboek.nl), hebben we verschillende antwoorden. Voor een man zijn de meest voorkomende – *grappig, zelfzeker* en *ambitieuw* (80%) en de andere 20% waren meestal fysieke kenmerken, zoals *knap* en *stoer*. Cool eigenschappen van een vrouw zijn eigenlijk – *zelfstandig, zelfbewust* en *spontaan*. Hier gaat het om *brainstormeffect* want de ondervraagden hebben de eerste woorden opgeschreven die hen binnenvielen en dat is eigenlijk wat ze zelf aantrekkelijk vinden.

Sommige opvallende uitzonderingen zijn *dominant* voor een typische man (wat vroeger waarschijnlijk vaker voorkwam) en *sterk* voor een typische vrouw (wat vroeger zeldener voor een vrouw gebruikt werd). En nog één bijzondere cool eigenschap voor een vrouw is *wild*.

Voor de laatste vraag in dit onderdeel hebben we een eeuwige kwestie behandeld, en dat is eigenlijk de kwestie van monogamie. Is een mens van nature monogaam? Uit deze enquête blijkt dat een mens helemaal niet monogaam is. Bijna 80% van de ondervraagden denkt dat een mens niet monogaam is, 15% weet het niet en slechts 5% denkt dat een mens echt monogaam is.

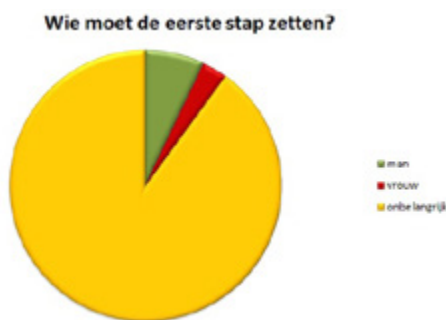
Het thema van het tweede onderdeel is de communicatie tussen mannen en vrouwen. We hebben tegenwoordig zo veel communicatiemiddelen, maar het is nog steeds noodzakelijk om de

Is de mens volgens jou van nature monogaam?

kloof tussen mannen en vrouwen te overbruggen. We wilden zien of de situatie bij de jongeren veranderd is, en wat ze persoonlijk over communicatie denken. De resultaten zijn op zijn minst verbazingwekkend. 70% denkt namelijk dat er geen communicatieprobleem tussen de seksen bestaat, en 30% denkt dat het probleem aan de mannen ligt. Ze luisteren namelijk niet. De meningen over de media zijn verdeeld. 50% denkt dat de invloed positief is, en de andere helft denkt dat de invloed negatief is. Wat de agressie in rijke en arme landen betreft, denken de studenten dat er geen patroon bestaat. Agressie is dus alomtegenwoordig en niet selectief.

Het derde onderdeel behandelt de verkering en hier zien we een verandering, vegeleken met de

vroegere denkwijze. 90% van de studenten denkt dat het onbelangrijk is wie de eerste stap zet en dat man niet altijd voor het diner móét betalen. Vrouwen hebben moeilijk dit niveau van 'quasi gelijkheid' bereikt, dus ze zullen die niet zomaar opgeven (in de media zijn mannen en vrouwen als gelijk beschouwd, maar toch zijn de vrouwen minder betaald, zelden politiek betrokken enz.). Hoewel mannen hogere testosterongehalten hebben (en daarom komt de verkering voor hen natuurlijk, volgens het genetisch onderzoek van dr. Geetanjali Saxena) en hoewel er sommige regels in de etiquette bestaan, is er toch een niveau van gelijkheid in de hedendaagse maatschappij door dit soort denkpatroon bereikt.

Wanneer we het thema 'huwelijk' onder de loep nemen, stuiten we vooraleerst op het interessante

fenomeen dat, ondanks het feit dat de hedendaagse politieke en maatschappelijke situatie doorweven is van de 'vrijheid-blijheid'-mentaliteit, de institutie van het huwelijk helemaal niet achterhaald blijkt. Uit het resultaat kunnen we immers afleiden dat bijna 100 procent van de ondervraagden deze mening toegedaan is. Dat geldt evenzo voor de rechterlijke zaken en plichten; meer dan 80 procent verkiest het geregistreerde huwelijk. Zowel gezin als carrière dragen deze jonge mensen hoog in het vaandel. De meningen zijn echter verdeeld wat ontrouw in de relatie betreft: de ene helft zou een pauze in hun relatie proberen in te lassen terwijl dit voor de andere helft zeker het einde van de relatie zou betekenen. De volgende vraag toont dat er minder verschillen bestaan als het over mannen en vrouwen gaat; wat de termen 'trouw' en 'ontrouw' betreft blijken de antwoorden gelijk te zijn voor iedereen. Meer dan 50 procent keuren de keuze van een vrouw om als huisvrouw door het leven te gaan goed, en dit terwijl de onafhankelijkheid van de partner zeer belangrijk blijft. Iedereen gaat er namelijk mee akkoord dat tijd nemen voor zichzelf meer dan nodig is. Huishoudelijke taken zijn gelukkig fair verdeeld – dat betekent dat deze voor beide partners bedoeld zijn. Wat de institutie van het gezin betreft, zou de helft van de ondervraagden de onmogelijkheid van zijn of haar partner om kinderen te krijgen accepteren - met andere woorden de kindervens opgeven - terwijl 40 procent de relatie of het huwelijk zou beëindigen.

Omtrent dit boeiende onderwerp hebben we eveneens een waaier aan antwoorden gekregen in verband met het functioneren van de samenleving, en dit in de breedste zin van het woord. Het hoogste percentage jongeren is van mening dat de vrouwelijke financiële onafhankelijkheid alleen in bepaalde mate van tel is. De positie van de vrouw gaat blijkbaar niet gepaard met de geografische positie binnen Europa; van west tot oost denkt 95 procent dat de job de positie van de vrouw bepaalt. De overheid zorgt volgens

menigeen onvoldoende voor de werkende vrouwen en de problemen waar ze mee moeten omgaan. De meerderheid wenst dus dat er van overheidswege meer kinderopvang wordt geregeld. Het taalgebruik bleek een tegelijk moeilijke en indrukwekkende vraag te zijn – humoristisch bekeken, hebben we de geïnterviewden in war gebracht. Velen kunnen namelijk niet zeggen of het taalgebruik de ongelijkheid van mannen en vrouwen bevestigt, maar 40 procent gaat hier sowieso mee akkoord. De meest voorkomende voorbeelden van manonvriendelijke taal zijn onder andere *eikel*, *klootzak* en denegerende taal in het algemeen (bijv. 'mannen denken maar met één ding', 'ze kunnen niet multitasken', 'ben je een man of een mietje?', enz.). De vrouwelijke taalvoorbeelden die als onvriendelijk beschreven worden zijn *hoer*, *slet*, *bitch*, maar wat we misschien niet zouden verwachten is dat ook *feminist* in een negatieve context - als mannenhaat - wordt gebezigd. 'Iets als een meisje doen' of 'vrouwen horen thuis achter het aanrecht' bevestigt de bovengenoemde veronderstelling en gaat ook hand in hand met de volgende vraag over feminisme. Hier gaat bijna 100 procent akkoord met het feit dat feminisme zowel voor de vrouw als voor de man een goede zaak is en dat het grootste voordeel ervan is dat dezelfde regels gelden voor iedereen. Het meest opvallende nadeel is dat mannenhaat in eenzelfde context nog steeds aanwezig is. 20 procent beweert dat vrouwen tegenwoordig geen huisvrouwen mogen zijn want dat zou botsen met het ideale stereotype van het sterke, onafhankelijke vrouwbeeld. Daarvan beschuldigt men ook reclames die onze genderrollen onherroepelijk en (on)bewust bepalen. Wat de eerder genoemde stereotiepe geslachtbeelden betreft, hebben we de meest populaire bijvoegelijke naamwoorden gekregen. Vrouwen moeten volgens menigeen *slank*, *elegant*, *proper*, *groot*, *goed verzorgd* en *sexy* zijn terwijl de mannelijke rol en het grootste doel is om zichzelf als *sportief*, *aantrekkelijk* en *gespied* te beschouwen.

Anketa o rodnim odnosima

među srpskim i flamanskim studentima

Saradnja s fakultetom u Antverpenu

Zahvaljujemo se prof. Jelici Novaković-Lopušna što je tokom svog boravka kao gostujućeg profesora na Katoličkom Univerzitetu Leuven/Kampus Antwerpen sproveda našu anketu. Posebno zahvaljujemo našim kolegama-studentima i njihovim profesorima – Hilde van Bele i Olga Novickaja – na njihovom trudu i vremenu. Njihove odgovore brižljivo smo obradile i analizirale. U daljem tekstu slede rezultati.

U savremenom društvu možemo uočiti neke učestale šablone, pogotovo u muško-ženskim odnosima. Sve više naučnika se interesuje za pomenute šablone, sa željom da prate i proučavaju promene u ovim odnosima. Drugim rečima, tema koju u ovom tekstu obrađujemo je vrlo aktuelna. Naime, uradili smo istraživanje o muško-ženskim odnosima u Belgiji i u tu svrhu smo ispitali 70 studenata iz Antverpena. Ispitanici su dobili 32 pitanja koja su podeljena u pet kategorija. U nastavku ćemo govoriti o rezultatima našeg istraživanja.

U prvom delu se bavimo opštim stereotipima i odlikama koji se pojavljuju u viziji tipičnog muškarca ili tipične žene. Zanimljivo je to da postoji ustaljeni način razmišljanja i zato se većina odgovora preklapa. Dakle, pridevi koji opisuju tipičan muški izgled su u 95% odgovora: *mišićav, veliki, snažan i maljav*, a to znači da slika snažnog muškarca još uvek nije iščezla. To je zbog toga što naš mozak prepoznaje snažne muškarce kao zdrave i sposobne. Prema dr Aronu Selu sa Univerziteta Grifit u Kvinslendu je takva slika muškarca povezana sa našom genetikom, zato što su naši preci na taj način birali svoje partnere. Što se tiče prideva koji opisuju tipičan ženski izgled, dobili smo drugačije rezultate. Prema odgovorima studenata, tipična žena je *mala, negovana i lepa*, ali u odgovorima su se pojavile i unutrašnje osobine, kao na primer *fina i pažljiva*. Ove odlike zajedno čine tipičnu majčinsku figuru i to je takođe povezano sa našom genetikom, a ne sa slikom u medijima. Što se tiče kul

osobina tiče (kul – lepo i moderno i zato simpatično i privlačno, iz *mijnwoordenboek.nl*), imamo različite odgovore. Za muškarca su najčešće: *zabavan, samouveren i ambiciozan* (80%), a ostale su većinom bile fizičke osobine poput *zgodan i snažan*. Kul osobine jedne žene su – *samostalna, samosvesna i spontana*. Ovde se radi o *brainstorm*-efektu, zato što su ispitanici zapisali prve reči koje su im pale na pamet i to je zapravo ono što oni smatraju privlačnim. Neki upečatljivi izuzeci su, naime, *dominantan* za tipičnog muškarca (što se ranije verovatno češće pripisivalo muškarcima) i *snažna* za tipičnu ženu (što se nekad ređe koristilo za žene). Još jedna upečatljiva kul osobina žene je *divlja*. Ovde smo se bavili i večnim pitanjem i to je zapravo pitanje monogamije. Da li je čovek po prirodi monogaman? Iz ove ankete možemo zaključiti da čovek ni u kom slučaju nije monogaman. Skoro 80% ispitanika misli da čovek nije monogaman, 15% ne zna i samo 5% ispitanika misli da je čovek stvarno monogaman.

Tema drugog dela je komunikacija između muškaraca i žena. U današnje vreme imamo toliko komunikacionih sredstava, ali još uvek je potrebno da prebrodimo jaz između muškaraca i žena. Želeli smo da vidimo da li se situacija kod omladine menja i šta oni lično misle o komunikaciji. Rezultati su, u najmanju ruku, iznenađujući. Naime, 70% ispitanika misli da problemi u komunikaciji između polova ne postoje i 30% ispitanika misli da je problem u muškarcima. Muškarci ne slušaju dovoljno. Mišljenja o medijima su podeljena. 50% misli da je uticaj medija

pozitivan, dok druga polovina misli da je uticaj negativan. Što se tiče agresije u bogatim i siromašnim zemljama, studenti misle da ne postoji šablon. Agresija je, dakle, sveprisutna i neselektivna.

Treći deo se bavi pitanjem udvaranja i ovde vidimo promene u poređenju sa ranijim načinom razmišljanja. 90% studenata misli da nije bitno ko će napraviti prvi korak i da muškarac ne mora uvek da plati večeru. Žene su teško dostigle ovaj nivo prividne jednakosti, i zato je se neće lako odreći (u medijima su muškarci i žene predstavljeni kao jednaki, ali su ipak žene manje plaćene, manje učestvuju u politici itd.). Iako muškarci imaju viši nivo testosterona (i zato im udvaranje dolazi prirodno, prema genetičkom istraživanju dr Gitanjali Saksene) i iako postoje neka pravila bontona, ipak je, uz pomoć ovakvog načina razmišljanja, dostignut nivo jednakosti u savremenom društvu.

Ukoliko se detaljnije pozabavimo institucijom braka, uočavamo zanimljivu pojavu da se on i dalje ne smatra zaostalom, uprkos društveno-političkom uticaju sadašnjice koja se sve više zalaže za veličanje pojma slobode. Prema rezultatima istraživanja saznajemo da se skoro svih sto procenata složilo sa ovom tvrdnjom. Ovo takođe važi i za pravne i sudske obaveze oko sklapanja braka; više od osamdeset posto odlučilo se za registrovani brak. Mladi pridaju važnost kako porodici, tako i karijeri. Što se tiče neverstva u vezi, mišljenja su podeljena: jedna polovina ispitanika odlučila bi se za pauzu, dok bi za drugu polovinu ovo predstavljalo kraj

veze. U sledećem pitanju uočavamo manje razlika u odgovorima oba pola: vernost i neverstvo imaju jednak značaj i težinu za sve. Više od pedeset procenata odobrava odluku žene da bude domaćica, dok je nezavisnost partnera takođe od jednake važnosti. Skoro svi su se složili sa činjenicom da je vreme koje odvojimo za sebe takođe veoma značajan deo zajedničkog života. Poslovi u kući su ravnopravno podeljeni, što znači da su obaveze jednake za sve. Osvrnuvši se i na instituciju porodice, uvideli smo da bi čak polovina ovih mladih ljudi sasvim prihvatila činjenicu da njihov partner ne može imati dece, drugim rečima odustali bi od želje da postanu roditelji, dok bi se četrdeset procenata odlučilo za raskid veze ili braka.

Kada smo se dotakli ove teme, naišli smo na podjednako mnogo različitih odgovora u vezi sa funkcionisanjem samog društva u najširem smislu te reči. Najveći procenat mladih smatra da je finansijska nezavisnost žene od važnosti samo u određenoj meri. Položaj žene ipak nije povezan sa geografskim položajem u okviru granica Evrope; većina se složila sa

mišljenjem da pol u većini slučajeva utiče na poziciju i dobijanje posla. Prema rečima većine, vlada se ne interesuje dovoljno za prava žena koje su u radnom odnosu, kao ni za probleme na koje one nailaze. Oni se takođe slažu da se nadležni više moraju zalagati i za regulisanje brige o deci. Upotreba jezika se učinila kao podjednako zanimljiva i teška tema; čini se da smo, sa humorističke tačke gledišta, potpuno zbunili ispitanike. Naime, mnogi nisu bili sigurni da li sam jezik utiče ili pak potvrđuje razlike u govoru muškaraca i žena, ali se 40 posto ipak složilo sa ovim stavom. Najčešći primeri za „muški pogrđni jezik“ su između ostalog i *kreten*, *moron*, kao i degradacija poput „muškarci misle samo svojim polnim organom“, „muškarci nisu sposobni da rade više stvari u isto vreme“, „jesi li ti muškarac ili pi*ka“ itd. Verzije „ženskog pogrđnog jezika“ su: *kurva*, *kučka*, ali ono što nismo očekivali je i *feministkinja*, gde se verovatno misli na ženu koja izričito prezire muški rod. Izjave poput „Raditi nešto kao žena“ ili „ženama je mesto u kuhinji i za šporetom“ potvrđuju prethodno napomenutu pretpostavku i direktno su povezane sa sledećim pitanjem

koje se tiče feminizma. Skoro svih 100 procenata složilo se da je feminizam podjednako doprineo kako ženama tako i muškarcima i da je njegova najveća prednost to što ista pravila važe za sve. Najveći nedostatak je to što je u istom kontekstu i dalje prisutna mržnja prema muškarcima. Dvadeset procenata tvrdi da se u današnje vreme žena ne može odlučiti da bude domaćica jer se to upravo kosi sa idealom žene kao samostalne i nezavisne. Za ovo su okrivljene reklame koje sasvim sigurno i (ne) svesno određuju uloge polova. Što se tiče gore pomenutih stereotipa muškog i ženskog pola, dobili smo najpopularnije prideve prema mišljenju ispitanika. Žene moraju biti *mršave*, *elegantne*, *sređene*, *uredne*, *visoke*, *lepo doterane* i *seksi*, dok je uloga muškaraca i najveći cilj da sebe prikažu kao *sportske tipove*, *mišićave* i *privlačne*.

Emilija Obradović & Marijana Ristić

II Gender en taal

Rod i jezik

Mannen gebruiken *andere woorden* dan vrouwen

Bron/Izvor: Volkskrant

(niet meer online beschikbaar. Nu te vinden op: goo.gl/YocheK)

Mannen en vrouwen praten aantoonbaar verschillend. Het taalgebruik van mannen is functioneel en informatief. Vrouwelijk taalgebruik getuigt van betrokkenheid. De seksen gebruiken verschillende woorden. Dat stelt taalkundige Karen Keune in het onderzoek waarop ze op 15 oktober promoveert in Nijmegen...

Muškarci koriste *drugačije reči* od žena

Činjenice govore da muškarci i žene pričaju različito. Muškarci koriste jezik funkcionalno i informativno. Upotreba jezika kod žena svedoči o empatiji. Polovi koriste različite reči. To je teza u istraživanju lingvistkinje Karen Keune koju će braniti 15. oktobra u Nejmejhenu.

Keune je za svoje istraživanje upotrebila Korpus govornog nizozemskog (*niz. Corpus Gesproken Nederlands - CGN*) u kome se nalazi osam miliona govornih reči. Te reči su zapisane između 1998. i 2004. godine na osnovu govora muškaraca, žena i mladih svih uzrasta, iz svih slojeva društva, širom Holandije i Flandrije.

Naučnica je svojim istraživanjem želela da sazna ko najčešće koristi koje od 80 najfrekventnijih reči. Keune je istraživala da li se na osnovu načina govora i izbora reči može zaključiti rod, uzrast i regionalno poreklo govornika. Bez obzira na koji način je pristupala korpusu od osam miliona zapisanih reči, presudnim za izbor reči i stil govora se na prvom mestu pokazao pol govornika.

Keune je u korpusu, između ostalog, pretražila upotrebu reči sa sufiksom *-lijk*, kategoriju reči koja je zaokružena i više nije produktivna. Od najfrekventnijih reči u ovoj kategoriji muškarci najčešće koriste reči poput: činjenično (*feitelijk*), prevashodno (*voornamelijk*), solidno (*degelijk*), prvobitno (*oorspronkelijk*), prilično (*tamelijk*) i direktno (*onmiddellijk*). Lingvistkinja to interpretira kao poslovno, funkcionalno i informativno.

Ljubopitljivost

Gutanje glasova

Žene pre svega upotrebljavaju reči kao što su: naravno (*natuurlijk*), teško (*moeilijk*), lako (*makkelijk*), prijateljski (*vriendelijk*), ružno (*lelijk*), veselo (*vrolijk*) i strašno (*verschrikkelijk*). Prema Karen Keune ove reči svedoče o empatiji. Muškarci ih takođe izgovaraju, samo različito od žena, oni su skloniji da ih dobrim delom gutaju u izgovoru. *Eigenlijk* postaje "eik", *mogelijk* postaje "moo'k", a *natuurlijk* postaje "tuuk".

Muškarci i žene takođe različito koriste prefikse i sufikse. Žene češće upotrebljavaju sufikse sa deminutivnim značenjem *-je, -ke* i *-achtig (-ast)*: *wijntje (vince)*, *meiske (devoјčica)*, *bloemetjesachtig (cvetast)*. Muškarci upotrebljavaju radije prefiks kao što je *ver-* sa perfektivnim značenjem: *bouwen (graditi)* postaje *verbouwen (preurediti)*, a *timmeren (praviti nešto od drveta)* postaje *vertimmeren (prepraviti)*.

Iako je pol više nego očigledno odlučujući za izbor reči, takođe i uzrast igra određenu ulogu, kaže Keune. O mladalačkom uzrastu govornika svedoči obilato korišćenje prideva (kao što su *leuk, gewone i echte*) i njima srodnih priloga, što se vidi u sl. primeru: "*Ja leuke broek, echt leuk! Echt gewoon leuk!*" ("*Super pantalone! Mislim stvarno super!*")

Najobimniji vokabular

Keune je još otkrila i da se visokoobrazovani stariji muškarci ističu u korpusu zbog velike upotrebe imenica i zato što imaju najobimniji vokabular.

Grupni prevod

Genderneutrale taal

Bron/Izvor: NRC, 26-7-2017 < goo.gl/mWvWkh >

Misschien was het u weleens opgevallen: op ov-chipkaarten wordt sinds dit jaar niet meer vermeld of de kaarthouder een man of een vrouw is. Ook op de stempas voor de verkiezingen, op veel studentenpasjes en uit de schoolformulieren verdwijnt de geslachtsaanduiding.

Amsterdam gaat nu nog een stap verder. Woensdag publiceerde de gemeente een taalgids voor ambtenaren met genderneutrale alternatieven, bedoeld voor brieven aan haar inwoners...

Rodno neutralna upotreba jezika

Oslovljavanje sa „poštovane dame i gospodo“? Bolje ne, savetuje jezički vodič za rodnu neutralnost

U Amsterdamu je u sredu objavljen jezički vodič pun rodno neutralnih sugestija za državne činovnike. Ukida se rubrika m/ž.

Možda vam je zapalo za oko da se na pretplatnim kartama za javni prevoz (ov-chipkaart) od ove godine više ne pominje da li je vlasnik karte muško ili žensko. Naznake pola nestale su i sa poziva za glasanje, mnogih studentskih propusnica i sa školskih formulara.

Amsterdam u ovome ide korak dalje. U sredu je opština objavila jezički vodič za državne činovnike sa rodno neutralnim alternativama, koji je osmišljen za pismenu komunikaciju sa stanovnicima.

Oslovljavanje sa „poštovane dame i gospodo“ - ne, savetuje vodič. Bolje pišite: „poštovani prisutni/ građani/ Amsterdamci/ odbornici“.

Ne: „rođena kao devojčica“, već: „pri rođenju smatrana devojčicom“.

Takođe, ne treba pisati: „homoseksualni Amsterdamci“, zato što homoseksualni upućuje samo na muškarce. Rodno neutralna alternativa bi bila: „pink Amsterdamci“.

„Činovnici se ni na šta ne obavezuju“, kaže portparol opštine. „Ovde se radi o ukazivanju na to da je takođe moguća inkluzivna (tj. obuhvatnija) upotreba jezika.“

Pozdravna fraza „poštovani gospodine/gospodo“ je možda već

godinama bila norma, ali u Holandiji se sve više društvene pažnje usmerava na činjenicu da se rasprostranjena dihotomija muškarac ili žena ne podudara sa stvarnošću. Kao što ni dihotomija hetero ili homoseksualno ne odražava sliku postojeće seksualne raznolikosti, treba misliti i na transrodne, kvir i interseksualne osobe.

Postavlja se pitanje da li vlada treba da se drži norme koju definiše većina ili treba da se prilagodi?

Opštine se sve češće odlučuju za ovo drugo. Tako je opština Utreht prošle godine prva uvela rodno neutralne toalete u gradskoj kući. Kasnije ovog leta Amsterdam je to takođe ispratio. Koliko ima transrodnih ljudi?

Transrodne (ili transseksualne) osobe su ljudi kod kojih nisu (u potpunosti) podudarni pol i rodni identitet. Drugim rečima, rođeni su kao muškarac ali se osećaju kao žena ili obrnuto. Takođe, mogu se osećati

istovremeno kao muškarac i žena.

Nije poznato koliko u Holandiji ima transrodnih osoba. Istraživački centar za seksualnost Rutgers je 2012. god. naveo da u Holandiji ima 48.000 transrodnih osoba u životnoj dobi od 15 do 70 godina.

Smeh kao reakcija

„Sve su ovo primeri u kojima se oduzima značaj rodu“, kaže Jan Vilem Dajvendak, profesor sociologije na Univerzitetu u Amsterdamu. „To je najbolje što država može da uradi. Naša reakcija je smeh, ali to su veoma ozbiljne stvari. Način na koji nas država oslovljava nameće ljudima identitet. Od velike je važnosti kada kažemo da rodu umanjujemo značaj.“ Po Dajvendaku poklanjanje pažnje specifičnoj grupi ne ide na štetu većine. „Ovde nema gubitnika. Koga pa vređa kad kažete 'drugi prisutni'? To važi i za rodno neutralni toalet. Ako time drugima život činimo

prijatnijim.“

Prilagođenom pozdravu i rodno neutralnim toaletima raduje se i Noa Zaborski (22), jer sebe smatra nebinarnom osobom: „ni muškarac, ni žena“. Zaborski kaže: „Takvo oslovljavanje je lako primenljivo u pismu, a za nas je to veoma velika promena. To je priznanje da tu postoji i nešto više od muško-ženske opozicije.“

Noa se svuda suočava sa svojim identitetom. Kod toaleta, na šalterima, na aerodromima. Prošle godine je završilo studije (on radije koristi rodno neutralne nastavke i oblike) na koledžu „Leiden University“, gde je bio u ženskom fudbalskom timu. „Prošle godine nisam igralo fudbal, jer nije postojao mešoviti tim. Da sam se pridružilo muškom timu, ne znam kako bi oni na to reagovali. U teretani koristim mušku svlačionicu, ali se kod kuće obučem koliko mogu, da bih tamo samo promenilo patike.“

Politika simbolizovanja

Društvo je opsednuto rodom, kaže Dajvendak. „Posmatramo ljude oko nas dok nismo u stanju da ih kategorišemo. Svaki oblik obraćanja je politika identiteta.“

Na diskusiju o rodno neutralnim toaletima i upotrebi jezika se ponjemo suviše brzo odmahuje rukom kao na politiku simbolizovanja. „Ali politika simbolizovanja jeste najznačajnija politika. Želimo da promenimo nešto u svetu na osnovu onoga kako vidimo jedni druge. Tu je rod od ogromnog značaja.“

„Ideju o jezičkom vodiču sa rodno neutralnim terminima nisu nametnule interesne grupe“, kaže portparol organizacije za prava transrodnih osoba u Holandiji (*Transgender Netwerk Nederland*). „Gradovi sami preuzimaju inicijativu. Mi ih ne vučemo za rukav, već to potiče iz samih organizacija. Smatramo da je to veoma pozitivan razvoj.“

Amsterdamski ogranak hrišćansko-

demokratske partije (CDA) smatra to prilično zabrinjavajućim. „Brisanje naslova 'gospodin/gospođa' je glupost, to ne treba da radimo“, kaže predsednik partije Diderik Bomsma. „Slaganjem sa državom podržavamo prenemaganje ljudi koji se osećaju uvređenim. Ako nastaviš da koristiš 'dame i gospodo' potvrđuješ da ne priznaješ transrodne osobe, dok ostatak društva to čini. To je tek nepoželjno. U pitanju je izrazita manjina i ona ima da se prilagođava normi.“

Takođe, u bašti kafića Sport u okrugu Amsterdam-Istok je osetljivo pitanje brisanja naslova „gospodin i gospođa“. O tome se razgovaralo popodne i vlasnica Petra (53) kaže: „Trebalo da ostane onako kako jeste i kako je uvek i bilo. Svi su se zapravo složili s tim. Vidite, nije moj problem to što se oni ne osećaju dobro u svojoj koži. Na kraju krajeva ili si muškarac ili žena, stoga želim da se i meni tako obraćaju.“

Grupni prevod

Gemeente Amsterdam

Regenboog taaltips

Handreiking voor respectvolle en inclusieve communicatie
amsterdam.nl/diversiteit

Poldernederlands

Bron/Izvor: Wikipedia < goo.gl/c4yBm9 >

Poldernederlands is de term die de sociolinguïst Jan Stroop bedacht heeft om het verschijnsel aan te duiden dat de AN-tweeklanken *ei* /*ɛi*/, *ui* /*œy*/ en *ou* /*ɔu*/ met een meer open mond (lagere kaakstand) worden uitgesproken en zo gaan neigen naar *aai* /*æi*/ of /*ai*/, *ou* /*ʌy*/ en *aau* /*au*/ of /*au*/.

Kenmerken

Volgens Stroop doet het verschijnsel zich vrijwel overal in Nederland voor en zijn het vooral hoogopgeleide jonge vrouwen die dit gedrag vertonen. Het gaat, zo meent hij, om het onbewust loslaten van de beschaafde uitspraaknorm. Stroop heeft de sterke indruk dat de uitspraakverandering zich vooral voordoet bij 'jonge vrouwen die succesvol zijn in de creatieve en artistieke sector'. Hij ziet dit zelf als een resultaat van de vrouwenemancipatie, waardoor vrouwen niet langer genoodzaakt zijn aan te sluiten bij de uitspraakvarianten met de hoogste burgerlijke status.

Stroop voorspelt dat het Poldernederlands het nieuwe Standaardnederlands zal worden. Als argument voert hij aan dat de meeste kinderen tijdens het proces van taalverwerving voornamelijk de uitspraak van hun

moeder overnemen. Als moeders anders spreken, heeft dat zijn weerslag op de uitspraak van de generatie die zij opvoeden. Een belangrijke rol in dit proces spelen ook crèches, die voor het grootste deel geleid worden door vrouwen, en het basisonderwijs waarin het aandeel vrouwelijke leerkrachten vanouds al groot is.

Kritiek

Critici van het concept Poldernederlands wijzen erop dat het verschijnsel van de lager aangezette diftongen op zichzelf helemaal niet nieuw is. De verlaging van de diftongen in de Hollandse dialecten is reeds sinds de zestiende eeuw gaande, zowel in het Nederlands als in de andere West-Germaanse talen. Stroop vergelijkt ter illustratie de diftongen in woorden als het Duitse *Wein* /*vain*/ en het Engelse *wine* /*wain*/, die tegenwoordig ook lager worden uitgesproken dan eeuwen geleden. Daarnaast wijst Stroop op de articulatoire gemakken van de lage diftong *aai* ten opzichte van *ei*. In het AN kon deze verlaging van de tweeklanken pas na de jaren 60 van de 20e eeuw doorzetten, in de periode waarin de samenleving op vele terreinen oude normen losliet of er zelfs tegen rebelleerde.

Polderski holandski

Polderski holandski je termin koji je skovao sociolingvista Jan Strop kako bi označio pojavu da se diftonzi standardnog holandskog jezika *ei* /*ɛi*/, *ui* /*œy*/ i *ou* /*œy*/ izgovaraju otvorenije (pomeranjem vilice naniže) zbog čega nalikuju kombinacijama vokala *aai* /*æi*/ ili /*ai*/, *ou* /*ʌy*/ i *aau* /*au*/ ili /*au*/.

Odlike

Prema Stropu, ova pojava rasprostranjena je u čitavoj Holandiji i primećuje se pre svega kod visokoobrazovanih mladih žena. Prema njegovom mišljenju ovde se radi o nesvesnom odstupanju od uglađenog, normiranog izgovora. Strop ima snažan utisak da se promena u izgovoru javlja pre svega kod „mladih žena koje su uspešne u kreativnom i umetničkom sektoru“. On čak ovu pojavu posmatra kao rezultat emancipacije žena, usled čega one više nisu primorane da koriste varijante izgovora koje imaju najviši status u društvu.

Strop predviđa da će polderski nizozemski postati novi standard holandskog jezika. Kao argument navodi činjenicu da većina dece tokom procesa usvajanja jezika preuzima prevashodno majčin izgovor. Ukoliko majke

drugačije govore, to će se odraziti u izgovoru generacije koju podižu. Važnu ulogu u ovom procesu imaju i jaslice, koje uglavnom vode žene, kao i osnovno obrazovanje gde su ženski članovi nastavnog osoblja oduvek bili mnogobrojni.

Kritika

Kritičari koncepta polderskog holandskog ističu da snižavanje diftonga samo po sebi uopšte nije nova pojava. Snižavanja diftonga prisutno je u dijalektima provincija Severna i Južna Holandija još od 16. veka, a pored holandskog javlja se i u drugim zapadnogermanskim jezicima. Strop to ilustruje poređenjem diftonga u rečima poput nemačke *Wein* /*vain*/ i engleske *wine* /*wain*/, koji se danas takođe niže izgovaraju nego vekovima ranije. Pored toga, Strop ukazuje i na lakšu artikulaciju niskog diftonga *aai* u poređenju sa *ei*. U standardnom holandskom snižavanje diftonga moglo je uzeti maha tek nakon šezdesetih godina 20. veka, u periodu kada je društvo odbacilo stare norme na mnogim poljima ili se čak protiv njih bunilo.

Grupni prevod

Ingrid van Alphen: Mythes over taal en gender

Bron/Izvor: Taalunie: bericht, 03-2017 < goo.gl/grYVdH >

...
De vraag of het taalgebruik van vrouwen 'anders' is, heeft als vooronderstelling dat 'het' mannelijk taalgebruik de norm is. Dus die vraagstelling wijs ik ten zeerste af. Ik draai het altijd om. Spreken mannen anders dan vrouwen? Er is echter geen eenduidig antwoord te geven op die vraag...

Ingrid van Alfen: Mitovi o rodu i jeziku

Dr. Ingrid van Alfen, rođena 1951. godine, studirala je holandski jezik na Univerzitetu u Amsterdamu, sa opštom lingvistikom i češkim kao izbornim predmetima. Postepeno se fokusirala na odnos jezika i ljudi- tzv. sociolingvistiku. Doktorirala je na temi konverzacije između holandskih adolescenata.

Vi predajete Opštu lingvistiku na osnovnim i master studijama na Univerzitetu u Amsterdamu. Šta je tačno tema vaših predavanja? Koja je vaša stručnost?

Sebe nazivam interaktivnom sociolingvistikinjom. Kažem „sociolingvistikinja“ jer se usmeravam na odnos između jezika i socijalnih faktora, a „interaktivna“ jer me zanima kako ljudi u razgovoru koriste jezik. Tako bi na primer studenti na predmetu *Jezik i interakcija* morali da snime razgovor u kojem oni učestvuju sa još dve osobe. Prava svakodnevna konverzacija. Tada ciljno posmatramo način prekidanja, postavljanje pitanja, naizmenično ili minimalno odgovaranje poput „hmm“ ili „o da“. Pomoću mikroanalize ovakih elemenata komunikativne uloge postaju jasnije. Ko ima poslednju reč? Ko započinje razgovor?

Moj master kurs *Sociolingvistike* pohađaju studenti iz celog sveta. Tu proučavamo lingvističke fenomene iz perspektive kontrastivne lingvistike. Svaki student ima svoj način persiranja. Postoji li razlika prilikom obraćanja sa *ti* ili *Vi*? Da li se radi o poštovanju i distanciranju (*Vi*) ili pak intimnosti i lojalnosti (*ti*)? Kakav je odnos tih sistema spram prošlosti, a kakav spram teorije?

Debatujemo i o pitanju da li jezik utiče na razmišljanje. Koje sve teorije svedoče o tome? Koje su posledice činjenice da ključ, ili *la llave* na španskom zvuči ženstveno „elegantno“ a isti taj ključ, ili *der Schlüssel* na nemačkom, zvuči muški „jako“?

Time smo dotakli temu odnosa jezika i roda. Kakvu primenu u društvu ima znanje koje postoji o jeziku i rodu govornika?

Moj glavni zadatak je pobijanje stereotipnih stavova o „jeziku“ žena. Prava primena je upotreba ženskih oblika za zanimanja kako bi žene bile vidljive u jeziku, čak iako nisu vidljive u svojoj stručnoj oblasti. U Holandiji oblik *profesorka* zvuči čudno, a *učiteljica* ne. Oblik *direktorka* upotrebljava se samo u ženskom internatu, iako sada mnoge važne institucije na čelu imaju direktorku, koja nažalost sebe mora da naziva direktorom. Ovo ne izaziva činjenicu da nestaje konotacija sa ženskim internatom. Moje istraživanje pokazalo je takođe da bi devojčice radije radile „nešto sa delfinima“, nego da budu „dreserke“. Nakon ovog istraživanja su neki testovi profesionalne orijentacije prošireni formulacijom „nešto sa..“

Da li žene bolje vladaju jezikom od muškaraca? Da li je upotreba jezika kod žena drugačija?

Pitanje da li je upotreba jezika kod žena „drugačija“ bazira se na pretpostavci da je norma „muški“ način upotrebe jezika. Dakle, izričito odbijam da odgovorim na ovakvo pitanje i uvek ga preokrećem. Da li muškarci govore drugačije od žena? Međutim, ne postoji jednoznačan odgovor na to pitanje.

Postoje li mitovi o upotrebi jezika kod žena koje možete potvrditi ili negirati?

Da, postoje neki mitovi. Svi odgovori koje dajem zasnovani su na mom istraživanju.

Muškarci uskaču u reč više od žena. Ne, ovo se ne odnosi na sve muškarce na svetu. Sve zavisi od situacije i konteksta. U nekim jezicima i kulturama istovremeno govorenje je norma, dok u drugim ljudi govore jedni za drugima uz pauzu između. Pol govornika ovde ne igra nikakvu ulogu, ali zato igraju govorne norme.

Žene više zapitkuju od muškaraca. Ne, devojke i momci podjednako postavljaju pitanja u mom korpusu razgovora adolescenata. Samo nekoliko njih svojim pitanjem zahteva dodatnu informaciju, većina ima neku drugu funkciju. Kod devojaka je to u slučaju kako bi izmamile saglasnost: „Zar nije super?“, a kod momaka „Da nisi zreo za posetu kozmetičaru?“

Muškarci tračare manje od žena. Ne, iz istraživanja rađenih u Belgiji i Engleskoj ispostavilo se da muškarci to rade više nego žene!

Žene pričaju (pre)više. Ne, ovo zavisi od konteksta. Bez obzira da li je muško ili žensko, stručnjaci najviše pričaju. U privatnim razgovorima žene su uigranije, dok u javnim raspravama uglavnom dominiraju muškarci.

Devojke bolje vladaju jezikom. Jeste, ukoliko se radi o prvobitnom usvajanju jezika. Devojčice brže ovladavaju maternjim jezikom od dečaka. Postoji mnogo uzroka vezanih za to: raniji razvoj mozga kod devojčica, veći jezički input, jer se pretpostavlja da se više igraju kod kuće. Devojke takođe postižu bolje rezultate na jezičkim testovima zato što se navodno više trude.

Koja je vaša motivacija za izučavanje odnosa jezika i roda?

Još od malih nogu sam naučila da su svi ljudi jednaki. Moja majka je išla u vojsku, a otac ne. Sedamdesetih godina prošlog veka sam sa ostalima na Univerzitetu u Amsterdamu osnovala „Studije knjiženstva“. Moj zadatak kao lingvistkinje je time bio određen: istražiti jezik o ženama (seksizme) i jezik žena (moguću rodno specifičnu upotrebu jezika).

Šta Vas inspiriše?

Moja motivacija je akademska i ljudska radoznalost. Želim da razotkrijem kakvu ulogu igra jezik u svakodnevnoj praksi ljudskog postojanja, gde se i dalje javlja toliko puno nejednakosti. Nažalost, ne samo između žena i muškaraca.

Gospođi Van Alfen se učinilo interesantnim da nam skrene pažnju na jedan citat Multatulija koji je već u 19. veku mozgao o jeziku i rodu.

Multatuli, Ideja 195

„O moralna načela, šta činite od naših kćeri? Prisiljavate ih na laž i prtvorenost. Ne smeju da znaju ono što znaju, da osećaju ono što osećaju, da žude za čime žude, ne smeju biti ono što jesu. Tako nešto ne rade devojčice. Tako nešto ne govore devojčice. Tako nešto ne pitaju devojčice. Tako devojčice ne pričaju!“

Eto posledica vaspitanja. I kada to siroto, utucano dete veruje, prihvata i sluša, ako se u cvetu svoje mladosti bavila orezivanjem i potkresivanjem, gušenjem i silovanjem strasti, duha i osećanja, nakon što je tako poprilično uvrnuta, iščašena, sluđena ostala krotka, to jest dobra devojčica - to moralna načela nazivaju dobrim - onda ima izgleda da je tako neki bilmez nagradi za svoju krotkost, nudeći joj mesto nadzornice svog domaćinstva, isključivo zaduženu za produživanje njegove časne loze.

E stvarno joj se isplatilo!“

taaluniebericht.org

Fragmenten

Uit: "Het land van herkomst" van E. du Perron en "Brief van de Ionische Zee" van Jovan Dučić

Prof. Novaković-Lopušina was zo vriendelijk om met deze citaten het literaire beeld te illustreren van de genderverhoudingen. Het eerste citaat komt uit de bekende roman van E. du Perron uit 1935. De vertaling is van de hand van prof. Novaković-Lopušina en komt uit haar literatuurgeschiedenis "Inleiding tot de Nederlandstalige literatuur". Deel 2. Beograd: Partenon&Arius, 2018. De overige citaten zijn uit het reisverhaal "Brieven van de Ionische Zee" van de bekende Servische schrijver en diplomaat Jovan Dučić. Het verhaal is ontstaan aan het begin van de twintigste eeuw en gebundeld met andere reisverhalen voor het eerst verschenen in 1930.

**Perron, E. Du: Het land van herkomst.
Amsterdam: Contact, 1948, p.472**

De oude dame komt binnen, gaat op het bed zitten om het voorbijgaand karakter van haar bezoek te onderstrepen, zegt met verwondering over mij: - Hij werkt alweer! – alsof zij niet goed begrijpt dat zoiets nodig kan zijn. Zij zou graag willen weten hoe lang wij denken te blijven, want als wij weggaan zullen zij hier waarschijnlijk ook opbreken en verplicht zijn bij hun getrouwde dochter in Servië te gaan inwonen, wat haar volstrekt niet aanlokt, want zij kent de Serviërs: - Het zijn grote krijgslieden, dat moet men toegeven, maar eigenlijk toch apen...

Zij moet wel een voorbeeld geven:

- Op een groot bal in Belgrado werd een jongmeisje door een officier ten dans gevraagd en weigerde. De officier werd daarop zó verschrikkelijk boos, dat hij het jongmeisje in de balzaal gewoon een oorveeg toediende! Natuurlijk volgde een groot schandaal en de generaals en kolonels die in de balzaal aanwezig waren moesten zich er wel mee bemoeien. Zij zonderden zich af om over het gebeurde te beraadslagen en hun slotsom was... dat het leger in de persoon van de officier zozeer beledigd was door het jongmeisje, dat zij uit het gezelschap verwijderd moest worden. En aldus gebeurde! Maar daarmee was het niet uit, want u moest weten dat het jongmeisje een broer had die ook officier was. En deze broer,... toen hij hoorde wat er gebeurd was en welk schandaal zijn zuster had veroorzaakt,... deze broer, stel u voor, heeft haar geslagen, maar zo erg ge-sla-gen, dat de arme drie weken op bed is moeten blijven...

Odlomci

Iz: „Zemlja porekla“ E. Di Perona i „Pisma s Jonskog mora“ Jovana Dučića

Ljubaznošću profesorke Jelice Novaković-Lopušina dobili smo ove citate kao ilustraciju literarne slike o odnosima među polovima. Prvi citat je iz poznatog romana E. Di Perona koji je prvi put objavljen 1935. godine. Prevod je uzet iz knjige Uvod u holandsku i flamansku književnost 2. Beograd: Partenon&Arius, 2018. Ostali citati su iz putopisa „Pismo s Jonskog mora“ znamenitog srpskog pisca i diplomate Jovana Dučića, napisanog početkom dvadesetog veka a prvi put objavljenog u zbirci „Gradovi i himere“ 1930. godine.

**Peron, E. Di: Zemlja porekla. Amsterdam:
Contact, 1948, p.472**

Stara dama ulazi, seda na krevet kako bi podvukla prolazni karakter svoje posete, i s čuđenjem kaže za mene: - On opet radi! – kao da ne shvata najbolje da tako nešto može biti neophodno. Volela bi da zna koliko dugo mislimo da ostanemo, jer ako ćemo otići, onda bi i oni verovatno krenuli, i bili bi u obavezi da se nastane kod svoje čerke koja je udata u Srbiji. To je ni najmanje ne privlači s obzirom da poznaje Srbe: - Veliki su ratnici, to im se mora priznati, ali zapravo su ipak majmuni...

Mora to ipak da nam objasni na primeru:

Na jednom velikom balu u Beogradu, jedan oficir je zamolio jednu mladu devojku za ples a ona je odbila. Oficir se na to toliko strašno naljutio da je devojci u balskoj sali jednostavno zalepio šamar! Naravno da je usledio veliki skandal te su prisutni generali i pukovnici morali da se umešaju na licu mesta. Povukli su se u stranu kako bi se posavetovali, i njihov zaključak je bio... da je devojka preko oficira do te mere uvredila vojsku da ju je trebalo odstraniti iz društva. To se i desilo! Ali, time stvar nije bila završena, jer treba da znate da je devojka imala brata koji je takođe bio oficir. A taj brat,... kad je čuo šta se dogodilo i kakav skandal je izazvala njegova sestra,.. zamislite samo, taj brat ju je pretukao, ali tako strašno pre-tu-kao da sirotica tri nedelje nije mogla da se digne iz kreveta...

Prevod: Jelica Novaković-Lopušina

Dučić, Jovan: „Pismo sa Jonskog mora“. Iz: *Gradovi i himere*. Beograd: Slovo ljubve, 1982, p. 104; 106; 110.

Ta Holandanka je žena za ljubav, jer ima mašte. Za ljubav kao i za religiju treba pre svega imati imaginacije. [...] U ljubavi su takvi postali veliki tumači srca i rafinirani nosioci spola. Bez velike mašte nema velike ljubavi. Ljubav koja nije ponikla iz fantazije, ima tužnu prisebnost u kojoj je sve izmereno, sve predviđeno i sve kategorisano; ona ne zna za sreću iznenađenja ni za radost velikih prepada. Ljubav bez mašte jeste sebična, jer je subjekat uvek merilo za objekat, i jer je cena odgovorila meri, a pazar dobroj proceni.

[...]

Po mišljenju ovih žena, moral su izmislili ljudi, a ne žene; i oni su moral izmislili za druge, a ne za sebe; i moral su izmislili nesrećnici i ubogi; i moral je luksuz i raskoš ubogih. Ako su ga izmislili bogataši, oni su ga izmislili za siromahe; a ako su ga izmislili bolesni, oni su ga izmislili protivu zdravih. Da je Sokrat bio lep i bogat, kao Alkibijad, ne bi mu bilo palo namapet da bude najveći moralist, nego bi bio najveći ljubavnik.

[...]

Ima danas, međutim, jedna nova Eva, žena naših vremena, o kojoj govoraše Holantkinja. Ona je s cigaretom u zubima na ulici, sa getrama na nogama i konjičkim bičem u ruci, s karminisanim usnama i modrim kolutovima okolo očiju; koja ima svoj apartman u hotelu; koja se karta i ljubaka s nepoznatim ljudima, i koja prsivaja strasti badavdžija i noćnika. Nasledila je od oca i majke koliko i njena braća i već sutradan pošla je s nama na ulicu i u kabare. To je žena s novim senzibilitetom i moralom; i nema više čoveka koji bi je odveo do otrova gospođe Bovari, i do bacanja pod voz gospođe Ane Karenjine, iz francuskog i ruskog romana.

Dučić, Jovan: „Brieven van de Ionische Zee“. Uit: *Gradovi i himere*. Beograd: Slovo ljubve, 1982, p. 104; 106; 110.

Die Nederlandse is een vrouw voor de liefde, want ze heeft verbeelding. Voor liefde net als voor religie heeft men vooral verbeeldingskracht nodig. [...] In de liefde zijn zulke mensen grote duiders van het hart en geraffineerde dragers van hun sekse. Zonder grote verbeelding geen grote liefde. Liefde die niet ontsproten is uit fantasie bezit een droevige tegenwoordigheid van geest waarin alles gewogen, vooruitgepland en gecategoriseerd wordt; ze kent geen geluk van de verrassing noch de vreugde van grote uitvallen. Liefde zonder verbeelding is zelfzuchtig omdat het subject altijd de maatstaf is voor het object, en omdat de prijs overeenkomt met de grootte en het koopje met de juiste inschatting.

[...]

Volgens deze vrouwen is moraal uitgevonden door mannen, niet door vrouwen; zij hebben de moraal uitgevonden voor anderen, niet voor zich zelf; moraal is uitgevonden door ongelukkigen en armen; moraal is de luxe en de weelde van armelui. Indien hij uitgevonden is door rijken, dan hebben ze hem uitgevonden voor de armen; en indien hij uitgevonden is door zieken, dan is hij uitgevonden tegen de gezonden.

Indien Socrates mooi en rijk was geweest, zoals Alcibiades, dan had hij het niet in zijn hoofd gehaald om de grootste moralist te worden, maar was hij de grootste minnaar geweest. Socrates was dus een noodgedwongen moralist, zou deze dame zeggen.

[...]

Er bestaat vandaag de dag een nieuwe Eva, een vrouw van onze tijd, waarover de Nederlandse het heeft. Zij houdt een sigaret tussen haar tanden geklemd, ze draagt slobkousen aan haar voeten, een paardenzweep in haar hand, met gekleurde lippen en blauwomrande ogen; ze bezit een eigen suite in het hotel; ze speelt kaarten en kust onbekende mannen, ze eigent zich de passie toe van nietsnutters en nachtbrakers. Ze heeft van haar vader en moeder evenveel geërfd als haar broers, en de volgende dag al gaat ze met ons mee op straat en naar het cabaret. Dat is een vrouw met een nieuwe sensibilliteit en moraal; en er is geen man meer die haar kan leiden tot het gif van Madame Bovary of onder de wielen van de trein van Anna Karenina uit de Franse respectievelijk Russische roman.

Vertaling: Jelica Novaković-Lopušina

IV De staat van het Nederlands in de wereld

Het Nederlands. De moedertaal van 24 miljoen mensen, en de vreemde of tweede taal van nog ongeveer 5 miljoen, waarvan ook wij als toekomstige neerlandici deel uitmaken. Gerangschikt naar het aantal moedertaalsprekers, neemt het Nederlands de achtste plaats in onder de talen van de Europese Unie en op het moment behoort het absoluut niet tot de bedreigde talen in de wereld. Volgens de onderzoeken naar taalgebruik die de Taalunie vroeger uitvoerde is het Nederlands nog steeds vanzelfsprekend de voertaal in Nederland en Vlaanderen en wordt in alle maatschappelijke domeinen veelvuldig gebruikt. Daarentegen stelde de IVN een veldonderzoek in naar de staat van de Nederlandse taal in de wereld, waarbij de nadruk op internationaal academisch onderwijs gelegd werd. Via de Taalunie werden buitenlandse vakgroepen en lectoraten neerlandistiek op bijna 150 universiteiten wereldwijd decennialang gesteund, kan het niet altijd rozengeur en maneschijn zijn. De gevolgen van de bezuinigingen op het Taalunie-budget in de laatste paar jaar zijn ongetwijfeld voelbaar, en hoewel onze afdeling een van de meest enthousiaste en de oudste in de regio is, wegens het gebrek aan financiële middelen (en daardoor ook gebrek aan docenten) zijn er elk jaar steeds minder studenten ingeschreven en voor de eerste keer was er geen mogelijkheid om de lessen Nederlands als bijvak te organiseren.

Kaća Praizović

IV Stanje nizozemskog jezika u svetu

Nizozemski. Maternji jezik 24 miliona ljudi, a strani odnosno drugi jezik još oko 5 miliona, gde se i mi ubrajamo. Po broju maternjih govornika nizozemski zauzima osmo mesto među jezicima Evropske unije i trenutno apsolutno nije jedan od ugroženih jezika u svetu. Prema ranijim istraživanjima Jezičke unije o upotrebi jezika, nizozemski se i dalje podrazumeva kao jezik komunikacije u Holandiji i Flandriji i veoma često se koristi na svim društvenim poljima. S druge strane, Međunarodno udruženje nederlandstike sprovelo je terensko istraživanje o stanju nizozemskog jezika u svetu, pri čemu je akcenat stavljen na međunarodno akademsko obrazovanje. Jezička unija već decenijama finansijski podržava inostrane katedre i lektorate nederlandstike na skoro 150 univerziteta širom sveta, ali ne može sve uvek teći savršeno. Posledice smanjenja budžeta Jezičke unije u poslednjih nekoliko godina definitivno su osetne, te iako je naša katedra jedna od najpoletnijih i najstarija u regionu, zbog manjka finansijskih sredstava (a samim tim i manjka predavača) svake godine upisuje se sve manje studenata i po prvi put nije bilo mogućnosti da se organizuje nastava nizozemskog kao drugog jezika.

Kaća Praizović

Fragment uit het *IVN-rapport*

Bron/izvor: De staat van het Nederlands in de wereld.
Veldonderzoek van de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek, 01-2018 < goo.gl/vtaQqv >

Versterk het Nederlands in een veranderende wereld

De toekomst van het Nederlands is onderwerp van discussie in Vlaanderen en Nederland. Vooral in het hoger onderwijs is er sprake van verengelsing. Daardoor is er de dreiging van generaties afgestudeerden die hun moedertaal niet meer op academisch niveau beheersen. Ook is er nu al een tekort aan academisch geschoolde docenten Nederlands, en dat tekort wordt de komende jaren alleen maar groter.

Met name Nederland is al sinds 1945 sterk op Groot-Brittannië en de Verenigde Staten gericht. Dit is deels ten koste gegaan van relaties met andere Europese landen. Daarin heeft Nederland minder geïnvesteerd, in geld en in aandacht. Andersom wordt er wel in het Nederlands en dus in Nederland en Vlaanderen geïnvesteerd. Wereldwijd, en vooral in Europa, zijn er jaarlijks 13.000 studenten die Nederlands studeren. Die studenten en hun docenten hebben in toenemende mate te lijden onder de afnemende financiële steun van de politiek. Waar er in Vlaanderen brede maatschappelijke en politieke steun voor het Nederlands bestaat, lijkt de Nederlandse politiek minder belangstelling te hebben voor de Nederlandse taal en Nederlandstalige cultuur in Europa en daarbuiten.

De bezuinigingen van de afgelopen jaren op bijvoorbeeld de Taalunie, en daarmee op de internationale neerlandistiek, laten dat zien. Europese landen om ons heen zien wel in hoe er banden worden gesmeed via taal, cultuur en onderwijs. Niet voor niets heeft Duitsland zijn Goethe-instituten, steunt Zweden vertaalactiviteiten, heeft Frankrijk zijn Alliance Française en spreekt de British Council openlijk over 'strategische culturele

banden' die de buitenlandse en economische politiek van het Verenigd Koninkrijk ondersteunen. Zelfs een klein land als Oostenrijk investeert jaarlijks 60 miljoen euro in een wereldwijd netwerk van taaldocenten.

Veldonderzoek

Het bestuur van de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN) heeft een veldonderzoek gedaan om de gevolgen van recente bezuinigingen voor de internationale neerlandistiek in kaart te brengen. Het IVN-bestuur wil de Vlaamse en Nederlandse politiek oproepen om het roer om te gooien, om samen te investeren in het Nederlands in de wereld.

Investeer

In een veranderend Europa kunnen Vlaanderen en Nederland niet achterblijven bij de bovengenoemde Europese landen. Het Nederlands is té belangrijk om ondergesneeuwd te raken. Het Nederlands is een verantwoordelijkheid van ons allen, dus ook van de politiek. Het IVN-bestuur geeft in deze rapportage *De staat van het Nederlands in de wereld* inzicht in de reikwijdte en impact van de internationale neerlandistiek. De oproep aan alle betrokkenen is duidelijk: investeer in de internationale neerlandistiek.

Namens het bestuur van de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek

Dr. Henriëtte Louwerse (University of Sheffield),
bestuursvoorzitter IVN
Prof. dr. Jan Renkema (emeritus Tilburg University),
Raad van Advies IVN
Prof. dr. Els Stronks (Universiteit Utrecht),
bestuurssecretaris IVN
Drs. Iris van Erve,
directeur IVN

Odlomak iz izveštaja *IVN-a*

Budućnost nederlandistike

Budućnost nizozemskog jezika predmet je diskusije u Flandriji i Holandiji. Ima govora o anglizaciji i to pre svega u oblasti visokog obrazovanja. Zbog toga preči dolazak generacija diplomiranih studenata koji više ne vladaju maternjim jezikom na akademskom nivou. Takođe, već sada postoji manjak akademski obrazovanih profesora nizozemskog, a taj manjak će sledećih godina biti samo još veći.

Holandija je još od 1945. godine posebno okrenuta Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Državama, što je donekle išlo na štetu odnosa sa drugim evropskim zemljama. U njih je ulagala manje i novca i pridavala im manje značaja. Nasuprot tome, u nizozemski jezik se ulaže, a samim tim i u Holandiju i Flandriju. Širom sveta, a ponajviše u Evropi, godišnje ima 13 hiljada studenata koji studiraju nizozemski. Ti studenti i njihovi profesori sve češće se suočavaju sa problemom sve manje i manje finansijske podrške vlasti.

Dok u Flandriji postoji veliki društveni i politički podsticaj nizozemskom, izgleda da holandska vlast pridaje manje značaja nizozemskom jeziku i kulturi u Evropi i van nje. To se i vidi iz smanjenja budžeta namenjenog Jezičkoj uniji na primer, a samim tim i međunarodnoj nederlandistici. Evropske zemlje oko nas nesumnjivo znaju kako se uspostavljaju veze putem jezika, kulture i obrazovanja. Ne bez razloga Nemačka ima svoje Gete-Institute, Švedska podstiče prevodilačke aktivnosti, Francuska ima svoju Francusku alijansu i što *British Council* otvoreno govori o „strateškim kulturnim vezama“ koje podstiču inostranu i ekonomsku politiku Ujedinjenog Kraljevstva. Čak i mala država poput Austrije ulaže 60 miliona evra godišnje u svetsku mrežu profesora jezika.

Terensko istraživanje

Uprava Međunarodnog udruženja nederlandistike (IVN) sprovela je terensko istraživanje kako bi procenila posledice skorašnjeg smanjenja budžeta namenjenog međunarodnoj nederlandistici. Traže od Flandrije i Holandije da promene svoju politiku i zajedno ulažu u nizozemski u svetu.

Investirajte

U Evropi koja se menja, Flandrija i Holandija ne smeju da zaostaju za gorepomenutim evropskim zemljama. Nizozemski je previše važan da bi se tako lako zapostavio. Nizozemski je odgovornost svih nas, pa tako i politike. Uprava Međunarodnog udruženja nederlandistike u izveštaju „Položaj nizozemskog jezika u svetu“ daje uvid u domet i uticaj međunarodne nederlandistike. Poziv upućen svim uključenima je jasan: investirajte u međunarodnu nederlandistiku.

U ime uprave Međunarodnog udruženja nederlandistike

Dr Henrijeta Lauvers (Univerzitet u Šefildu),

predsednica IVN-a

Prof. dr Jan Renkema (emeritus Univerziteta u Tilburhu),
savet IVN-a

Prof. dr Els Stronks (Univerzitet u Utrehtu),

sekretarka IVN-a

Drs Iris van Erve,

direktorka IVN-a

Prevela Kaća Praizović

Holambra, een stukje Nederland in Brazilië

Bron/izvor: Nationaal Archief, 5-8-2016 < goo.gl/TDvhKX >

Nederland deelt een lange geschiedenis met het land, van de kolonie Nederlands-Brazilië in de 17e eeuw tot de stad Holambra van nu.

Emigranten

Na de Tweede Wereldoorlog kiezen duizenden Nederlanders voor een nieuw bestaan in emigratielanden als Australië, Canada, Nieuw-Zeeland. Ook in Brazilië zijn Nederlandse emigranten welkom. Voor de voedselvoorziening in snel groeiende steden als Sao Paulo en Campinas zijn boeren nodig.

Hollandse erfenis

Wat nog herinnert aan de Nederlandse oorsprong van Holambra is de viering van Sinterklaas, Koningsdag, de Hollandse gevels, een molen, klompdans en de Hollandse promotie van de plaats. De Nederlandse les is inmiddels van het rooster van de scholen verdwenen.

Holambra, delić Holandije u Brazilu

Holandija ima dugu zajedničku istoriju sa Brazilom, počevši od kolonije Nizozemski Brazil u XVII veku, sve do grada Holambra danas.

Emigranti

Nakon Drugog svetskog rata hiljade Holanđana odlučilo se da započne novi život emigrirajući u Australiju, Kanadu, Novi Zeland. I u Brazilu su naišli na dobrodošlicu. U gradovima koji su se brzo razvijali, poput Sao Paula i Kampinasa, zemljoradnici su bili neophodni kako bi snabdevali ljude hranom.

Holambra

Holandski katolički savez zemljoradnika i baštovana (*De Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond - KNBTB*) osnovao je 1948. agrarnu koloniju Holambra, koja je dobila naziv od skraćenica za Holandiju, Ameriku i Brazil. Kolonija je nastala kupovinom gazdinstva Fazenda de Ribeirao sa 5000 hektara zemlje, pomoću Brazilskeg kredita. Stoga Holanđani osnivaju brazilsku zadrugu

saopaulosemmesnice.com.br

pod nazivom 'Cooperativo Agrario Pecuarial Holambra' (Poljoprivredna zadruga Holambra). Dana 14. jula 1948. godine „sa Božjom milošću prvi ašov biva zaboden u zemlju“.

Hejmejer

Direktor holandske agrarne kolonije Holambra postao je G. J. Hejmejer, čija se dokumenta čuvaju u holandskom Nacionalnom arhivu (*het Nationaal Archief*). Bio je član saveza zemljoradnika i baštovana i od prvog trenutka uključen u dešavanja u

Holambri. Prva grupa od 32 emigranta sastojala se od muževa, žena, dece i samaca. Pod vođstvom saveza, ali na sopstveni rizik i od sopstvenog novca grupa zemljoradnika izgradila je koloniju. U godinama koje su usledile, još približno 800 Holanđana usudilo se da emigrira. Začetnici kolonije morali su prvih nekoliko godina da se zadovolje životom u jednostavnim kolibama od ilovače, bez vode i struje. Bio je to težak život.

Mukotrpan projekat

U svom izveštaju za period od oktobra 1948. do avgusta 1949. Hejmejer piše da usled izostanka dogovora o zajmu prvi traktor stiže prekasno, kao i kopačice, semenje i veštačko đubrivo. Zbog plamenjače krompira prva žetva bila je neuspešna. Krave koje su Holanđani doveli sa sobom nisu se prilagodile na brazilsku klimu

quantocustaviajar.com

i većina ih je uginula od slinavke i šapa i tropskih bolesti. Danonoćno se buldožerima i tanjiračama obrađivala zemlja, koja se i dalje činila neplodnom. Uprkos neuspesima Hejmejer ostaje optimista i sa velikim zadovoljstvom se osvrće na taj prvi period.

Finansijska injekcija

To nije važno za sve emigrante zemljoradnike. Tri četvrtine njih se razočarani vraćaju u Holandiju. Iz Hejmejerovih telegrama i pisama iz arhive stiže se uvid u mnogobrojne finansijske probleme. Holandska vlada je 1951. morala da se umeša kako bi

projekat opstao. Zadruga Holambra dobija pozajmicu od države u iznosu od 2.850.000 guldena (približno današnjih 10.000.000 evra). Hejmejer se povlači 1952. godine. Preostali emigranti dobijaju veću finansijsku nezavisnost, ali zadruga ostaje jezgro oko kojeg se život odvija.

Procvat

Tek 60-ih godina situacija se menja na bolje nakon prelaska na gajenje cveća poput gladiola, ljiljana, orhideja, ruža i hrizantema. Holambra je 2016. bila odgovorna za 45% brazilskog izvoza cveća i važi za najvećeg izvoznika cveća u Južnoj Americi. U Holambri

se svake godine održava izložba cveća koja privlači hiljade turista. Od 1998. Holambra ima zvaničan status turističkog grada *Estância Turística*.

Holandsko nasleđe

Proslava praznika Sinterklas i Dana kralja, fasade u holandskom stilu, vetrenjače, ples u klompama i promovisanje mesta holandskim stilom još podsećaju na holandsko poreklo Holambre. Časovi holandskog su u međuvremenu skinuti sa rasporeda u školama.

Preveo Nemanja Petković

De *belangstelling* en *waardering* voor het Nederlands is in het buitenland groter dan in Nederland zelf!

Bron/izvor: De Volkskrant, 8-3-2018 < goo.gl/Cf5Aj8 >

Taalgebruik!

Wat u op ons verzoek opvalt aan vrolijk stemmende grote, kleine of subtiele fouten of anderszins opvallende taalzaken. Net over de grens bijvoorbeeld.

Hans Huijboom uit Amsterdam was even over de grens. En zag er dit: 'Op een foldertje met fietsroutes in de omgeving duikt ineens het woord 'fiets' op. Het was een Duitstalig foldertje, dus dat 'fiets' stond er niet om Nederlandse toeristen te lokken. De conclusie moet zijn dat men dit gewoon een hip woord vindt. En dat terwijl het woord in Nederland, vooral in mijn woonplaats Amsterdam, in het straatbeeld steeds meer plaatsmaakt voor 'bike': 'bike rental', 'city bike', 'bike delivery', 'e-bike'. De omgekeerde wereld. Ach, zoals Henriette Louwerse, voorzitter van de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek onlangs in deze krant (in de Brief van de Dag) stelde: de belangstelling en waardering - en het respect voeg ik er dan aan toe - voor het Nederlands is in het buitenland groter dan in Nederland zelf.'

Za nizozemski jezik su *interesovanje* i *uvažavanje* u inostranstvu mnogo veći nego u samoj Holandiji!

O upotrebi jezika

Pozvali smo čitaoce da nam prijave sve komične, velike, male ili suptilne greške kao i ostale jezičke pojave koje im upadaju u oči. Pa, da pogledamo kako je s one strane granice.

Hans Hajbom iz Amsterdama svratio je u komšiluk kod Nemaca, a tamo je video ovo: u jednoj brošuri sa okolnim biciklističkim rutama odjednom se pojavila reč 'fiets'*. Brošura je bila na nemačkom jeziku, dakle, reč 'fiets' nije upotrebljena s namerom da privuče holandske turiste. Nameće se zaključak da im se ta reč učinila modernom. Pritom se u Holandiji, pre svega u gradu u kome živim, Amsterdamu, svuda na ulicama ustupa mesto engleskoj reči 'bike', 'bike-rental' (iznajmljivanje bicikli), 'city bike', 'bike-delivery', 'e-bike'. Zlo i naopako! Eh, kao što je Henrijeta Lauvers, predsednica Međunarodnog udruženja za Nederlandistiku, nedavno izjavila (u rubrici „Pismo dana“): za holandski jezik su interes i uvažavanje - a dodaću na to i poštovanje - veći u inostranstvu nego u samoj Holandiji!

*Reč „fiets“ na holandskom znači bicikl, a izgovara se *fic*.

© HOLLANDSE HOOGTE

In memoriam Frans Zwartjes (1927-2017)

Bron/izvor: De Volkskrant, 20-11-2017 < [goo.gl/3WUJCI](https://www.google.nl/search?q=goo.gl/3WUJCI) >

'De Grote Tovenaar' werd filmmaker en kunstenaar Frans Zwartjes wel genoemd. Zo heette ook de documentaire die in 2005 (door oud-leerling Ruud Monster) over hem gemaakt werd. De man die toverde met de camera.

Met het feilloze oog en de feilloze arm, die zijn camera in één vloeiende beweging van een schijnbaar onbenullig detail (een kous, een trapleuning, iets eetbaars, iets vloeibaars) uit kon laten zwenken. Naar een benauwende situatie of een blik die, zo zag je dan ineens, uit die kous of die trapleuning voortgekomen was. Een tovenaars met licht, met film en met een oog voor acteurs die voor de camera zichzelf ontstegen en karakters werden. 'Ga es even staan' kon hij tegen elke bezoeker bij hem thuis zeggen. 'Maak ik een opname van je'. Zijn camera, zo wist hij, toverde onverwachte kanten in mensen tevoorschijn.

...

In memoriam

Frans Zvartjes (1927-2017)

Frans Zvartjesa, reditelja i umetnika, nazivali su „Veliki čarobnjak“. Tako se zove i dokumentarni film koji je o njemu 2005. snimio bivši učenik Rud Monster. Svojom kamerom stvarao je magiju.

Preciznog oka i nepogrešive ruke, kojom je svoju kameru tečnim pokretima uspevao da u jednom zamahu preusmeri sa naizgled nebitnog detalja (čarape, gelendera, neke hrane ili tečnosti) ka napetoj situaciji ili pogledu koji je, iznenada primetite, proistekao iz te čarape ili gelendera. Čarobnjak sa svetlom i filmom, sa okom za otkrivanje glumaca koji su pred kamerama prevazilazili svoje mogućnosti i postajali likovi. „Stani mirno!“, znao je da kaže svakom svom gostu. „Snimiću te“. Svojom kamerom je na magičan način umeo da predstavi neočekivane strane ličnosti.

Eksperimentalni filmovi

Frans Zvartjes preminuo je 18. novembra 2017. u Hagu u 90-oj godini. Bio je začetnik eksperimentalnog filma u Holandiji. Neosporno. Zbog toga što je pravio uticajne, legendarne kratke filmove, kao što su *Spare Bedroom* (1970), *Living* (1971) i jezivi *Pentimento* (1979) – film pored kojeg bi „Let iznad kukavičjeg gnezda“ izgledao kao mirna školska predstava. Ali on je začetnik i u jednom drugom pogledu: otkrio je glumicu i umetnicu Monik Tubos, a pre svega bio je mentor generacijama studenata koji su na Akademiji vizuelnih umetnosti u Hagu (*Vrije Academie in Den Haag*), Akademiji Gerit Ritfeld (*de Rietveld Academie*) i u Ateljeu '63 (*Ateliers 63*), prestižnim holandskim akademijama umetnosti, želeli da studiraju režiju. Paul de Nojer, Ben van Lishaut, zatim Mark de Klu i umetnica Hester Shervater – i mnogi drugi. Jedan za drugim ističu da je Frans Zvartjes na njih imao velikog uticaja, iako ih nikada ni na šta nije prisiljavao.

Karijera

Rodio se 1927. godine u Alkmaru, majka mu je bila raščinjena kaluđerica, a otac prvak u amaterskom boksu. Otac mu je rano preminuo, a majka je izdržavala sedmoro dece od skromne penzije. Želeo je da svira

klavir, međutim nije mogao to sebi da priušti, pa je izabrao violinu.

Nakon karijere violiniste i graditelja violina, želeo je da krene novim putem. Majka mu je predložila da se u periodu dok ne donese odluku zaposli kao stažista u duševnoj bolnici u Santportu i to iskustvo je verovatno bilo od presudnog značaja u njegovom životu. Često je isticao kako su žene koje su vrištale i urinirale, kao i muškarci koji su iznosili čiste besmislice – a narednog trenutka bili potpuno normalni – formirali njegovu sliku o ljudima. Upoznavši se s Američkim novim talasom (između ostalog s filmovima Endija Vorhola) stvari su došle na svoje mesto. Svoju fasciniranost duševnim trzavicama uspeo je da pretoči u film.

Početakom šezdesetih godina počeo je da predaje na akademijama umetnosti, najpre u Ejndhovenu, gde je kupio svoju prvu kameru, potom u Harlemu, Hagu i Amsterdamu. Supruga Triks, koju je upoznao kao studentkinju u Ejndhovenu, bila je njegova muza koju je i najčešće snimao. „Uvek sam mu bila pristupačna, a i jeftina“, kako ona skromno kaže, ali svako ko pogleda najpoznatije Zvartjesove filmove uviđa da su njeno bujno telo i njen stoički pogled bili savršeni za Zvartjesov senzualan, psihotičan,

napet i izopačen svet.

Njihov život se odvijao u Hagu, u stanu koji je služio i kao atelje. Porodični život sa dvoje dece proticao je skladno. „Bilo je veoma teško, ali i radosno“, priseća se Triks Zvartjes u jednom intervjuu iz 2012.

Osetljivi materijal

Pošto se neprestano radilo (snimalo, razvijalo, štampalo, ali i fotografisalo i slikalo) nije se poklanjala pažnja očuvanju osetljivog materijala. Filmski institut *Eye (Het Filminstituut Eye)*, nekadašnji muzej filma (*Het Eye Filmmuseum*), sastavio je zanimljivu studiju slučaja o očuvanju Zvartjesovih filmova koji će poslužiti kao uzor za ostale eksperimentalne radove.

U kući svojih roditelja, Zvartjesov sin Jasper, inače i sam fotograf, predstavio je sveobuhvatnu kolekciju fotografija. Muzej grada Haga (*Het Gemeentemuseum Den Haag*) organizovao je 2013. još jedan prikaz Zvartjesovog lika i dela. Spisateljica Suzan Zontag je već decenijama znala da je Frans Zvartjes, kako kaže, bio „najvažniji eksperimentalni režiser svog vremena“.

Preveo Nemanja Petković

De kunst van het lachen

tentoonstelling in het in *Frans-Hals-Museum*

Bron/Izvor: Frans Hals Museum < goo.gl/dTKrwu >

Frans Hals / *Luitspeler*

De kunst van het lachen. Humor in de Gouden Eeuw.

Zelden zijn er meer humoristische schilderijen gemaakt dan in de Nederlandse Gouden Eeuw. Ondeugende kinderen, dwaze boeren, malle dandy's en drinkebroers, kwakzalvers, koppelaars, luie dienstmeiden en lustige dames – ze figureren in groten getale in topstukken uit de Gouden Eeuw. De tentoonstelling *De kunst van het lachen. Humor in de Gouden Eeuw* biedt voor het eerst een overzicht van humor in de Nederlandse zeventiende-eeuwse schilderkunst. Deze tentoonstelling

was van 11 november 2017 tot en met 18 maart 2018 te zien in het Frans Hals Museum.

Frans Hals wordt vaak 'de meester van de lach' genoemd. Als geen andere schilder uit de Gouden Eeuw wist hij in zijn portretten een levendigheid aan te brengen waardoor het lijkt alsof zijn modellen zomaar vanuit het verleden naar het nu kunnen stappen. Meer nog, Hals durfde als een van de weinigen in de zeventiende eeuw – vaak volkse – figuren met een gulle lach te schilderen, met de tanden bloot. In zijn genreschilderijen namen vrolijkheid en scherts een prominente plaats in. Kunstenaars uit de Gouden Eeuw hebben humor veelvuldig gebruikt in hun werk. De humor die in de werken besloten ligt moet voor tijdgenoten gemakkelijk herkenbaar zijn geweest. Nu – eeuwen later – zijn de beeldgrappen uit de Gouden Eeuw soms lastig te ontrafelen. Met name in de afgelopen twintig jaar is hier veel nieuw onderzoek naar gedaan, en beginnen we zicht te krijgen op de volle breedte en diepte van de zeventiende-eeuwse humor.

In 2011/2012 organiseerde het Frans Hals Museum de tentoonstelling *De Gouden Eeuw viert feest*. De aankomende tentoonstelling *De kunst van het lachen. Humor in de Gouden Eeuw* is de pendant van dit tweeluik

over de vrolijke kant van de Hollandse zeventiende-eeuwse schilderkunst en samenleving, een aspect waaraan in het bijzonder Haarlemse kunstenaars een grote bijdrage geleverd hebben. De tentoonstelling omvat circa zestig topstukken uit binnen- en buitenland van de hand van schilders als Rembrandt, Frans Hals, Jan Steen, Judith Leyster, Adriaen Brouwer, Gerard van Honthorst, Jan Miense Molenaer en Nicolaes Maes. In *De kunst van het lachen* worden acht specifieke thema's belicht waaronder liefde en lust, kattenkwaad en boertigheden. De tentoonstelling sluit af met autobiografische humor: beeldgrappen waarin de schilder zelf de hoofdrol speelt. De tentoonstelling sluit af met autobiografische humor: beeldgrappen waarin de schilder zelf de hoofdrol speelt. Daarnaast zal een kleine selectie getoond worden van de in de zeventiende eeuw razend populaire moppenboekjes, die de reputatie van de Hollanders als een bijzonder vrolijk en humoristisch volk onderstrepen. Volgens een Italiaanse tijdgenoot, de in de Nederlanden woonachtige schrijver Lodovico Guicciardini, waren Nederlanders: 'seer ghesellich, ende boven al boerdich, boetsachtich ende kluchtich van woorden, maer somtijds te veel.'

Umetnost/Umeće smejanja

Izložba u muzeju Fransa Hals

Umetnost smejanja. Humor u Zlatnom dobu Holandije.

Retko kada je nastalo više humorističkih slika nego u Zlatnom dobu Holandije. Vragolani, otkačeni seljaci, čaknuti kicoši i pijanice, šarlatani, provodadžije, lenje sluškinje i vickaste dame – predstavljeni su u velikoj meri u najznačajnijim delima iz Zlatnog doba. Izložba „Umetnost smejanja. Humor u Zlatnom dobu Holandije“ (*De kunst van het lachen. Humor in de Gouden Eeuw*) prevashodno nudi pregled humorističkog u holandskoj likovnoj umetnosti XVII veka. Izložba je održana od 11. novembra 2017. do 18. marta 2018. u muzeju Fransa Hals (het Frans Hals Museum).

Fransa Hals nazivali su majstorom osmeha. Kao ni jedan drugi slikar iz Zlatnog doba, svojim delima znao je da istakne živost, zbog koje bi izgledalo kao da bi njegovi modeli mogli da iz prošlosti zakorače u sadašnjost. A pored toga, Frans Hals se usuđivao da, kao malo ko u XVII veku, naslika ljude iz naroda sa osmehom od uva do uva. U njegovim žanr-scenama značajno mesto imali su veselje i šala. Umetnici iz Zlatnog doba obilato su koristili humor u svojim delima.

Gerard van Honthorst
*Lachend meisje met een obscene
voorstelling*

Savremenicima je humor predstavljen u tim delima bio lako prepoznatljiv, međutim danas, vekovima kasnije, oslikane šale je ponekad teško objasniti. Naime u poslednjih dvadeset godina vršena su mnoga nova istraživanja i počinjemo da dobijamo uvid u celokupnu širinu i dubinu humora iz XVII veka.

Muzej Fransa Hals je 2011. i 2012. godine organizovao izložbu „Zlatno doba slavi“ (*De Gouden Eeuw viert feest*). Izložba „Umetnost smejanja. Humor u Zlatnom dobu“ je drugo krilo ovog diptiha o veseloj strani holandske likovne umetnosti i društva iz XVII veka, jednom aspektu kome su pre svega umetnici iz Harlema dali značajan doprinos. Izložba je obuhvatila približno šezdeset najznačajnijih radova iz unutrašnjosti i inostranstva koje su stvarali Rembrant, Frans Hals, Jan Sten, Judit Lejster, Adrian Brauer, Herard van Honthorst, Jan Minse Molenaar i Nikolas Mas. Na postavci je bilo naglašeno osam zasebnih tema među kojima su ljubav i umetnost, nestašluci i lakrdije. Izložba je zatvorena autobiografskim humorom, predstavljene su karikature u kojima sami umetnici imaju glavnu ulogu. Na izložbi je takođe prikazana i skromna kolekcija vrlo popularnih zbirki šala iz XVII veka, koja potvrđuje reputaciju Holanđana kao izuzetno veselih i duhovitih ljudi. Oni su, prema rečima italijanskog pisca iz tog perioda Lodovika Gvičardinija, koji je živeo u Republici sedam ujedinjenih nizozemskih provincija, bili „srdačni, a pre svega vični šali i lakrdiji, često čak i previše“.

Preveo Nemanja Petković

„Noćna straža“, pozorišna predstava s intertekstualnom aluzijom

Bron/Izvor: RTS, 29-3-2017 < goo.gl/jYZhgg >

Intertekstualnost je postupak koji, šire gledano, nije primenjiv samo na odnose među tekstovima već i na odnose među umetničkim kreacijama uopšte. Pojam intertekstualnosti, naime, počiva na isprepletenosti i međusobnoj prožetosti i zavisnosti značenja.

Jedan takav primer interdisciplinarnosti isprepletenosti jeste predstava „Noćna straža“ mladog beogradskog autora Fedora Šilija (1983) koja značenjski povezuje čuvenu Rembrantovu sliku i građansko društvo međuratnog Beograda. U članku povodom premijere održane 29. marta u Ateljeu 212 možemo pročitati sledeće:

„Osiriromašena gospoda sa Dedinja i plemići nenaučeni da žive od svog rada, a svakako nespreni da se odreknu lagodnog života, pribegavaju spletkama, obmanama i brakovima iz interesa. Ovu priču pisac Fedor Šili smešta u Beograd tridesetih godina prošlog veka. „Noćna straža“ je tek treća komedija u bogatoj karijeri reditelja Borisa Liješevića.

‘To je period kada Beograd počinje da liči na razne druge evropske gradove, kada razni evropski uticaji nalaze plodno tle, razni književni, muzički pravci, ali, u isto vreme, to je vreme koje hrli ka svome kraju, objašnjava Liješević.

Kakvu će ulogu Rembrantova „Noćna straža“ odigrati, autori ne žele da otkriju“

„De nachtwacht“, een theatervoorstelling met een *intertekstueel* knipoogje

Intertekstualiteit is een procédé dat, breder gezien, niet alleen van toepassing is op verhoudingen tussen teksten maar ook op verhoudingen tussen artistieke creaties in het algemeen. De betekenis van intertekstualiteit berust namelijk op de verwevenheid en afhankelijkheid van betekenissen.

Een voorbeeld van zulk een interdisciplinaire verwevenheid is de theatervoorstelling *Nachtwacht* van de jonge Belgradose auteur Fedor Šili (1983), die een link legt tussen Rembrandts meesterwerk en het burgerlijke Belgrado van het interbellum.

In een artikel n.a.v. de première die gehouden werd op 29 maart jl. in Atelje 212 kunnen we het volgende lezen:

„De verarmde bourgeoisie uit de elitewijk Dedinje en edellieden die het niet gewend zijn om hun kost te verdienen maar die vooral niet van plan zijn om afstand te nemen van een luilekker leventje, zoeken hun heil in intrigues, duistere praktijken en gearrangeerde huwelijken. Het verhaal wordt door auteur Fedor Šili in het Belgrado van het interbellum gesitueerd. *De nachtwacht* is de derde komedie in het omvangrijke oeuvre van regisseur Boris Liješević.

‘Het is een tijd waarin Belgrado op andere Europese steden begint te lijken, als allerlei Europese invloeden – van literatuur tot muziek - hier in vruchtbare aarde vallen. Maar het is tegelijk een tijd die zijn einde tegemoet holt’, legt Liješević uit.

Welke rol Rembrandts *Nachtwacht* speelt willen de auteurs niet verklappen.“

Jelica Novaković-Lopušina

Slobodan Trkulja

Bron/Izvor: Wikipedia < goo.gl/2uzVu8 >

(Odžaci, 29 mei 1977) is een Servische musicus, instrumentalist, componist, keelzanger en zanger in de Byzantijnse traditie.

Samen met zijn ensemble Balkanopolis voert Trkulja de door de traditie van Servië en de Balkan geïnspireerde muziek uit op een nieuwe en moderne manier. Hun geluid wordt in het Westen beschouwd als een nieuwe muziekrichting die binnen het kader van de moderne traditie van de Balkan wordt geplaatst. In de afgelopen tien jaar zijn onder invloed van de klank van Balkanopolis vele ensembles ontstaan die de voetstappen van deze pioniers volgen.

Slobodan Trkulja / Wikipedia

Biografie

Voordien wonende in Nederland, leeft hij vanaf 2008 in Servië. Slobodan bezocht geen muziekschool en leerde de instrumenten zelf bespelen, eerst de klarinet en daarna diverse volksinstrumenten. Toen hij veertien was, begon hij in de professionele folkloregroep “Kolo” in Belgrado te spelen en op vijftienjarige leeftijd werd hij als de beste instrumentalist op het festival der muziekgroepen in Vojvodina verkozen. In 1998 nam hij deel aan een tv-programma en als een van de eerste vertegenwoordigers van de beweging van de moderne traditie in Servië speelde hij kaval, blokfluit en pijp (toen droeg hij haarvlechten). Hij was in Zweden

te gast als kunstleider in het Internationale Wereldmuziekkamp en representeerde de Balkan op Worldmusic Mix in Stockholm. In 1997 begon hij de moderne traditie in de clubs van Novi Sad te spelen en richtte hij zijn ensemble Balkanopolis op, waarmee hij optrad en een album getiteld “Let iznad Balkana” (“Vlucht boven de Balkan”) uitbracht.

Slobodan Trkulja maakte het gymnasium in Sremski Karlovci af. In 1998 verhuisde hij naar Amsterdam, waar hij zich inschreef aan het Conservatorium van Amsterdam, afdeling Jazz. Hij koos voor de saxofoon, een instrument dat hij toen slechts anderhalf jaar lang bespeelde. Vlak voor de NAVO-bombardementen

in 1999 keerde hij naar Servië terug en onderbrak zijn studies tot het einde van de oorlog. Vanaf februari 2000 ging hij met zijn studies voort. In 2004 is hij afgestudeerd en in 2007 behaalde hij zijn masterdiploma met de hoogste cijfers, cum laude. Voor zijn masterconcert werd hij bekoond. Vanaf zijn elfde levensjaar speelt hij klarinet en vanaf zijn vijftiende speelde Trkulja drie verschillende doedelzakken, diple, dvojnice, kaval, fluiers en akoestische gitaar; vanaf zijn achttiende fluit en vanaf zijn negentiende dan weer tenor-saxofoon. Vandaag speelt hij behalve al deze instrumenten ook tambura, Armeense doedoek, ocarina, en alt- en sopraansaxofoon. NRC

Handelsblad noemde hem “een van de mooiste mannelijke stemmen op de Balkan”.

Hij werkte eveneens met talrijke jazzbands en filharmonische orkesten samen. In Amsterdam was hij lid van de multinationale groovey jazzband Turqumstances. Op hun optredens vielen zijn klarinetsolo's en duetten met Oğuz Büyükberber erg op. Daarnaast boekte hij snel succes op de Latin jazz-scène door met de Latino Big Band van Eddie Martinez uit Colombia op te treden in de Benelux-landen. Samen met het Nederlands blazersensemble voerde Trkulja zijn “Pythagoras oro” uit op het traditionele nieuwjaarsconcert op 1 januari 2002 in het Koninklijk Concertgebouw. Het optreden op dit concert dat op de Nederlandse televisie uitgezonden werd vormde het hoogtepunt van zijn carrière. De lovende kritieken gaven hem erkenning in Nederland. Als gast-solist bij het Jazz Orchestra van het Concertgebouw heeft hij in 2002 een reeks van concerten gegeven. Hij bereikte samen met Balkanopolis de finale van Dutch Jazz Competition en won de prijs voor het beste nieuwe talent. Op 15 september van hetzelfde jaar nam hij deel aan een benefietconcert voor wereldmuziek, “Kuća na putu” (“Huis onderweg”), in Sava Centar in Belgrado, en dit met de zegen van patriarch Pavle.

In 2003 was hij een van de hoofdsolisten in het gerenomeerde project “Izmešani orasi” (“Gemengde noten”) van Teo Hoek en het Metropole Orkest. Op het benefietconcert “Dar za Hilandar” (“Geschenk voor het Hilandar-

klooster”) op 13 april 2004 in Sava Centar voerde hij het volkslied “Lepe moje crne oči” (“Mijn mooie zwarte ogen”) uit. Op 3 december 2004 hield hij in Sava Centar samen met Balkanopolis en het Belgrade Philharmonic Orchestra een galaconcert onder leiding van Arjan Tien, en dit onder de naam “Prizivanje kiše” (“Het oproepen van regen”); dit evenement werd door de Nederlandse Ambassade in Belgrado georganiseerd naar aanleiding van de beëindiging van het Nederlandse EU-voorzitterschap. De dvd en cd van de concertregistratie werden uiteindelijk in mei 2007 uitgebracht. Op 6 februari 2005 heeft hij de Erasmus-jazzprijs gewonnen door 45 minuten enkel saxofoon en klarinet te spelen met drummer Ariem den Boer. Behalve een bepaald bedrag van het Rotterdams Conservatorium bevatte de prijs ook een aantal concerten op beroemde Nederlandse jazzpodia. Op 28 augustus van hetzelfde jaar speelde hij op het concert der zogenaamde Neobalkanese muziek, “Večiti most” (“De eeuwige brug”), en dit in het kader van de wereldtentoonstelling Expo 2005 in Japan. In 2006 trad hij op het Exit-festival ook helemaal alleen op voor ongeveer 3000 mensen.

Trkulja's muziek wordt omschreven als ‘een hedendaagse en artistiek-intelligente synthese van traditionele Servische muziek en moderne jazz en fusion’, ‘met het asymmetrische Balkanese metrum en het opvallende ritme van moderne funk’ die voorkomt uit ‘ongekende voorbeelden van ritmische vuurwerken’. Hij aarzelt niet om de exotische, bijna deliriumachtige maatsoorten zoals 25/8 te gebruiken

en de kenmerken van Balkanzang met minimale tussenpauzen toe te passen in vocale duetten met drumspeler en vocalist Goran Milosevic, die een krachtig effect produceren in de melancholische balladen. Hij zegt zelf dat hij niet op een bepaald genre gericht is en hij onderwerpt zich niet aan enige soort van classificatie.

“Één van de kenmerken van de traditionele muziek is dat het sentiment in de liederen zo herkenbaar is dat het helemaal niet nodig is om de taal te kennen om het lied te kunnen begrijpen. Deze muziek communiceert op het niveau van emoties, in een oertaal, Gods taal, dicht bij elk menselijk wezen. Daarom wordt ze zo gewaardeerd. Lieder die ik zing en speel hebben mensen op dezelfde manier beleefd in Nederland, Frankrijk, Duitsland en vele andere landen waarin men daar naar luisterde.” – S. Trkulja.

Slobodan Trkulja en Balkanopolis hebben in 2007 op Beovizija opgetreden met hun eigen compositie “Nebo” (“Hemel”) waarin ze de traditionele zang met het Byzantijnse kerkgezag hebben gecombineerd. Ze hebben de tweede plaats gewonnen via de 10 punten van de televoting en de 7 punten van de jury, alsook de prijs voor de beste uitvoering toegekend door de fanclub van het Eurovision Songfestival. Het lied “Nebo” was in 2007 de vertegenwoordiger van OGAE Servië op de OGAE Second Chance Contest in Slovenië en behaalde de veertiende plaats.

Groepsvertaling

VI Nederlands-Servische banden

Nizozemsko-srpske veze

Bojana Budimir / Facebook

Naast de economische en politieke verhoudingen die het meest in het oog springen als het om banden tussen landen gaat, moet men ook bijzondere aandacht aan de culturele samenwerking schenken en die daarmee verder ontwikkelen. Ook al lijkt het op het eerste gezicht dat onze landen maar weinig met elkaar te maken hebben, zijn er altijd individuen die draden houden die onze landen verbinden, van jonge Servische kunstenaars die in Nederlandse schilders inspiratie vinden helemaal tot aan bijvoorbeeld Nederlandse culinair entrepreneurs woonachtig in Belgrado. Elk jaar proberen we als studenten ook culturele ambassadeurs te zijn en met behulp van projecten zoals *Paukenslag!* een overzicht van die banden te geven. Op een of andere manier proberen we daarmee ook onze culturen dichterbij te brengen.

De cultuur van een volk ligt stevig verankerd in zijn kunst en literatuur en in dat licht dienen de vertalers dus als culturele bemiddelaars, want een vreemde taal leren is niet alleen dezelfde dingen op een andere manier noemen, maar ook leren hoe je anders over dingen kunt denken. Wij hopen dat zowel wij met ons tijdschrift als andere enthousiastelingen met hun inspanningen een bijdrage zullen leveren aan de ontwikkeling van culturele bruggen tussen onze landen.

*Kaća Praizović
namens de Redactie van dit nummer*

Pored ekonomskih i političkih veza koje su najočiglednije kada se govori o vezama između zemalja, mora se posvetiti posebna pažnja i kulturnim vezama, a samim tim i raditi na njihovom razvoju. Iako na prvi pogled deluje da naše zemlje nemaju mnogo toga zajedničkog, uvek postoje pojedinci koji drže te konce koji povezuju naše zemlje, od mladih srpskih umetnika koji inspiraciju pronalaze u nizozemskim slikarima pa sve do na primer nizozemskih kuvara i preduzetnika koji žive u Beogradu. Svake godine pokušavamo da kao studenti budemo i kulturni ambasadori i da uz pomoć projekata kao što je *Paukenslag!* damo pregled ovih veza. Time na neki način takođe pokušavamo da približimo naše dve kulture.

Kultura jednog naroda duboko je ukorenjena u njegovoj umetnosti i književnosti, pa u tom smislu prevodioci predstavljaju kulturne posrednike, jer učenje jednog jezika ne znači samo da iste stvari nazivamo drugim imenima, već i da učimo kako o njima da razmišljamo na drugi način. Nadamo se da ćemo uz pomoć našeg časopisa, a i drugi entuzijasti svojim doprinosom, podstaći dalji razvoj kulturnih veza između naših zemalja.

*Kaća Praizović
u ime Redakcije ovog broja*

Recensie van het boek “*Uitweg*” van Andrija Dodig

Tussen twee Adams: de absurditeit van “noch weggaan, noch blijven”

Wat als je dolgraag wilt emigreren maar je kunt je gezin niet zomaar in de steek laten? Je hebt het “rotte Westen” per ongeluk geproefd en het smaakt je eigenlijk best wel goed, maar je dierbaren worden dagelijks vergiftigd door de media die als gifslangen nationalistische propaganda uitspuwen: wees trots dat je een Serviër bent!

Weggaan of blijven? Blijven is veilig. Gaan heeft risico. Of is het eigenlijk juist andersom?

In het boek “Uitweg” van Andrija Dodig komen twee werelden met elkaar in aanraking, werelden die op het eerste gezicht niets met elkaar te maken hebben: Servië op de turbulente Balkan en Nederland, een oase van vrijheid. Ook al is er geen echt tijdsverschil, het lijkt wel alsof de klok in Nederland een heel decennium vooruit gaat. Als in een tijdmachine laat de schrijver ons heen en weer springen tussen deze twee met elkaar vervlochten gebieden.

Het touw dat deze twee werelden samenbindt is de jonge Serviër, Ivan. Na een aantal jaren in Amsterdam te hebben gestudeerd, wordt Ivan geconfronteerd met essentiële levensvragen: Wie ben ik? Waar kom ik vandaan? Waar moet ik naartoe? Is Joegoslavië zijn land, of bestaat het eigenlijk niet meer?

“Het land is naar de klote, er is oorlog, sancties zijn ingevoerd, er zijn geen vluchten, om de haverklap is er een of ander tekort aan iets...”

Hij staat voor een grote beslissing: moet hij de knoop doorhakken en een nieuw leven beginnen of moet hij als in tijdmachine naar Servië terugkeren om zijn gezin bijeen te houden? Misschien heeft zijn vrouw wel gelijk als ze zegt “Mijn vaderland is toch niet daar waar ik het goed heb, maar waar ik geboren ben”?

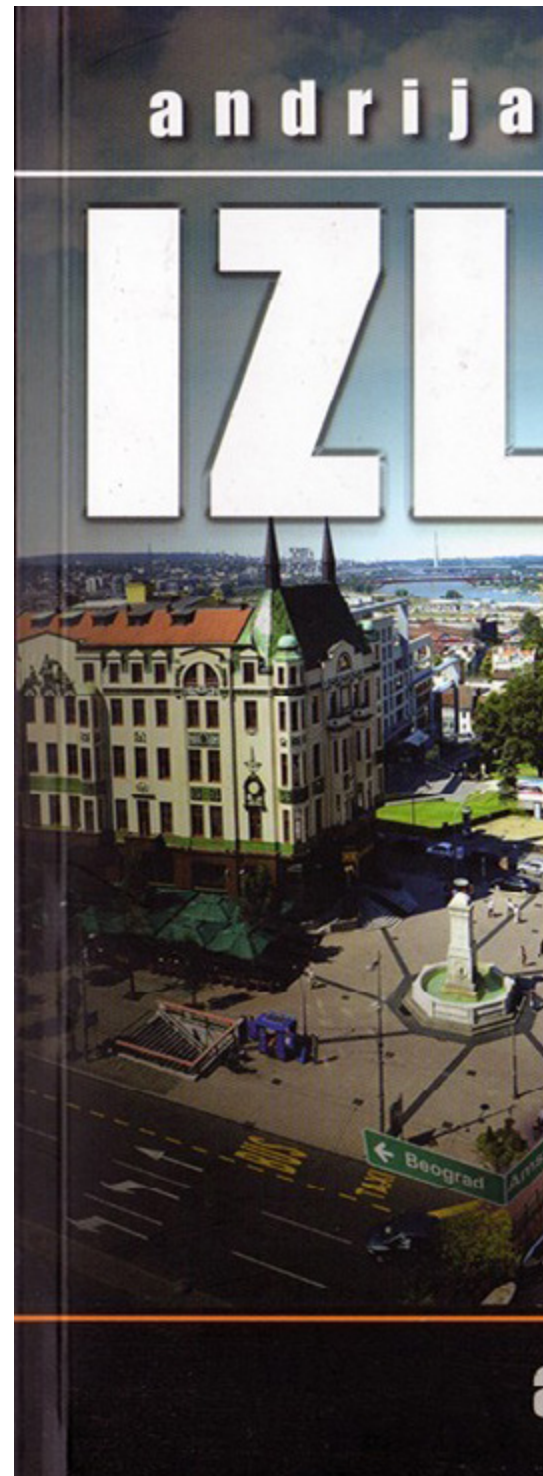
Veel personages hebben iets van de tragische clowns, en dat doet de lezer lachen en huilen tegelijk. De zwarte humor staat stevig in de traditie van Joego-nostalgie en is een effectief middel om het fiasco van de jaren negentig weer te geven. De westerse ideeën worden bestempeld als moreel slecht: vrije liefde, gordijnloze huizen, een taboeloze samenleving. Het leven in het westen is niet makkelijk: het geld is snel op, je moet als paard werken om rond te kunnen komen. Hoe absurd het ook klinkt, dit gaat gepaard met het gevoel van veiligheid, want je hoeft je geen zorgen te maken of je morgen nog een baan hebt, of je bommen op je hoofd krijgt. In supermarkten hoef je niet te vragen “Hebt u MISSCHIEN melk/olie/suiker/bloem?” – het is vanzelfsprekend dat ze zoiets altijd hebben.

“Kom dan hiernaartoe, we zullen het niet makkelijk hebben maar we zullen samen zijn, in veiligheid.”

Waarom is Ivan “de slimste” en waarom ziet hij alles zo zwart? Waarom gaan de anderen niet weg? Omdat ze domweg verblind zijn door hun duivelse “Grote Leider”. Soms moet je afstand nemen om dingen om je heen vanuit een ander perspectief te kunnen bekijken. Aders zit je ingekapseld, wachtend op betere tijden. Quasi-onverschillig herhaal je in jezelf: “Kome wat komen moet...”

Terugkeren naar het land dat “een rotzooi van alle kanten” is, is moeilijker dan er altijd al te zijn geweest. “Ik zeg: het komt allemaal goed. Maar ik weet zeker van niet.”

Nevena Kukoljac

Prikaz knjige „Izlaz“ Andrije Dodiga

Između dva Adama: apsurdnost u „ni otići, ni ostati“

Šta ako silno želiš da emigriraš, ali ne možeš tek tako da ostaviš svoju porodicu? Slučajno si probao 'truli Zapad' i ukus ti se prilično dopada, ali tvoje voljene svakodnevno truju mediji koji poput zmija otrovnica ispljuvavaju nacionalističku propagandu: diči se time što si Srbin!

Otići ili ostati? Ostati je bezbedno. Otići riskantno. Ili je, zapravo, baš obrnuto?

U knjizi „Izlaz“ Andrije Dodiga, u dodir dolaze dva sveta koja na prvi pogled nemaju ništa zajedničko: Srbija na turbulentnom Balkanu i Holandija, oaza slobode. Iako ne postoji stvarna vremenska razlika, deluje kao da sat u Holandiji žuri čitavu deceniju. Kao u vremeplovu, pisac nam omogućava da skakućemo levo-desno između ova dva međusobno prepletena područja. Uže koje povezuje ova dva sveta je mladi Srbin, Ivan. Nakon što je nekoliko godina studirao u Amsterdamu, Ivan se suočava sa suštinskim životnim pitanjima: Ko sam ja? Odakle dolazim? Gde treba da idem? Da li je Jugoslavija njegova zemlja, ili ona, u stvari, više ne postoji?

„Zemlja je pukla, ratuje se, uveli su sankcije, avioni ne lete, malo-malo pa neke nestašice...“

Ivan stoji pred velikom odlukom: da li da preseče čvor i da započne novi život, ili da se kao u vremeplovu vrati u Srbiju kako bi sačuvao svoju porodicu skupa? Možda njegova supruga i jeste u pravu kada kaže „Pa nije meni domovina tamo gde mi je lepo, nego tamo gde sam rođena“?

Mnogi likovi u knjizi imaju u sebi nešto tragi-klovnovsko, što navodi čitaoca da se istovremeno i smeje i plače. Crni humor se čvrsto drži u tradiciji Jugo-nostalgije i predstavlja efikasno sredstvo kojim se prikazuje fijasko devedesetih. Zapadne ideje se etiketiraju kao moralno loše: slobodna ljubav, kuće bez zavesa, društvo bez tabua. Život na zapadu nije lak: novac se brzo potroši, moraš da radiš kao konj da bi mogao da sastaviš kraj sa krajem. Ali, koliko god apsurdno zvučalo, ovo je praćeno osećajem sigurnosti, jer ne moraš da se brineš da li ćeš sutra imati posao, da li će ti bombe pasti na glavu. U supermarketima ne moraš da pitaš „Imate li MOŽDA mleko/ulje/šećer/brašno?“ – podrazumeva se da tako nešto uvek imaju.

„Dođite onda ovamo, neće nam biti lako, ali ćemo biti zajedno i na sigurnom.“

Zašto je Ivan „najpametniji“ i zašto vidi sve tako crno? Zašto drugi ne odu? Zato što su drugi jednostavno zaslepljeni svojim đavoljim 'Velikim Vođom'. Ponekad je potrebno distancirati se kako bi se stvari sagledale iz druge perspektive. U suprotnom sediš ućauren i čekaš bolja vremena. Kvaziravnodušno ponavljaš u sebi: „Šta bude, biće.“

Vratiti se u zemlju koja je „popucala po svim šavovima“, teže je nego da si sve vreme bio tamo. „Kažem: biće sve u redu. A znam da neće.“

Nevena Kukuljac

Interview met *Sinan Baris*

In december 2017, tijdens de viering van Sinterklaas, had de Vakgroep Neerlandistiek de eer om kennis te maken met gastspreker Sinan Baris. Meneer Baris, afkomstig uit Antalya in Turkije, is getrouwd met een Oostenrijkse diplomate en beiden wonen en werken momenteel in Belgrado. Wat interessant is, is dat Baris ook Nederlands spreekt, omdat hij een tijdje als voetballer in Nederland heeft gewoond, maar ook als vertaler en tolk voor de Turkse gemeenschap aldaar heeft gewerkt. We spraken met hem over zijn connecties met deze vier Europese culturen.

Intervju sa *Sinanom Barisom*

Grupa za nederlandistiku je u decembru 2017. godine imala čast da se na proslavi holandskog praznika Sinterklas upozna sa specijalnim gostom Sinanom Barisom. Gospodin Baris, rodnom Turčin iz Antalije, oženjen je austrijskom diplomatkinjom i trenutno žive i rade u Beogradu. Zanimljivo je da gospodin Baris govori i holandski jer je neko vreme tamo živio kao fudbaler, ali i prevodilac i tumač za potrebe turske zajednice u Holandiji. Razgovarali smo s njim o njegovim vezama sa ove četiri evropske kulture.

Wat is uw band met Nederland?

Mijn band met Nederland bestaat nu enkel in het kader van mijn werk in de toeristische sector.

Hoe kwam je op het idee om Nederlands te leren? Was het uw eigen wens of heeft iemand anders je beïnvloed om dat te doen?

Ik heb een lange tijd voor een Nederlands toeristenbedrijf gewerkt in Antalya. Maar eerder ben ik in Nederland geweest als voetballer. Ik wilde graag Nederlands leren. Dat was mijn eigen wens.

U had het over uw band met Nederland, maar hoe zit het met Servië? Is er een specifiek reden waarom u hier kwam of was het spontaan?

Ik ben naar Servië gekomen vanwege het beroep van mijn vrouw. Zij werkt in de Oostenrijkse ambassade. Maar nu heb ik mijn eigen reden om hier te zijn. Ik heb een reisbureau hier in Belgrado. Ik probeer de Turkse en Nederlandse toeristen naar Servië te brengen.

We willen graag iets weten over uw reisbureau Yay4Travel, kunt u ons daar iets over vertellen?

Als Yay4Travel organiseren we – met 3 Servische werknemers – verschillende tours doorheen Servië, de Balkan en Europa. We hebben verschillende rondreispakketten en met onze werkpartners proberen we deze pakketten aan potentiële toeristen aan te bieden.

Wat is uw indruk van Servië? Welke overeenkomsten en welke verschillen merkt u tussen Servië en Nederland?

Servië is een heel belangrijk land en was belangrijk voor de hele wereldgeschiedenis. Vanaf de Romeinse tijd tot vandaag is het mogelijk ruïnes te zien die in een of andere vorm nog steeds door de mensen worden gebruikt om in het leven. Het land is heel oud, maar tegelijkertijd heel nieuw. Die kant van het land heeft indruk op me gemaakt. Servië en Nederland hebben veel water dat door de stad stroomt. In Nederland gaat het leven van de mensen op fiets voorbij, maar in Servië houden de mensen niet van de fiets en gebruiken ze hem niet.

Is er een Yay4Travel tour die u bijzonder leuk vindt en die u aan de lezers wilt aanbevelen?

Als Yay4Travel organiseren we tours en ik beveel de tour naar Viminacium, Ram, Golubac en Lepenski Vir aan. Deze eendaagse tour kan alle mensen helpen om de gehele geschiedenis van de mensheid te leren kennen.

Koja je Vaša veza s Holandijom?

Moja veza s Holandijom se trenutno zasniva isključivo na turizmu.

Kako ste se odlučili da učite holandski? Da li je to bila vaša želja ili je na vas uticao neko drugi?

Dugo sam radio za holandsku turističku agenciju u Antaliji. Međutim, i pre toga sam u Holandiju odlazio kao fudbaler. Imao sam veliku želju da naučim holandski jezik, to je bila moja odluka.

Već ste nam nešto rekli o Vašoj vezi s Holandijom, ali šta je sa Srbijom? Postoji li poseban razlog što ste došli ovde ili ste to odradili spontano?

U Srbiju sam došao zbog posla moje žene, koja radi u ambasadi Austrije, ali sada imam svoj razlog da budem ovde. U Beogradu, naime, držim turističku agenciju. Moj cilj je da u Srbiju dovedem turiste iz Turske i Holandije.

Voleli bismo da čujemo malo više o Vašoj turističkoj agenciji Yay4Travel, možete li nam o tome nešto reći?

Yay4Travel organizuje, zajedno sa 3 srpska zaposlena, različite ture po Balkanu, kao i ostatku Evrope. Zajedno sa našim poslovnim partnerima pokušavamo ljudima da učinimo dostupnim različite turističke aranžmane.

Kakvi su Vaši utisci o Srbiji? Koje sličnosti, a koje razlike uočavate između Srbije i Holandije?

Srbija je zemlja koja je sada bitna, a i bila je bitna za istoriju čitavog sveta. Do današnjeg dana moguće je videti ostatke građevina iz rimskog perioda, od kojih se neke i dalje koriste za život. Zemlja je veoma stara, a ipak veoma moderna. Ta strana Srbije je na mene ostavila utisak. Što se sličnosti tiče, i Srbija i Holandija su zemlje kroz čije gradove protiče dosta vode. S druge strane, u Holandiji ljudi većinu svog vremena provode na biciklu, dok su u Srbiji ljudi nisu zagriženi biciklisti tako da bicikl ne koriste.

Postoji li neka Yay4Travel tura koja Vam je naročito draga i koju biste preporučili čitaocima?

Ono što bih preporučio čitaocima je Yay4Travel tura tokom koje se obilaze Viminacium, Ram, Golubac i Lepenski Vir. Ovaj jednodnevni izlet omogućava ljudima da se upoznaju sa celokupnom istorijom ljudskog društva.

Tijana Veskadiaga

Interview met Luka Vitošević

Luka Vitošević (18) is een jonge kunstenaar uit Čačak die zich graag laat inspireren door bekende Nederlandse en Vlaamse schilders. Een van zijn werken – Het meisje met de parel - siert de poster van onze Jubileum-conferentie. Luka heeft inmiddels al enkele tentoonstellingen gehad, o.a. in Čačak, en in Belgrado op uitnodiging van de Nederlandse ambassade.

Wanneer ben je begonnen met schilderen?

Tekenen en schilderen heeft me sinds mijn vroege jeugd aangetrokken. Op de basisschool ontving ik veel prijzen op kinderwedstrijden. Daarom heb ik me in een kunstschool ingeschreven.

Waar heb je voor het eerst kennisgemaakt met de Nederlandse kunst?

Ik ontmoette de Nederlandse kunst in onze familiebibliotheek, op sociale netwerken en in reproductie.

Welke richtingen hebben jouw schilderkunst het meest beïnvloed?

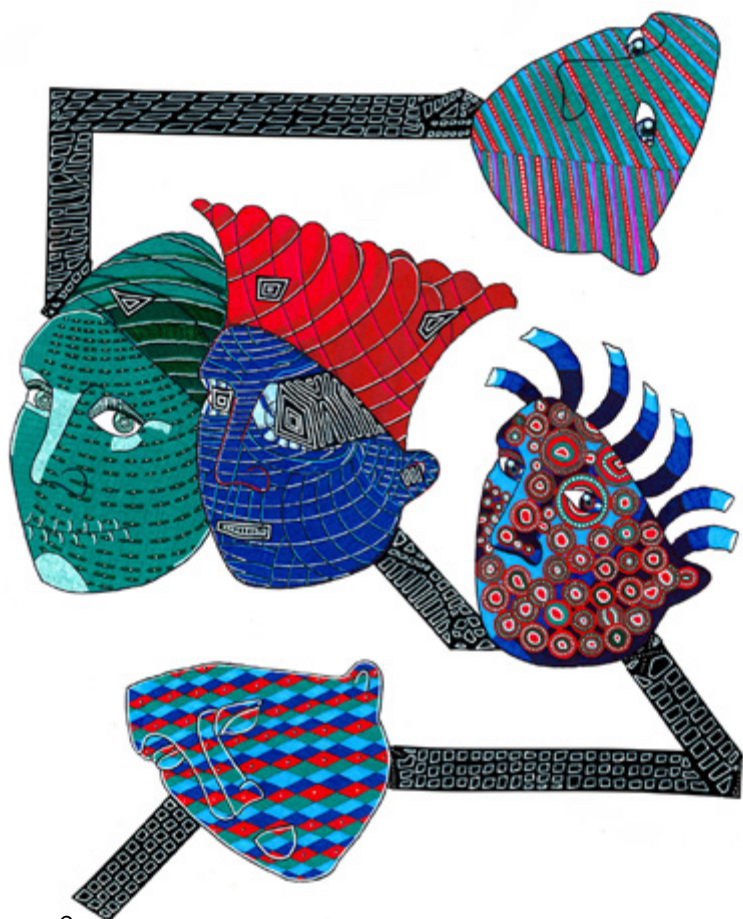
Het is nog vroeg om over mijn schilderkunst te praten. Ik probeerde mijn huidige inspiratie over te dragen in een persoonlijke vorm. Ik werd vooral geïnspireerd door de animatiefilm "Loving Vincent" (Pools: *Twój Vincent*).

Waarom dienden juist Nederlandse schilders als rolmodellen?

De Nederlandse schilders zijn mijn inspiratie omdat ik de mogelijkheid heb gevonden om met mijn techniek aan hun schilderijen een hedendaagse vorm te geven.

Wie zijn je favoriete Nederlandse schilders?

Mijn favoriete Nederlandse schilders zijn Van Gogh, Bosch, Vermeer en Breugel.

Intervju sa Lukom Vitoševićem

Luka Vitošević (18) je mladi umetnik iz Čačka koji svoju inspiraciju često pronalazi u delima holandskih i flamanskih slikara. Jedno njegovo delo – *Devojka s bisernom minđušom* – krasi poster za našu konferenciju povodom jubileja. Luka je u međuvremenu već imao nekoliko izložbi, između ostalog u Čačku, i u Beogradu gde je izlagao na poziv ambasade Kraljevine Holandije.

Kada si počeo da slikaš?

Crtanje i slikanje me je privlačilo od ranog detinjstva. Dobio sam mnogo nagrada na dečjim konkursima kroz osnovnu školu. To me je opredelilo da upišem umetničku školu.

Kada i gde si prvi put imao prilike da se susretniš sa holandskom umetnošću?

Sa holandskom umetnošću sam se susreo u kućnoj biblioteci, na društvenim mrežama i u reprodukciji.

Koji pravci su najviše uticali na tvoje slikarstvo?

Rano je govoriti o mom slikarstvu. Pokušao sam da svoju trenutnu inspiraciju pretočim u ličnu formu. Posebno me je inspirisao animirani film „S ljubavlju Vinsent“.

Zašto su baš holandski slikari poslužili kao uzori?

Holandski slikari su mi inspiracija, jer sam tu našao mogućnost da svojom tehnikom njihovim slikama dam savremenu formu.

Ko su ti omiljeni holandski slikari?

Omiljeni holandski slikari su mi Van Gog, Boš, Vermer i Brojgel.

Igor Jovelić

Interview met Nevena Kukoljac

Nevena Kukoljac is master-studente en externe medewerkster aan onze vakgroep. Ze is een dubbeltalent, met aanleg voor zowel literatuur als voor beeldende kunsten. Na haar studie heeft ze een tijdje in Nederland gewoond.

Laten we dit interview beginnen met een vraag die de meeste mensen moeilijk te beantwoorden vinden: Nevena, waarom besloot u de Nederlandse taal te studeren?

Geen enkele taal vond ik zo exotisch klinken als het Nederlands. Kennis van het Nederlands beschouwde ik als een directe toegang tot een bijzonder tolerante, progressieve en rijke cultuur die in Nederland heerst.

U hebt in Nederland gewoond. Hoe voelde u zich toen u naar Nederland verhuisde? Kreeg u wel last van heimwee?

Ik was domweg gelukkig, en niet alleen in de Dapperstraat. Ik fietste 50 km per dag, bezocht musea, wandelde urenlang door de duinen, las Nederlandstalige boeken die ik maar wilde, leerde het verschil tussen poffert en poffertjes (heel belangrijk!), leerde hoe het is om kletsnat te worden en met drie kinderen in de bakfiets met keiharde wind tegen te fietsen. Ik liep gezellig mee met Sint-Maarten, zette mijn schoen met Sinterklaas, zong "Lang zal hij leven" bij elke verjaardag...

Maar ik miste de bergen. Enorm. Elke dag.

Is er iets wat u nu mist?

Als kind leerde ik eerder fietsen dan lopen. Ik heb geen rijbewijs en ik ga overal naartoe te voet of met de fiets. Het is dus logisch dat ik de Nederlandse fietspaden en de uitstekende fietsinfrastructuur heel erg mis. Ik mis het strand ook wel, Bloemendaal en Zandvoort aan zee, Oosterplas, dorpjes die naar kaas ruiken, hertjes in de duinen, Droste cacao, Tony's Chocolonely, de Hema... en natuurlijk alle lieve mensen die ik daar heb leren kennen.

Was het moeilijk voor u de taal onder de knie te krijgen?

Als je in Nederland bent en de taal onder de knie wilt krijgen, moet je de deur uit. Maar je moet nooit tegen een Nederlander zeggen dat je Engels spreekt. Als ze horen dat je het Nederlands niet goed beheerst, schakelen ze meestal over naar het Engels. Omdat ik per se Nederlands wilde spreken, reageerde ik regelmatig met een "Sorry, ik spreek alleen Servisch en Nederlands." Ze hadden geen keuze...

Maar toen "doen alsof" geen zin meer had, kwam ik op het idee om het Nederlands van kinderen te leren. En het viel best wel mee. Ik durfde meer en schaamde me niet zo veel voor mijn taalfouten. Het gaf mijn taalvaardigheid een boost: ik kon probleemloos boeken lezen, films zonder ondertiteling begrijpen, met mensen lekker kletsen.

Vind u dat er meer verschillen of overeenkomsten tussen de Servische en de Nederlandse cultuur bestaan?

In het algemeen zou ik zeggen dat er veel meer verschillen dan

overeenkomsten zijn. Het gaat voornamelijk om de verschillen die diepgeworteld zijn. Wat me het meest opviel is hoe ze zich daar aan regels houden (en hebben daar baat bij) in tegenstelling tot ons hier die in een chaotische samenleving wonen. Het Nederlandse "Afspraak is afspraak" en "Beloofd is beloofd" tegenover het Servische "Obećanje ludom radovanje" (alleen gekken verheugen zich op een belofte) is hier van toepassing.

Nederlanders eten elke dag op dezelfde tijdstippen, Serviërs eten wanneer het uitkomt, zonder op de klok te kijken.

In Nederland brandt een kaars op tafel puur voor de gezelligheid, in Servië brandt een kaars uitsluitend als er geen stroom in huis is.

In Nederland gaan alle supermarkten rond 22.00 uur dicht, in Servië kun je midden in de nacht van alles kopen: van vers brood tot stoppen, van bakpoeder tot grasmaaier.

In Nederland wordt je bijna nooit twee keer gevraagd om iets te proeven, in Servië krijg je het eten in je mond gepropt; dan pas mag je naar huis.

Nederlanders hebben het altijd druk, druk, druk terwijl Serviërs veel relaxter met tijd omgaan.

In Nederland baal je van onverwachte regen en keiharde wind, en als je in Servië woont bof je gewoon altijd met het weer.

Tja, de lijst is eindeloos.

In het laatste jaar van uw studie nam u deel aan het vertaalproject van het boek "Pijplijntjes" van de beroemde Nederlandse schrijver Jacob Israël de Haan. Wat vond u daarvan?

"Pijplijntjes" is een uitzonderlijke roman die de sociale situatie en het leven in een belangrijke Amsterdamse wijk weergeeft. Ik had mazzel dat ik mee mocht doen aan zo'n uitdagend vertaalproject. Maar door het wat moeilijke taalgebruik en het feit dat ik toen Amsterdam nog niet kende, snapte ik niet alles wat ik las. Ik

dacht toen: wat zou het geweldig zijn om alle straatjes waar het verhaal zich afspeelt na te gaan. Een paar jaar later stond ik daar, in de Govert Flinckstraat, met de plattegrond van Amsterdam in mijn hand denkend aan Joop en Sam die “anders zijn dan anderen”.

Nevena, u bent ook kunstenaar. Kunt u mij iets meer over uw werk vertellen?

Van kidsbeen af vond ik het super leuk om collages van krantenknipsels te maken, om dingen die niet bij elkaar horen bij elkaar te zetten. Mijn verblijf in Nederland heeft

Hajde da počnemo ovaj intervju pitanjem na koje većina ljudi smatra da je jako teško dati odgovor: Nevena, zašto ste odlučili da studirate holandski jezik?

Nijedan drugi jezik nije mi zvučao toliko egzotično kao holandski jezik. Znanje holandskog doživela sam kao direktnu propusnicu za jednu veoma tolerantnu, progresivnu i bogatu kulturu koja preovlađuje u Holandiji.

Jedno vreme ste živeli u Holandiji. Kako ste se osećali nakon što ste se preselili tamo? Da li ste osećali nostalgiju?

Bila sam jednostavno presrećna, i to ne samo u ulici Dapperstrat.¹ Svakog dana sam vozila bicikl 50 kilometara, obilazila muzeje, satima šetala duž dina, čitala knjige koje

¹ Referenca na čuvenu pesmu poznatog holandskog pesnika J.C. Bloema „Domweg gelukkig, in de Dapperstraat“

mijn liefde voor collages weer aangewakkerd. Ik zat weer urenlang te snuffelen naar plaatjes in oude tijdschriften die ik ouderwets knipte en plakte. Maar ik wilde mijn collages meer leven inblazen. Toen kwam ik op het idee om met ongelijksoortige materialen aan de slag te gaan. Naast papier begon ik draad en gedroogde blaadjes en bloemen te gebruiken die voor een 3D effect zorgden en lekker onder de vingers voelden. Naar aanleiding van *Drie decennia Belgradose Neerlandistiek* exposeerde ik een serie collages geïnspireerd op het thema “typisch Nederlands”: de fietscultuur, het onvoorspelbare weer, slingers, homoseksualiteit, het strandleven...

Nu dat u terug in Servië bent, waar houdt u zich mee bezig?

In mijn leven draait alles om het Nederlands: ik ben bezig met mijn masterstudie aan de Filologische faculteit, ik geef lessen Nederlands, af en toe krijg ik wat vertaalopdrachten. Ik denk Servisch, maar ik droom in het Nederlands.

Hartelijk dank voor uw tijd!

Jij ook bedankt!

Intervju sa Nevenom Kukoljac

Nevena Kukoljac je studentkinja na master studijama i spoljna saradnica na našoj Grupi. Dvostruki je talenat, sa darom kako za književnost tako i za likovne umetnosti. Nakon osnovnih studija neko vreme je boravila u Holandiji.

sam želela na holandskom jeziku, naučila razliku između kuglofa i malih palačinki² (a to je veoma važno u Holandiji!), naučila sam kako je to pokisnuti do gole kože, i kada voziš troje dece u kargo biciklu dok napolju duva snažan vetar. Uživala sam u šetnjama za praznik Svetog Martina, ostavljala cipelu kod kamina za vreme Sinterklasa³, pevala „Danas nam je divan dan“ na svakom rođendanu....

Ali nedostajale su mi planine. Neopisivo. Svakog dana.

Da li Vam nedostaje nešto od toga sada?

Kad sam bila mala, prvo sam naučila da vozim bicikl, pa tek onda da hodam. Nemam vozačku dozvolu pa svuda idem ili peške ili biciklom. Stoga je i logično da mi nedostaju holandske biciklističke staze i izvrsna biciklistička infrastruktura. Takođe mi nedostaje i plaža, primorski gradovi Blumendal i Zandvort, Osterplas, seoca koja mirišu na sir, srndaći koje možete sresti dok šetate dinama, kakao Droste, čokolada Tony's Chocolonely, prodavnica Hema... i naravno svi divni ljudi koje sam upoznala.

² Kuglof (na holandskom 'poffert'), a male palačinke od krompirovog testa ('poffertjes')

³ Neka vrsta holandskog Božić Bate

Da li Vam je bilo teško da savladate jezik?

Ako ste u Holandiji i želite da savladate jezik, morate da izlazite što češće. Ali nemojte nikad reći Holanđanima da govorite engleski. Ako primete da ne vladate dobro holandskim, odmah će se prebaciti na engleski. Međutim, pošto sam ja želela da pričam na holandskom, uglavnom sam im uzvaćala sa: „Izvinite, pričam samo srpski i holandski.“ tako da nisu imali drugog izbora... Ali kada ovo 'pretvaranje' više nije imalo smisla, palo mi je na pamet da krenem da učim holandski od dece. I to je bila baš dobra ideja. Postala sam hrabrija i nije me više bilo toliko sramota zbog svojih jezičkih grešaka. To je bilo od velike pomoći mojim jezičkim sposobnostima: mogla sam bez problema da čitam knjige, da razumem filmove bez titla, da lepo ćaskam sa ljudima.

Da li smatrate da između srpske i holandske kulture postoji više sličnosti ili razlika?

Generalno gledano, rekla bih da postoje više razlika nego sličnosti. Najpre se radi o razlikama koje su duboko ukorenjene. Ono što je meni bilo jako upečatljivo jeste to koliko se oni pridržavaju pravila (i od toga imaju koristi) za razliku od nas ovde koji živimo u jednom haotičnom društvu.

Holanđani svakog dana jedu u određeno vreme, dok Srbi jedu kad hoće, nemaju utvrđeno vreme za to.

U Holandiji stoji upaljena sveća na stolu čisto radi uživanja, dok će se u Srbiji sveća upaliti isključivo ako u kući nema struje.

U Holandiji se sve prodavnice zatvaraju oko 10 sati uveče, dok u Srbiji možeš u sred noći da odeš u prodavnicu i kupiš sve - od svežeg hleba do električnih osigurača, od praška za pecivo do kosilice.

U Holandiji te skoro nikada neće dva puta pitati da nešto probaš, a ovde samo što ti ne trpaju hranu u usta, i tek onda možeš da ideš kući.

Holanđani su uvek u nekoj gužvi dok su Srbi više fleksibilni s vremenom. U Holandiji šiziš zbog iznenadne kiše i jakog vetra, dok u Srbiji uvek imate sreće s vremenom.

Ma lista je beskrajna.

Na poslednjoj godini Vaših studija učestvovali ste u prevodilačkom projektu knjige „Priče iz predgrađa Pejpa“ poznatog holandskog pisca Jakoba Izraela de Hana. Kakvi su Vaši utisci?

„Priče iz predgrađa Pejpa“ je jedan izuzetan roman koji dočarava društvenu situaciju i život u istaknutom amsterdamskom predgrađu. Zaista sam imala sreće što sam mogla da učestvujem u jednom tako izazovnom prevodilačkom projektu. Međutim, zbog upotrebe jezika koji je malo teži za razumevanje i činjenice da nisam poznavala Amsterdam iz tog doba, nisam mogla da razumem sve ono što sam pročitala. Tada sam mislila kako bi bilo lepo da posetim sve one uličice u kojima se priča odigrala. Par godina kasnije stajala sam tamo, u ulici Govert Flinkstrat, sa mapom Amsterdama u ruci, misleći na Joupa i Sema koji su „drugačiji od ostalih“.

Nevena, Vi ste takođe i umetnica. Možete li mi reći nešto više o Vašem radu?

Od malih nogu volela sam da pravim kolaže od novinskih isečaka i da sastavljam stvari koje ne idu jedna uz drugu. Moj boravak u Holandiji ponovo je podstakao moju ljubav prema kolažima. Ponovo sam provodila sate u potrazi za sličicama u starim novinama koje sam na starinski način isecala i zalepila. Međutim, htela sam da svojim kolažima udahnem više života. Tada mi je palo na pamet na počnem da koristim različite materijale. Pored papira počela sam da koristim konac i suvo lišće i cveće čime sam postigla 3D efekat i fin osećaj pod prstima. Povodom skupa *Tri decenije beogradske nederlandistike* izložila sam seriju kolaža inspirisanih temom „tipično holandski“: biciklistička kultura, nepredvidivo vreme, papirne girlande, homoseksualnost, život na plaži...

Čime se bavite sada kad ste ponovo u Srbiji?

U mom životu se sve vrti oko holandskog: trenutno sam na master studijama na Filološkom fakultetu, držim časove holandskog, povremeno dobijem poneki tekst za prevođenje. Razmišljam na srpskom, ali sanjam na holandskom.

Hvala puno na izdvojenom vremenu!

Hvala ti takođe.

Jovana Petrović

Interview met chefkok Sem Veldheer

In de late winter van 2018 ontmoetten we aan de door de Nederlandse ambassade op poten gezette feestdis ter ere van de onophoudelijke inspanningen van prof. dr. Jelica Novakovic-Lopusina om de Nederlandse taal en cultuuruitingen der Lage Landen te promoten in Servië en ver daarbuiten onze gastheer van dienst, Sem Veldheer. Deze in Nederland geboren chef-kok, entrepreneur en spring-in-'t-veld leidde ons in zijn privaat restaurant –Belgrade Supperfront- niet alleen doorheen een copieus driegangenmenu maar vertelde eveneens ronduit over hoe hij o.a. via de lokroep der liefde in zijn geliefde horeca-stad Belgrado verzeilde, hoe hij niet alleen zijn sporen verdiende als keukenhoofd in Supermarket Concept Store maar eveneens de gastropub Skver44 te Banovo Brdo en de voorgenoemde dinerorganisatie Belgrade Supperfront in Cetinjska uit de grond stampte en hoe zaken doen in Servië er exact aan toe gaat.

Als ik me niet vergis ben je als Nederlander in Belgrado terechtgekomen via je vrouw, die van oorsprong Servische is; kan je dat verhaal nog eens uit de doeken doen? Had je eigenlijk voor je je vrouw ontmoette al enige affiniteit met Servië of de Balkan in het algemeen?

Ik heb mijn vrouw in Nederland ontmoet en kan mij mijn eerste bezoek aan Belgrado nog helder voor de geest halen. Alles was totaal anders dan wat ik mij had voorgesteld. Ik had geen enkele affiniteit met deze regio en kreeg zoals iedereen voornamelijk negatieve berichten via de media. Twee uur na mijn eerste landing ooit op Nicola Tesla Airport liep ik in Knez Mihailova en voelde mij geweldig. Prachtig weer, mooie mensen en een kosmopolitische sfeer. Niet lang na deze eerste wandeling besloten wij ons hier te vestigen, mijn vrouw had tenslotte al heimwee en het avontuur trok mij enorm. 10 jaar verder voel ik mij absoluut thuis in Belgrado.

Kan je de opmerkelijkste culturele verschillen tussen Nederland en Servië duiden? Verliep de aanpassing vlot en ervaar je de urbane dynamiek van Belgrado anders dan bijvoorbeeld die van je thuisstad Den Haag?

Ondanks (of juist dankzij) behoorlijke verschillen, ligt de Servische cultuur mij zeer. Serviërs houden van eten, drinken en muziek. Horecaman in hart en nieren, ben ik hier dus absoluut op mijn plek. Ik ervaar het leven hier dan ook meer in het moment. In het westen en zeker in Nederland lijkt het

alsof iedereen altijd met wat komen gaat bezig is (druk, druk, druk...).

Als kok kan je me misschien toelichten of er zoiets bestaat als 'de nieuwe Servische keuken'. Zijn er bepaalde culinaire trends die je hier opvallen (zoals bijv. Het zogenaamde 'slow food') en dringt de invloed van lokale producten zich ook op in je eigen creaties?

Serviërs koken graag en waarderen goed eten. De Servische keuken is daar zeker een afspiegeling van. Geen wonder dat 24 KITCHEN hier zo razend populair is.

Je hebt in Servië niet alleen je sporen verdient als chef maar je stampte eveneens twee succesvolle zaken uit de grond. Ervaar je het zaken doen anders in Servië dan in West-Europa?

In zaken komt het aan op een lange adem omdat er op het gebied van efficiency nog wel stappen gemaakt moeten worden. Hoe dan ook, met enthousiasme en een

flinke dosis energie is er ontzettend veel te ondernemen en liggen er absoluut kansen. Na ongeveer 6 jaar als eenmansbedrijf gewerkt te hebben koos ik voor ondernemen met Servische partners. Het heeft in mijn geval voor verlichting gezorgd, met name op het vlak van de bureaucratie.....papieren, papieren, papieren. "Uvek fali jedan...". Sowieso wordt Belgrado steeds populairder onder reizigers en de vooruitzichten zijn dan ook positief. Er hangt hier nog die speciale sfeer in de lucht.

Om af te ronden: je vertelde me dat de Nederlandse underground je achtergrond is. Ben je vertrouwd met de Servische underground of kunst-, muziek- en cultuurscenes in het algemeen? Merk je verschillen op met de scenes in Nederland?

Moeilijk te omschrijven... Veel creativiteit op zoveel verschillende plekken.

Ignace De bruyn

Intervju sa *glavnim kuvarom* *Semom Veldherom*

U kasnu zimu 2017. godine na jednom banketu koji je organizovala Ambasada Kraljevine Holandije u čast neumornog rada prof. dr Jelice Novaković-Lopušine na promovisanju jezika i kulture Nizozemlja u Srbiji i šire, upoznali smo našeg domaćina restorana Sema Veldhera. Ovaj živahni šef kuhinje i preduzetnik poreklom iz Holandije, poslužio nas je u svom privatnom restoranu, Belgrade Supperfront, ne samo obilnom večerom koja se satojala od predjela, glavnog jela i dezerta, već nam je takođe i otvoreno ispričao kako se, između ostalog, zbog ljubavi nastanio u Beogradu, svom omiljenom gradu za ugostitelje; otkrio nam je kako se dokazao ne samo kao glavni kuvar u Supermarket Concept Store-u već je osnovao i pab-restoran Skver 44 na Banovom brdu i gorepomenuti restoran Belgrade Supperfront u Cetinjskoj, kao i kako tačno izgleda poslovati u Srbiji.

links/levo: Jelica Novaković-Lopušina, rechts/desno: Sem Veldheer

Ako se ne varam u Beograd si, kao Holanđanin, došao zbog svoje žene koja je poreklom Srpkinja; možeš li još jednom da ispričaš ovu priču? Da li si pre nego što si upoznao svoju ženu već bio na neki način povezan sa Srbijom ili Balkanom uopšte?

Svoju ženu sam upoznao u Holandiji i još uvek mogu jasno da prizovem u sećanje svoju prvu posetu Beogradu. Sve je bilo potpuno drugačije od onoga što sam zamišljao. Nisam bio ni na koji način povezan sa ovim regionom i dobijao sam kao i svi pretežno negativne izveštaje putem medija. Dva sata nakon što sam po prvi put sleteo na aerodrom Nikola Tesla, šetao sam Knez Mihailovom i osećao se sjajno. Predivno vreme, lepi ljudi i kosmopolitska atmosfera. Nedugo nakon ove prve šetnje odlučili smo da se nastanimo ovde. Moja žena je, na kraju krajeva, već osećala nostalgiju, a mene je avantura snažno privukla. Nakon 10 godina u Beogradu se osećam kao kod kuće.

Možeš li da navedeš najprimetnije kulturološke razlike između Holandije i Srbije? Da li je prilagođavanje proteklo glatko i da li urbanu dinamiku Beograda doživljavaš drugačije od na primer urbane dinamike Haga, tvog rodnog grada?

Srpska kultura mi je veoma privlačna uprkos (ili baš zahvaljujući) značajnim razlikama. Srbi vole jelo, piće i muziku. Kao ugostitelj u srcu i duši, ovde sam, dakle, na pravom mestu. Stoga sam ovde više i u stanju da iskusim život u momentu. Na Zapadu i sasvim sigurno u Holandiji deluje kao da su ljudi stalno zaokupljeni onim što će doći (obaveze, obaveze, obaveze...).

Budući da si kuvar, možda mi možeš pojasniti da li postoji nešto kao "nova srpska kuhinja". Primećuješ li ovde određene kulinarske trendove (kao na primer takozvani 'slow food') i da li se uticaj lokalnih produkata nameće i u tvojim jelima?

Srbi rado kuvaju i cene dobru hranu. To se definitivno odlikava i u srpskoj kuhinji. Nije ni čudo da je kanal „24 KITCHEN“ ovde tako popularan.

U Srbiji se nisi pokazao samo kao šef kuhinje već si takođe veoma brzo izgradio dva uspešna biznisa. Da li poslovanje u Srbiji doživljavaš drugačije nego u Zapadnoj Evropi?

U poslovanju je bitno biti istrajan jer se na polju efikasnosti još uvek moraju preduzeti koraci ka poboljšanju. U svakom slučaju, sa entuzijazmom i dobrom dozom energije može dosta da se uradi i definitivno postoje mogućnosti. Nakon otprilike šest godina samostalnog poslovanja, odlučio sam da poslujem sa srpskim partnerima. To je u mom slučaju dovelo do olakšanja, posebno na polju birokratije... papiri, papiri, papiri. „Uvek fali jedan...“ U svakom slučaju Beograd je sve popularniji među turistima, te su i izgledi pozitivni. Ovde se još uvek u vazduhu može osetiti ta specifična atmosfera.

Da zaokružimo: rekao si mi da si bio povezan sa holandskom andergraund kulturom. Da li si upoznat sa srpskom andergraund kulturom ili sa umetničkim, muzičkim i kulturnim scenama generalno? Da li primećuješ razlike sa scenama u Holandiji?

Teško je opisati... Mnogo kreativnosti na tako mnogo različitih mesta.

prevela Stefana Pekez

Interview met *de vertrekkende Belgische ambassadeur, Z.E. Leo D'aes*

Wat zijn uw indrukken over Servië na vijf jaar verblijf? Kijkt u nu anders naar Servië dan bij het begin van uw ambtsperiode?

Ik heb in 2013 Belgrado aangevraagd omdat ik in mijn laatste diplomatieke post diep kennis wilde maken met de zogeheten Balkan, de naaste buur van de Europese Unie. Ik wist dat de regio gekenmerkt was door een recent traumatisch verleden, en dat het aldaar niet allemaal “koek en ei” was. Maar het boeiende aan deze regio en dit land, vanuit de invalshoek van vertegenwoordiger van een stichtend EU-lid, heeft me niet doen aarzelen om ervoor-te-gaan. Ik heb geen spijt van die keuze.

Na vier-en-half jaar verblijf keer ik graag terug naar mijn vaderland België, waar ik nog zovelen en zoveel moet (her) ontdekken. Maar tegelijk blik ik terug op een professioneel bijzonder leerrijke periode in mijn leven, en op een unieke ervaring in een ronduit-interessante zuidoosterbuur.

Kijk ik na die ervaring anders naar Servië dan bij mijn aankomst in januari 2014?

Neen, in de spijtige zin dat “het verleden” grotendeels nog even onverwerkt blijft als wat ik erover had gelezen en gehoord voor ik hier toekwam.

Ja, in de erg aanmoedigende zin dat toch heel wat Serviërs zich graag willen inzetten voor een nieuw Servië met als inspiratie: 60 jaar EU-project.

Mijn reizen naar het binnenland hebben me geleerd dat

het verlangen om individueel en collectief mee herop te bouwen overall aanwezig is, en dat een zogeheten gelijk speelveld (level playing field) dat aan eenieder een rechtvaardige kans geeft, een goed-verbreed streven is dat in dit land een gezonde dynamiek kan teweegbrengen. Ik heb geleerd dat een potentieel aanwezig is voor een economische en socio-culturele heropleving, waarin wantrouwen plaats kan ruimen voor loyale samenwerking. Uit talloze gesprekken onthoud ik niet enkel defaitisme en cynisme, maar ook en vooral een groeiend besef dat het aanbod van de EU om het verschil te maken, in een volwaardig partnerschap, met beide handen moet worden aangegrepen.

Hoe zou u de Servisch-Belgische banden kenmerken?

België is in de eerste plaats een EU founding father die de toetredingsinspanningen van Servië welwillend steunt. Dat is de essentiële kleur van onze relaties, die even duidelijk als hartelijk zijn, ik bedoel: waarin evenzeer op rechtsstaat en fair-play wordt ingezet als op het aanhalen van de kleinschalige maar hechte banden van samenwerking, zij het bedrijfseconomisch of cultureel of gerechtelijk-politioneel. Het recente bezoek van onze Eerste-Minister Charles Michel heeft heel duidelijk aangetoond dat wij willen dat Servië slaagt: nationaal, regionaal, en Europees. En in die moeizame opdracht willen wij solidair zijn, hoofdzakelijk via onze

dagelijkse deelname aan de EU, en ook bilateraal, met onze beperkte mogelijkheden.

Hoe kijkt u naar de staat van het Nederlands in de wereld?

Ik zou graag zien dat er in alle landen waar België een ambassade heeft ruim 300 studenten Nederlands aan het leren zijn! Ik vertel het telkens graag verder aan eenieder, hoezeer ik daardoor beïndrukt ben hier in Servië. Jullie Neerlandistiek houdt er een prachtige dynamiek in, die ik zoals jullie weten heel erg bewonder. Het Nederlands in de wereld krijgt voorzetjes door de toch omvangrijke diplomatieke vertegenwoordiging van België en Nederland in de wereld, en scoort dan echt met verenigingen als jullie Neerlandistiek. Ik hoop echt dat wij (Nederland en Vlaanderen, in dit geval) gaan kunnen blijven samenwerken om het Nederlands een mooi plaatsje te blijven geven in de talloze uitdrukkingen van "eigenheid" die in de internationale gemeenschap

te pas (en soms ook te onpas) te zien en te beleven zijn.

Wat is uw mooiste herinnering aan Servië?

De leukste: 14 dagen na aankomst, op 30 januari 2014, werd ik door de Belgian-Serbian Business Association uitgenodigd voor een gezellige wijnavond.

Nietsvermoedend hebben die landgenoten en Serviërs samen mij toen een heel fijne 60ste verjaardagavond bezorgd, waarmee ze natuurlijk achteraf heel gelukkig waren.

De mooiste?

Ik had me voor mijn laatste diplomatieke post voorgenomen om niet tot het laatste jaar te wachten om het land te bezoeken, maar om er snel werk van te maken de vier windstreken van Servië te verkennen. De mooiste herinnering is dan ook de opeenstapeling van hartelijke en gemoedelijke ontvangsten overall waar ik kwam, en dat écht niet enkel omdat ik "ambassadeur" ben. Het

heeft me de gelegenheid gegeven om "de Serviërs" beter te leren kennen, zodat ik inderdaad met die mooie herinnering huiswaarts kan keren: een faire entente over het moeilijke verleden en het moeilijke heden, en een genegen verbondenheid over onze gezamenlijke Europese toekomst.

Wat is uw lievelings boek/auteur?

Mijn woordenboeken, mijn encyclopedia, mijn gedichtenbundels, mijn boeken over heelal en sterren. Mijn wekelijkse The Guardian en het trimestriële Ons Erfdeel vormen favoriete bedlectuur. Graag vermeld ik bijzonder de Nederlandse auteur Cees Nooteboom, die ik heel goed vind. De Omweg naar Santiago, een travelogie die hij in 2009 schreef over zijn verkenning van Spanje, ligt al jaren klaar op de boekenplank als inspiratie voor een lange reis naar Spanje tijdens ons aanstaande "pensioen" - een begrip waaraan ik nog wat moet wennen.

Intervju s odlazećim ambasadorom Kraljevine Belgije, Nj. E. Leom D'asom

Kakvi su Vam utisci o Srbiji nakon pet godina boravka? Da li sada na Srbiju gledate drugim očima, nego na početku Vašeg službovanja?

Tražio sam da me pošalju u Beograd 2013. godine, jer sam na svom poslednjem diplomatskom položaju želeo da produbim znanje o takozvanom Balkanu, najbližem susedu Evropske Unije. Znao sam da je region obeležen skorašnjom traumatičnom prošlošću i da tamo nije sve „med i mleko“. Međutim, fascinacija ovim regionom i ovom zemljom, iz perspektive predstavnika zemlje osnivača Evropske Unije, nije me pokolebala da se opredelim za

Srbiju. Ne žalim zbog tog izbora.

Nakon četvoroipogodišnjeg boravka rado se vraćam u svoju otadžbinu Belgiju, gde toliko toga treba (iznova) otkriti.

Međutim, istovremeno se osvrćem na profesionalan, posebno poučan period mog života i na jedinstveno iskustvo u veoma interesantnom jugoistočnom susedstvu.

Da li nakon ovog iskustva gledam na Srbiju drugim očima nego po mom dolasku u januaru 2014. godine?

Nažalost ne, u smislu da „prošlost“ podjednako ostaje neraščišćena, kao i onda kada sam o tome čitao i čuo pre nego što sam došao ovde.

Srećom da, u veoma ohrabrujućem smislu da bi se mnogi Srbi rado posvetili novoj Srbiji sa EU kao inspiracijom, jer projekat postoji već 60 godina.

Moja putovanja po unutrašnjosti naučila su me da je želja da se pojedinačno i kolektivno obnovi sveprisutna i da takozvani fer plej (*level playing field*) svakome daje pravednu šansu, široko rasprostranjeno nastojanje da se u ovoj zemlji uspostavi zdrava dinamika. Saznao sam da je potencijal prisutan za ekonomsko i socijalno-kulturno oživljavanje u kojem nepoverenje ustupa mesto lojalnoj saradnji.

Iz nebrojenih razgovora ne pamtim nikakav defetizam ni cinizam, već na prvom mestu sve veću svest o tome da se ponuda EU treba prihvatiti obema rukama što će označiti prekretnicu u ravnopravnoj saradnji.

Kako biste okarakterisali srpsko-belgijske veze?

Belgija je na prvom mestu zemlja osnivač Evropske Unije koja dobronamerno podržava napore Srbije da se priključi. To je suština naših odnosa koji su jednako jasni i srdačni tj. u kojima se jednako primenjuje vladavina prava i fer plej kako bi se učvrstile ograničene, ali bliske veze saradnje, bilo da je ona poslovno-ekonomska, kulturna ili policijsko-pravna. Nedavna poseta našeg premijera Šarla Mišela veoma jasno je pokazala da želimo da Srbija nacionalno, regionalno i evropski uspe. U ovom teškom zadatku želimo biti solidarni, prvenstveno kroz naše svakodnevno angažovanje u EU, ali i bilateralno, sa našim ograničenim mogućnostima.

Kako gledate na status nizozemskog jezika u svetu?

Voleo bih da u svim zemljama, gde Belgija ima ambasadu, oko 300 studenata uči nizozemski jezik! Uvek rado pominjem svima koliko sam ovim impresioniran u Srbiji.

Vaša Niderlandistika održava veličanstvenu dinamiku, kojoj se ja, kao što znate, veoma divim.

Nizozemki u svetu poprma prilično obimne podsticaje od strane i dalje obimnog diplomatskog predstavništva Belgije i Holandije u svetu, ali prave rezultate postiže zahvaljujući udruženjima kao što je vaša Niderlandistika. Iskreno se nadam da ćemo mi (u ovom slučaju Holandija i Flandrija) moći nastaviti da saradujemo kako bismo nizozemskom jeziku i dalje obezbeđivali lepo mestašće u bezbrojnim izrazima „sopstvenosti“, koji se mogu primeniti u međunarodnoj zajednici (a nekad i ne), videti i doživeti.

Koje Vam je najlepše sećanje na Srbiju?

Najdraže:

14 dana po dolasku 30. januara 2014. godine su me predstavnici Belgijsko-srpskog udruženja za poslovnu saradnju (*Belgian-Serbian Business Association*) pozvali na prijatno veče uz vino. Ne sluteći ništa, zemljaci i Srbi su mi tada zajedno priredili veoma lepu proslavu 60. rođendana, što im je naravno bilo veoma drago.

Najlepše?

Odlučio sam da za svoje poslednje diplomatsko službovanje ne čekam poslednju godinu da obiđem zemlju, već da brzo poradim na istraživanju

svih krajeva Srbije. Najlepše sećanje čini takođe mnoštvo srdačnih i prijateljskih prijema svuda gde sam išao i to zaista ne samo zato što sam „ambasador“. To mi je dalo priliku da bolje upoznam „Srbe“, tako da se zaista mogu vratiti kući sa tim lepim sećanjem, fer razumevanja o teškoj prošlosti i teškoj sadašnjosti i prisnoj naklonosti kada je u pitanju naša zajednička evropska budućnost.

Koja je Vaša omiljena knjiga/autor?

Moji rečnici, enciklopedije, zbirke poezije i knjige o svemiru i zvezdama. Moj nedeljnik Gardijan (*The Guardian*) i kvartalno izdanje Naše Nasleđe (*Ons Erfdeel*) su mi omiljeno štivo pred spavanje. Posebno bih želeo da napomenem holandskog autora Sejsa Noteboma (*Cees Nooteboom*), koji mi se zaista dopada. Zaobilaznim putem za Santijago (*Omweg naar Santiago*), putopis koji je napisao 2009. godine o svom istraživanju Španije, već godinama stoji na polici kao inspiracija za dug put u Španiju tokom naše „penzije“ koja nam predstoji - pojam na koji se moram navići.

Jovana Radulović

VII Berichten

Vesti

Caro Emerald voor het eerst in Belgrado

De Nederlandse pop/jazz zangeres Caro Emerald heeft voor de volle sportzaal 'Ranko Žeravica' opgetreden op 27 februari in Belgrado. Het was één van de optredens binnen de *Emerald Island* toer. In het concert, dat meer dan twee uur duurde, genoot een enthousiast publiek van de akkoorden van haar bekendste liedjes.

Emerald is beroemd om haar geweldige stem, terwijl haar muziek een mengeling van *ballroom* jazz en mambo groove vertegenwoordigt. Voor de eerste keer kregen de inwoners van Belgrado de kans te genieten van één van haar uitvoeringen die wereldwijd om een levendige en dynamische sfeer bekend zijn.

Zij studeerde samen met Servische musicus Slobodan Trkulja die voor haar alleen maar woorden van lof heeft.

Een interessant feit is dat ze op deze toer haar dochter meenam, wat ons vertelt dat - behalve een succesvolle zangeres - ze ook een toegewijde en zorgzame moeder is.

Caro Emerald heeft herhaaldelijk benadrukt dat het een grote eer was om in Servië op te treden en hoopt dat ze opnieuw een mogelijkheid zal krijgen in ons land te zingen.

sublimefm.nl

Karo Emerald prvi put u Beogradu

Holandska pop/džez pevačica Karo Emerald nastupila je pred punom Halom sportova „Ranko Žeravica“ 27. februara u Beogradu. Ovo je jedan od nastupa u okviru *Emerald Island* turneje.

Na koncertu koji je trajao više od dva sata, oduševljena publika uživala je u akordima njenih najpoznatijih pesama. Emerald je poznata po svom predivnom glasu, dok njena muzika predstavlja spoj *ballroom* džeza i mambo gruva. Beograđani su po prvi put imali priliku da uživaju u jednom od njenih nastupa, koji su širom sveta poznati po svojoj živoj i dinamičnoj atmosferi. Studirala je zajedno sa srpskim muzičarem Slobodanom Trkuljom, koji za nju ima samo reči hvale.

Interesantna je činjenica da je na ovu turneju povelala i svoju ćerku, što nam govori da je - osim toga što je uspešna pevačica - takođe i posvećena i brižna majka.

Karo Emerald je više puta istakla da joj je velika čast što je nastupila u Srbiji i da se nada da će ponovo imati priliku da peva u našoj zemlji.

Jovana Radulović

Nieuwe uitgave van het *Kafana-tribunaal* en de vertaling ervan

Sinds zijn verschijning in 2006 is *Het kafana-tribunaal* van Jelica Novaković & Sven Peeters uitgegroeid tot een cultboek over het Belgradose uitgaansleven. De eerste editie heeft zeer goede recensies gekregen in de Nederlandse en Vlaamse media en was vrij snel uitverkocht. Helaas volgde daar toen geen Servische vertaling op...

Het heeft meer dan een decennium geduurd maar nu kunnen we met trots melden dat de tweede, herziene Nederlandstalige uitgave is verschenen en tevens de Servische vertaling van Jelica Novaković-Lopušina. Beide boeken zijn voorlopig alleen als e-boeken verkrijgbaar. Een gedrukt exemplaar kunt u aanvragen bij uitgeverij Clio (clio.rs) of bij Sven Peeters (balkanboeken.blogspot.rs).

*Jelica Novaković-Lopušina
namens beide auteurs*

Privé archief / Privatna arhiva

Novo izdanje *Kafanskog tribunala* s prevodom

Otkako je objavljen 2006. godine *Kafanski tribunal* Jelice Novaković i Svena Petersa postao je prava kulturna knjiga o gastronomskom životu Beograda. Prvo izdanje dobilo je veoma dobre prikaze u holandskim i flamanskim medijima i vrlo brzo je rasprodato. Nažalost, nije odmah usledio i srpski prevod...

Potrajalo je više od decenije ali sada s ponosom možemo javiti da je izašlo drugo, dopunjeno nizozemsko izdanje kao i prevod na srpski Jelice Novaković-Lopušina. Obe knjige se do daljnjeg mogu kupiti samo kao elektronsko izdanje. Ukoliko želite štampani primerak, možete se obratiti izdavaču Clio (clio.rs) ili Svenu Petersu (balkanboeken.blogspot.rs).

*Jelica Novaković-Lopušina
u ime oba autora*

Onze *gastdocenten*: Roland Nagy, Olga Novitskaja

De Afdeling neerlandistiek aan de Filologische faculteit in Belgrado werd bezocht door buitenlandse gastdocenten die een reeks interessante colleges hebben gehouden:

Olga Novitskaja is assistent-hoogleraar aan de Katholieke Universiteit in Leuven. Dit is een van de grootste en oudste universiteiten in België. Ze heeft op 5 mei een college gehouden over de rol van de taal in genderverhudingen. Een interessante discussie werd gevoerd over de mogelijke veranderingen die de taal meer correct zouden kunnen maken tegenover de vrouwen. Aan het einde van het college heeft Olga het taalniveau van onze studenten geprezen.

Roland Nagy is docent taalwetenschap aan de ELTE Universiteit (afdeling Nederladistiek) in Boedapest. Hij is in Belgrado van 16 tot 20 mei gebleven. Voor de derde- en vierdejaarstudenten hield hij een reeks colleges over de methodologie van wetenschappelijk onderzoek en over corpus onderzoek. Ook hield hij een werkcollege waarin de tweedejaarstudenten hun uitspraak konden verbeteren. Op de laatste dag van zijn verblijf in Belgrado ging hij op zijn step naar Ada waar hij gebeten werd door iemands hond. Bij zijn terugkeer naar Boedapest moest hij een inenting krijgen! Maar hij zei dat dit hem niet zou demotiveren om terug naar Belgrado te komen.

Privé archief / Privatna arhiva

Gostujući profesori: Roland Nađ, Olga Novickaja

Grupu za nederlandistiku na Filološkom fakultetu u Beogradu posetili su strani predavači i održali niz interesantnih predavanja:

Olga Novickaja je docent na Katoličkom Univerzitetu u Levenu. U pitanju je jedan od najstarijih i najvećih univerziteta u Belgiji. Petog maja je održala studentima treće i četvrte godine predavanje o ulozi jezika u rodnoj ravnopravnosti. Vođena je interesantna diskusija o potencijalnim promenama koje bi jezik učinile korektnijim prema ženskom polu. Na kraju predavanja je pohvalila nivo nizozemskog jezika naših studenata.

Roland Nađ predaje lingvistiku na ELTE univerzitetu (katedra za Nederlandistiku) u Budimpešti. U Beogradu je boravio od 16. do 20. aprila. Studentima treće i četvrte godine održao je seriju predavanja o metodologiji naučnih istraživanja i radu s korpusima, a održao je i radionicu u okviru koje su studenti druge godine imali priliku da usavrše svoj izgovor. Poslednjeg dana svog boravka u Beogradu otišao je trotinetom na Adu i tamo ga je ujela nečija kuja. Po povratku u Budimpeštu morao je da primi vakcinu! No, rekao je da ga to neće demotivisati da ponovo dođe u Beograd.

Irena Savić

In memoriam André Weyns

foto: Anna Gevers

Met grote droefheid vernam de redactie van *Paukenslag!* dat de ere-voorzitter van de Orde van den Prince (afdeling Waasland en Dendermonde), prof. dr. André Weyns, op 17 november jongstleden overleden is. Zijn persoonlijk engagement wat de verspreiding en uitstraling van de Nederlandse taal en cultuur betreft, zorgde ervoor dat we ons de heer Weyns in eerste instantie herinneren als een man die de Belgradose neerlandistiek steeds een warm hart toedroeg. Niet alleen kregen ettelijke van onze studenten de kans om via de morele en financiële steun van zijn afdeling van de Orde van den Prince hun kennis uit te breiden op één van de Belgische zomercursussen, maar eveneens ontpopte de heer Weyns zich ter plaatse tot een charmant, joviaal en erudiet gastheer voor deze toekomstige Servische neerlandici. Tijdens een hapje en drankje onderhield hij de studenten niet alleen over de geschiedenis en het hedendaagse culturele klimaat der Lage Landen maar strooide hij ook kwistig met verhalen en anekdotes over zijn carrière als professor diergeneeskunde aan de UA en over het lokale verenigingsleven. De pluralistische kernwaarden van de Orde van den Prince uitdragende, vond de professor het immers noodzakelijk om ook via organisaties zoals bijvoorbeeld het familielevens ondersteunende Gezinsbond of het humanistische zakenluinnetwerk Rotary zijn steentje bij te dragen tot een betere wereld. André Weyns zal dan ook enorm gemist worden en ons departement kan hem nooit genoeg danken voor zijn onaflatende steun.

*Emilija Obradović en Marijana Ristić
namens de Afdeling Nerlandistiek*

Sa velikom tugom u ime redakcije časopisa *Paukenslag!* obaveštavamo vas da je profesor doktor Andre Vejns, predstavnik Reda Prinčeva (odjeljenje Vasland i Dendemonde), preminuo 17. novembra 2017. godine. Svojim zalaganjem za širenje i upoznavanje sa holandskim jezikom i kulturom, učinio je da ga se stoga sećamo kao čoveka koji je uvek pružao ogromnu podršku i prijateljsku ruku i pomoć našem odseku za Nederlandistiku u Beogradu. Ne samo da je veliki broj naših studenata dobio šansu da proširi svoje znanje na jednom od kurseva jezika u Belgiji zahvaljujući moralnoj i finansijskoj podršci svog odeljenja Reda Prinčeva, već je gospodin Vejns bio i izuzetno gostoljubiv, prijatan i nadasve šarmantan domaćin našim budućim srpskim nederlandistima. Tokom brojnih prijatnih večeri ne samo da je govorio o istoriji i sadašnjoj klimi kulturnih dešavanja na teritoriji Holandije i Belgije, nego je sve to upotpunjavao i bogatim pričama i anegdotama iz svoje karijere profesora veterine na Univerzitetu u Antverpenu i člana drugih lokalnih udruženja. Gospodin Andre Vejns je nepobitno ukazao na svestrani značaj i ulogu Reda Prinčeva, što se između ostalog ogleda u podršci koju je pružio udruženju koje se zalaže za značaj institucije porodice („Gezinsbond“), kao i humanističko-poslovne organizacije „Rotary“, koja je nepobitno od važnosti u borbi za bolji život svih građana. Gospodina Andre Vejnsa ćemo se uvek rado sećati, a naša katedra mu se od srca zahvaljuje za svu pruženu podršku.

*Emilija Obradović i Marijana Ristić
u ime Grupe za nizozemske studije*

VIII Jubilea van de Vakgroep Jubileji Grupe za nederlandistiku

Drie decennia Belgradose **Neerlandistiek**

Verlag over de Jubileum-conferentie

Van 3 tot 5 november 2017 vond een wetenschappelijke conferentie plaats aan de Filologische faculteit, naar aanleiding van drievoudige jubileum van de Afdeling Neerlandistiek: 40 jaar werken in het onderwijs van prof. dr. Jelica Novaković-Lopušina, 30 jaar sinds de oprichting van het Lectoraat en 15 jaar sinds de oprichting van de Afdeling. Het thema van de conferentie was: "Cultuurcontacten tussen Zuid-Oost Europa en de Lage Landen". Deelnemers aan de conferentie kwamen uit Servië, Nederland, België, Slovenië, Hongarije, Slowakije en Tsjechische Republiek.

Op 3 november werd de conferentie in de Feestzaal van de Filologische faculteit officieel geopend. Op de opening spraken: prof. dr. Julijana Vučo (prodecaan Internationale Samenwerking), Z.E. Leo D'aes (ambassadeur van het Koninkrijk België in Servië), prof. dr. Henriette Louwerse (voorzitster Internationale Vereniging voor Neerlandistiek), prof. dr. Jelica Novaković-Lopušina (hoofd Afdeling Neerlandistiek), en ook alumni Neerlandistiek. Na de opening werd een feestelijke receptie voor genodigden in de residentie van de Belgische ambassadeur gehouden.

Op 4 november, op de vierde verdieping van de Filologische faculteit, werden verschillende lezingen gegeven met betrekking tot de banden van Servië en de Lage Landen in cultuur en kunst. De lezingen werden gegeven door: Petra Bručić, Anita Srebnik, Toni Bandov, Nevena Kukoljac, Mirko Cvetković, Bojana Budimir, Mila Vojinović, Olga Novitskaja, Irena Ajdinović, Hilde van Belle, Aleksandar Đokanović, Anikó Daróczy, Jelena Degenc, Dragana Kovačić, Milan Radovanović, Marko Čudić, Benjamin Bossaert, Željana Pancirov-Cornelisse, Radovan Lučić, Luuk Nijman, Fabian Vendrig, John M. Stienen, Maarten Rombouts, Sven Peeters, Paul Demets, Anita van der Hulst, Ignace De Bruyn, Wilken Engelbrecht, Gioia-Ana Ulrich Knežević, Jelica Novaković-Lopušina en Tamara Britka. Hun lezingen zullen aan het einde van 2018 in het themanummer van Erazmo gepubliceerd worden.

Tijdens de koffiepauze konden deelnemers zowel de affiche met de nieuwste vertalingen van Nederlandse en Vlaamse literatuur als de tentoonstellingen van twee jonge kunstenaars, Nevena Kukoljac en Luka Vitošević bekijken. Nevena Kukoljac is door Nederland geïnspireerd, en Luka Vitošević, de auteur van de jubileumaffiche, door Nederlandse en Vlaamse kunst.

Op 5 november konden de geïnteresseerden aan een stadswandeling deelnemen.

Tri decenije beogradske nederlandistike

Izveštaj o konferenciji povodom jubileja

Od 3. do 5. novembra 2017. godine na Filološkom fakultetu u Beogradu održana je naučna konferencija povodom trostrukog jubileja Grupe za nizozemske studije: 40 godina rada u nastavi prof. dr Jelice Novaković-Lopušina, 30 godina Lektorata i 15 godina studijske Grupe. Tema konferencije bila je: „Kulturne veze između prostora jugoistočne Evrope i Nizozemlja“. Na konferenciji su učestvovali predavači iz Srbije, Holandije, Belgije, Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Slovačke i Češke Republike.

Trećeg novembra, na Filološkom fakultetu u Svečanoj sali konferencija je zvanično otvorena. Na otvaranju su govorili: prof. dr Julijana Vučo (prodekanica za međunarodnu saradnju), Nj. E. Leo D'as (ambasador Belgije u Srbiji), prof. dr Henriete Lauverse (predsednica Međunarodnog udruženja nederlandista), prof. dr Jelica Novaković-Lopušina (upravnica Grupe za nederlandistiku), kao i alumni Grupe za nederlandistiku. Nakon otvaranja priređen je svečani prijem za zvanice u rezidenciji ambasadora Kraljevine Belgije.

Četvrtog novembra, na Filološkom fakultetu na IV spratu održani su raznovrsni referati o vezama Srbije i Nizozemlja u umetnosti i kulturi. Referate su držali: Petra Bručić, Anita Srebnik, Toni Bandov, Nevena Kukoljac, Mirko Cvetković, Bojana Budimir, Mila Vojinović, Olga Novitskaja, Irena Ajdinović, Hilde van Belle, Aleksandar Đokanović, Anikó Daróczy, Jelena Degenc, Dragana Kovačić, Milan Radovanović, Marko Čudić, Benjamin Bossaert, Željana Pancirov-Cornelisse, Radovan Lučić, Luuk Nijman, Fabian Vendrig, John M. Stienen, Maarten Rombouts, Sven Peeters, Paul Demets, Anita van der Hulst, Ignace De Bruyn, Wilken Engelbrecht, Gioia-Ana Ulrich Knežević, Jelica Novaković-Lopušina i Tamara Britka. Njihova izlaganja biće objavljena krajem 2018. godine u tematskom broju časopisa Erazmo.

Tokom pauze za kafu učesnici su mogli da razgledaju poster s najnovijim prevodima holandske i flamanske književnosti, kao i izložbe dvoje mladih umetnika inspirisanih Holandijom (Nevena Kukoljac) i holandskom i flamanskom umetnošću (Luka Vitošević, koji je i autor postera jubileja).

Petog novembra zainteresovani učesnici imali su priliku da učestvuju u predviđenom obilasku grada.

Jelena Nešić

Culturele evenementen in Čačak, Pančevo en Požarevac

Ter gelegenheid van het drievoudige jubileum van de Afdeling Neerlandistiek (40 jaar academische loopbaan van prof. dr. Jelica Novaković-Lopušina, 30 jaar van het lectoraat Nederlandse Taal, en 15 jaar van de Vakgroep Neerlandistiek) hebben de professor Jelica Novaković-Lopušina en de medewerkers Bojana Budimir, Tamara Britka, Aleksandar Đokanović en Mila Vojinović met behulp van de Nederlandse ambassade in Belgrado een tourtje door Servië gemaakt. Met decentralisatie van cultuur als leidraad gingen ze in april naar Pančevo en Čačak en in mei naar Požarevac om de Nederlandse cultuur dichterbij de Servische publiek te brengen.

In het Culturele centrum van Pančevo en in Požarevac werden culturele avonden gehouden die gewijd waren aan de Servisch-Nederlandse betrekkingen in de Grote oorlog. Daarbij werd het publiek bekend gemaakt met Nederlanders die - zowel tijdens de Eerste Wereldoorlog als in de decennia daarvoor - Servische bevolking en soldaten veelvuldig hebben geholpen (zie *Paukenslag!* 17). Daarnaast werd een Nederlandse journalist voorgesteld die een heel reeks artikelen aan de mensen uitgeweken tijdens de Eerste wereldoorlog heeft gewijd - Henri Habert. Passages uit zijn indrukwekkende brochure *Binnen het prikkeldraad - naar verhalen van uitgeweken Serviërs* werden gelezen aan het einde van de avond.

Privé archief / Privatna arhiva

De brochure - die bestaat uit 37 bekentenissen van de Servische gevangenen die een tijdig verblijf in Nederland vonden - is vertaald ter gelegenheid van het 100ste verjaardagsjaar van het einde van de Eerste Wereldoorlog, en is uitgegeven door *Arius – Centrum voor wetenschappelijke en culturele samenwerking tussen het Servische en het Nederlandse taalgebied* en de Nederlandse ambassade, op wiens [website](#) die ook te vinden is.

Bezoek aan Čačak was een verhaal apart. Naast het voorstellen van de al genoemde brochure, werd in het Culturele centrum van Čačak tentoonstelling van Luka Vitošević gehouden - een jonge kunstenaar uit Čačak, die door Nederlandse kunst geïnspireerd is (zie interview met Luka in dit nummer). Verder werden er presentaties gehouden over het beeld van Čačak in de Nederlandse pers, over *Arius*, over de gepubliceerde vertalingen uit het Nederlands,

alsook over tijdschriften *Erazmo* en *Paukenslag!* (zie volgende artikels). Het onthaal in Čačak was buitengewoon vriendelijk en de belangstelling was groot, waarvoor we bijzonder dankbaar zijn aan de organisator van de avond, mevrouw Verica Kovačević. Professor Novaković-Lopušina gaf ook een interview voor de lokale televisiezender, en de lokale krant, *Čačanski glas*, wijdde een artikel aan de Belgradose Neerlandistiek en de culturele avond.

Al met al waren de culturele avonden succesvol - de banden tussen de Nederlanden en Servië zijn voorgesteld aan een breder publiek, met focus op de rol en inzet van de Belgradose Neerlandistiek. We hopen dat we met dit tourtje jongeren uit de bezochte steden hebben aangemoedigd om volgend academisch jaar voor neerlandistiek te kiezen.

Mila Vojinović

Kulturne manifestacije u Čačku, Pančevu i Požarevcu

Privé archief / Privatna arhiva

Povodom trostrukog jubileja Grupe za nizozemsku studiju (40 godina rada u nastavi prof. dr Jelice Novaković-Lopušina, 30 godina Lektorata i 15 godina Studijske grupe), profesorka Jelica Novaković-Lopušina i saradnici Bojana Budimir, Tamara Britka, Aleksandar Đokanović i Mila Vojinović su uz podršku Ambasade Kraljevine Holandije u Beogradu napravili mini turneju po Srbiji. Vodeći se idejom decentralizacije kulture, u aprilu su posetili Pančevo i Čačak, a u maju Požarevac, kako bi nizozemsku kulturu približili srpskoj publici.

U Kulturnom centru Pančeva i u Požarevcu održane su kulturne večeri posvećene srpsko-nizozemskim vezama u Velikom ratu. Tom prilikom je publika upoznata sa Holanđanima koji su na mnoge načine pomagali srpskom stanovništvu i vojnicima, kako za vreme Prvog svetskog rata, tako i u decenijama koje su mu prethodile (vidi

Paukenslag! 17). Osim toga, predstavljen je nizozemski novinar koji je celu seriju članaka posvetio izbeglima tokom Prvog svetskog rata - Henri Habert. Na kraju večeri čitani su odlomci iz njegove potresne brošure *Iza bodljikave žice - po kazivanjima izbeglih Srba*. Ova brošura - koja se sastoji iz ispovesti 37 srpskih zarobljenika koji su u Holandiji našli privremeno utočište - prevedena je povodom stogodišnjice završetka Prvog svetskog rata, a izdavači su *Arius - centar za naučnu i kulturnu saradnju zemalja nizozemskog govornog područja* i Ambasada Kraljevine Holandije, sa čijeg [sajta](#) se brošura može i preuzeti.

Gostovanje u Čačku bilo je nešto potpuno drugačije. Pored predstavljanja već pomenute brošure, u čačanskom Domu kulture održana je izložba Luke Vitoševića, mladog umetnika iz Čačaka čija su dela inspirisana nizozemskom umetnošću (vidi intervju sa Lukom u ovom broju). Zatim su održane prezentacije o predstavi Čačaka u nizozemskoj štampi, o *Ariusu*, o objavljenim prevodima sa nizozemskog jezika, kao i o časopisima *Erazmo* i *Paukenslag!* (vidi sledeći članak). Prijem u Čačku bio je izuzetan, a interesovanje veliko, na čemu posebno zahvaljujemo organizatoru večeri, gospođi Verici Kovačević. Profesorka Novaković-Lopušina dala je i intervju za lokalnu televiziju, a lokalne novine, *Čačanski glas*, posvetile su članak beogradskoj nederlandistici i kulturnoj večeri.

Sve u svemu, kulturne večeri su bile veoma uspešne - široj publici su predstavljene veze između Srbije i Nizozemlja, sa posebnim osvrtom na ulogu i zalaganje beogradske nederlandistike. Nadamo se da smo ovom mini turnejom podstakli mlade ljude iz gradova koje smo posetili da se sledeće akademske godine opredele za studije nizozemskog jezika, književnosti i kulture.

Privé archief / Privatna arhiva

Predstavljanje Grupe za nizozemske Presentatie studie i njenih naučnih van de Vakgroep i književnih izdanja en haar wetenschappelijke en literaire publicaties

Twaalfjarig bestaan van Arius – centrum voor wetenschappelijke en culturele samenwerking tussen het Servische en het Nederlandse taalgebied

In 2006 werd op initiatief van studenten van de eerste lichting van de Vakgroep Neerlandistiek te Belgrado een vriendschapsvereniging genaamd Arius opgericht. De vereniging werd toen genoemd naar Arius van Tienhoven, de Nederlandse chirurg die gedurende de Eerste Wereldoorlog ook in Servië edelmoedig zorg heeft gedragen voor de slachtoffers van het oorlogsgeweld. Door deze vereniging op te richten wilden de studenten hun eigen bijdrage leveren aan het promoten van de Nederlandse taal en letteren, van het Nederlandstalige en Servischtalige culturele erfgoed, alsook aan de bevordering van de wetenschappelijke samenwerking tussen Servië en de Lage Landen. Of ze hun doel intussen bereikt hebben, kunt u verder in de tekst lezen.

Een jaar na de oprichting heeft Arius zich aangesloten bij het initiatief van de studenten neerlandistiek om een tijdschrift op te richten waarin aan studenten de ruimte gegeven zou worden om zich creatief te uiten en meer informatie te vinden over elkaar en over de Belgradose evenementen die verband houden met neerlandistiek en de Lage Landen. In 2008 is dus met de steun van Arius het tijdschrift geboren dat je op dit moment doorbladert.

In 2008 is de eerste publicatie van Arius verschenen – de vertaling van *Flits!*, een drama van de bekende Vlaamse acteur en auteur Wim Geysen. Deze vertaling is ontstaan als groepsproject van de toenmalige vierdejaarsstudenten neerlandistiek en dit onder leiding van prof. dr. Jelica Novaković-Lopušina. Sindsdien blijft Arius de vertaalwerkzaamheden van de studenten steunen door hen de mogelijkheid te bieden om hun eerste vertalingen te publiceren. Het uitgeven van publicaties is een van de belangrijkste werkzaamheden van de vereniging. Tot de bescheiden bijdrage van Arius aan de promotie van de Nederlandstalige letteren behoren twee romans, twee bloemlezingen, twee drama's, alsook vier studieboeken. Daarnaast wordt het jaarboek voor Nederlandse en Vlaamse literatuur genaamd *Erazmo* sinds 2009 door Arius uitgegeven.

Vanaf 2011 houdt de vereniging zich ook bezig met de organisatie van wetenschappelijke en culturele evenementen zoals het Regionaal Colloquium Neerlandicum in 2011, de Zomercursus Nederlands voor studenten uit Midden en Oost Europa in 2013 en vertaalworkshops in 2014 en 2015.

Vanaf het allereerste begin organiseert Arius twee tot drie keer per jaar culturele avonden en borrels waarbij de bezoekers de gelegenheid krijgen om iets nieuws over de Nederlandse en Vlaamse cultuur te ontdekken of over de onderlinge banden tussen Servië en de Lage Landen. We hopen je snel te ontmoeten op een van onze evenementen.

Dvanaest godina rada Ariusa – centra za naučnu i kulturnu saradnju između Srbije i zemalja nizozemskog govornog područja

Godine 2006. na inicijativu prve generacije studenata Grupe za nederlandistiku u Beogradu, osnovano je udruženje Arius. Udruženje je tada dobilo ime po holandskom hirurгу, Ariusju van Tinhovenu, koji je tokom Prvog svetskog rata nesebično zbrinjavao ranjenike između ostalog i u Srbiji. Osnivanjem udruženja studenti su želeli da daju svoj doprinos daljem promovisanju nizozemskog jezika i književnosti, srpskog i nizozemskog kulturnog nasleđa, kao i unapređenju naučne saradnje između Srbije i Nizozemlja. Koliko su uspeli u svojoj nameri, možete pročitati u nastavku.

Godinu dana nakon osnivanja, Arius se priključuje inicijativi studenata nederlandistike da se osnuje časopis u kome bi se studentima dalo prostora da se kreativno izraze, saznaju informacije jedni o drugima, kao i o dešavanjima u Beogradu koji imaju veze s nederlandistikom i nizozemljem. Godine 2007, uz podršku Ariusa, rođen je časopis koji upravo listate. Godine 2008. Arius objavljuje svoje prvo izdanje – prevod drame poznatog flamanskog glumca i autora Vima Hejsena *Brže od života*. Ovaj prevod nastao je kao grupni projekat tadašnje četvrte godine studenata nederlandistike, a pod mentorstvom prof. dr Jelice Novaković-Lopušina. Od tada Arius nastavlja da podržava prevodilačku delatnost studenata pružajući im priliku da objave svoje prve prevode. Izdavačka delatnost predstavlja okosnicu rada udruženja. Skroman izdavački doprinos promovisanju nizozemske književnosti čine dva romana, dve zbirke poezije, dve drame, kao i četiri udžbenika. Pored toga, od 2009. godine Arius objavljuje i godišnjak za holandsku i flamansku književnost u prevodu, *Erazmo*.

Od 2011. godine udruženje je takođe aktivno u organizovanju raznih naučnih i kulturnih događaja poput Regionalnog skupa nederlandista 2011, letnje škole nizozemskog jezika za studente iz Srednje i Istočne Evrope 2013. i prevodilačkih radionica 2014. i 2015. godine.

Od samog početka Arius organizuje dva do tri puta godišnje kulturne večeri i druženja na kojima posetoci uvek imaju priliku da otkriju nešto novo o holandskoj i flamanskoj kulturi ili srpsko-nizozemskim vezama. Nadamo se da ćemo vas uskoro sresti na jednom od ovih događanja.

Bojana Budimir

De recente vertalingen van Nederlandse en Vlaamse literatuur in Servië

Van de nieuwste vertalingen der Nederlandse en Vlaamse letteren naar het Servisch bespreken we drie romans met als gezamenlijk thema ouderschap. In elke roman wordt dit onderwerp vanuit een andere invalshoek behandeld: in *De helaasheid der dingen* is er sprake over het opgroeien in een disfunctioneel gezin, in *Het diner* over de ouderlijke overbescherming en in *De laatste ontsnapping* gaat het over een vader die met zijn pas gevonden zoon een relatie probeert op te bouwen.

Dimitri Verhulst: *De helaasheid der dingen* (2006)

Uitgever: Clio (2015)

Vertaling: Jelica Novaković-Lopušina

De roman is gebaseerd op de kindheids- en jeugdervaringen van de auteur zelf. Het gaat over een jongen die op het Vlaamse platteland opgroeit in een gezin van alcoholverslaafden, bestaande uit zijn vader en drie ooms. Ze zijn allemaal werkloos en de enige zin vinden ze in het zuipen. De roman vertelt o.a. over de ontworteling. Het hoofdpersonage bezoekt als volwassene zijn geboorteplaats en beseft dat hij daartoe niet meer behoort, dat hij het milieu van zijn kinderjaren ontgroeid is. Het werk is doordrongen van sarcasme, maar ook liefdevolle ironie en scherpe humor waarmee Verhulst probeert zijn moeilijke jeugd te boven te komen.

Herman Koch: *Het diner* (2009)

Uitgever: Zavet (2015)

Vertaling: Jelica Novaković-Lopušina

De roman is een planetair succes geworden en werd in korte tijd drie keer verfilmd: in 2013 in Nederland (*Het diner*), in 2014 in Italië (*I nostri ragazzi*) en in 2017 in de VS (*The dinner*). De roman behandelt het thema van zinloos geweld bij minderjarigen, alsook de oorzaak ervan. Twee jongens hebben een misdaad gepleegd die door de veiligheidscamera's opgenomen werd. Bij het diner overwegen hun ouders hoe te voorkomen dat de opname het publiek bereikt en hoe hun kinderen tegen gevangenisstraf te beschermen. De roman zoekt antwoorden op de vragen in hoeverre de ouders verantwoordelijk zijn voor het gedrag van hun kinderen en welke rol erfelijkheidsfactoren spelen. Eén van de ouders is geschiedenisleraar die blijkt vanwege gewelddadig

gedrag uit de school ontslagen te zijn. Zijn broer, de vader van de tweede jongen, is een bekende politicus, kandidaat voor de toekomstige premier van Nederland. In de loop van het verhaal wordt er onthuld hoe ver de ouders zullen gaan om hun kinderen te beschermen.

Jan van Mersbergen: *De laatste ontsnapping* (2014)

Uitgever: Clio (2016)

Vertaling: Jelica Novaković-Lopušina

De roman vertelt over de vriendschap tussen twee vaders en hun zoons. Eén van de vaders is Ivan, afkomstig uit het voormalige Joegoslavië. Ivan krijgt een telefoontje van een tienjarig jongetje die beweert, zijn zoon te zijn. Met diens moeder had Ivan een one-night-stand. De roman *De laatste ontsnapping* draagt in de Servische vertaling de titel *Balkanski Hudini* (*De Balkaanse Houdini*) naar Harry Houdini, de Amerikaanse goochelaar aan het begin van de 20e eeuw, beroemd om bevrijdingstrucjes uit boeien waarmee zijn benen en armen vastgebonden waren. Eén van zijn beroemde acts was de bevrijding uit een kist vol water. Ivan laat zijn kleren vuur vatten terwijl hij vastgeketend zit, wat de allusie is op de oorlog waaraan hij ontsnapt is. Als hij de jongen ziet, merkt hij dat deze sprekend op zijn in de oorlog gesneuvelde broer lijkt en wordt geplaagd door schuldgevoelens. De ontsnapping is het hoofdmotief van deze roman. Om het heimwee te verzachten zoekt Ivan de vlucht in drank en vrouwen. De ontmoeting met de jongen brengt hem ertoe zijn leven grondig te veranderen.

Najnovija izdanja holandske i flamanske književnosti u Srbiji

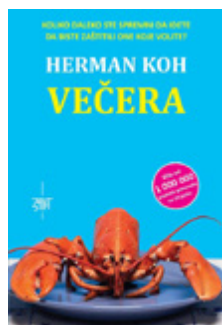
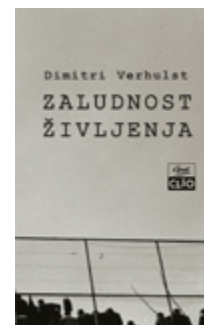
Od najnovijih prevoda holandske i flamanske književnosti na srpski jezik izdvajamo tri romana čija je zajednička tema roditeljstvo. U svakom od ta tri dela ova tema je obrađena iz drugačijeg ugla: u romanu *Zaludnost življenja* reč je o odrastanju u disfunkcionalnoj porodici, u *Večeri* o prekomernoj roditeljskoj brizi i prezaštićenosti dece, a u *Balkanskom Hudiniju* radi se o ocu koji pokušava da izgradi odnos s tek pronađenim sinom.

Dimitri Verhulst: *Zaludnost življenja* (2006)

Izdavač: Clio (2015)

Prevod: Jelica Novaković-Lopušina

Roman je baziran na autorovim sopstvenim iskustvima iz detinjstva i mladosti. Reč je o dečaku koji odrasta na flamanskom selu u porodici alkoholičara, koju čine otac i trojica stričeva. Svi oni su besposleni i jedini smisao nalaze u opijanju. Roman između ostalog govori i o gubitku sopstvenih korena. Glavni junak kao odrastao posećuje svoje mesto porekla i shvata da tu više ne pripada, da je prerastao okruženje iz kojeg je potekao. Delo je prožeto sarkazmom, ironijom i britkim humorom kojim Verhulst pokušava da prevaziđe teško odrastanje.

Herman Koh: *Večera* (2009)

Izdavač: Zavet (2015)

Prevod: Jelica Novaković-Lopušina

Roman koji je doživio planetarni uspeh i za veoma kratko vreme tri puta ekranizovan: 2013. u Holandiji (*Het diner*), 2014. u Italiji (*I nostri ragazzi*) i 2017. u SAD (*The dinner*). Roman se bavi temom besmislenog nasilja kod maloletnika i uzrocima njegovog nastanka. Dvojica dečaka počinili su krivično delo koji su zabeležile sigurnosne kamere. Njihovi roditelji za večerom vode raspravu kako da spreče da snimak dospe u javnost i kako da ih zaštite od zatvorske kazne. Roman traga za odgovorima na pitanja koliko su roditelji odgovorni za ponašanje svoje dece i koju ulogu igraju nasledni faktori. Jedan od roditelja je nastavnik istorije, za koga se ispostavlja da je otpušten iz škole zbog agresivnog ponašanja, dok je njegov brat, otac drugog dečaka, poznati političar, kandidat za budućeg premijera Holandije. Tokom priče se razotkriva koliko daleko su roditelji spremni da idu da bi zaštitili svoje dete.

Jan van Mersbergen: *Balkanski Hudini* (2014)

Izdavač: Clio (2016)

Prevod: Jelica Novaković-Lopušina

Roman pripoveda o prijateljstvu dva oca i njihovih sinova. Jedan od očeva je Ivan, poreklom iz bivše Jugoslavije. Ivan dobija poziv od desetogodišnjeg dečaka koji mu se predstavlja kao rođeni sin. Sa dečakovom mamom Ivan je imao vezu za jednu noć. Originalni naslov romana je *Poslednje bekstvo*, dok u prevodu glasi *Balkanski Hudini* po Hariju Hudiniju, američkom iluzionisti s početka XX veka, poznatog po trikovima oslobađanja od lanaca kojima su mu ruke i noge bili vezani. Jedna od poznatih tačaka je oslobađanje iz rezervoara napunjenog vodom. Ivan u romanu izvodi tačku oslobađanja od okova dok mu odeću zahvata plamen, što je aluzija na rat od kojeg je pobegao. Kada ugleda dečaka primećuje da liči na njegovog brata koji je poginuo u ratu, zbog čega je ophrvan osećanjem krivice. Bekstvo je jedan od glavnih motiva u ovom romanu. Da bi ublažio nostalgiju za domovinom Ivan beg traži u piću i ženama. Susret sa dečakom ga navodi da iz temelja promeni život.

Erazmo - jaarboek voor Nederlandse en Vlaamse literatuur in vertaling

Het literaire tijdschrift *Erazmo*, het jaarboek voor de Nederlandstalige literatuur, is opgericht in 1992. Dankzij dit tijdschrift is er een opbloei op gang gezet van de literaire vertalingen uit het Nederlands. De oprichter evenals de hoofdredacteur is hoogleraar Jelica Novaković-Lopušina en de eerste drie jaargangen waren uitgegeven onder auspiciën van de literaire vereniging *Pismo* en de toenmalige voorzitter ervan Raša Livada. In *Erazmo* zijn er talrijke uittreksels vertaald uit de belangrijkste Nederlandstalige romans, vele verhalen, gedichten en essays. Tot 2002 werd *Erazmo* jaarlijks gepubliceerd en vanaf 2002 tot en met 2008 was het uitgegeven ervan tijdelijk stopgezet. De jaargang die was verschenen na deze pauze, in 2008, was opgedragen aan de Vlaamse schrijver Hugo Claus. Hij is juist in dat jaar overleden. Sindsdien wordt *Erazmo* tweejaarlijks gepubliceerd. Het nummer uit 2010 is voortgekomen uit de samenwerking met collega's en schrijvers uit Antwerpen. Aan het samenstellen van de jaargang uit 2015 hebben collega's uit Kroatië deelgenomen, de vertalingen die erin zijn gepubliceerd zijn tijdens de vertaalworkshop ontstaan die gehouden werd in Belgrado in 2014. Het laatste nummer van *Erazmo*, dat uit 2017, is gewijd aan hedendaagse Vlaamse auteurs en het volgende nummer is al in voorbereiding. Het zal vertalingen bevatten van artikels over het Koninkrijk Joegoslavië ter herdenking van 100 jaar sinds de oprichting ervan. Aan de vertalingen zullen ook collega's uit de voormalige republieken meedoen.

In *Erazmo* hebben zich sommige van de belangrijkste en meest productieve vertalers uit het Nederlands geprofileerd zoals Ivana Šćepanović en Olivera Petrović van der Leeuw. Tot nu toe zijn er naar het Servisch meer dan 20 titels integraal vertaald waarvan de fragmenten aanvankelijk in *Erazmo* waren gepubliceerd. Sinds de oprichting in 1992 telt *Erazmo* in totaal meer dan 2000 pagina's vertaalde Nederlandstalige literatuur en Willem Elsschot, Cees Notebom, Hugo Claus, Kristien Hemmerechts, Arnon Grunberg, Dimitri Verhulst, Kader Abdolah zijn alleen maar enkele van de vele Nederlandse klassiekers wiens werken erin zijn verschenen.

Erazmo - godišnjak za holandsku i flamansku književnost u prevodu

Književni časopis *Erazmo*, godišnjak za holandsku i flamansku književnost, osnovan je 1992. godine i zahvaljujući njemu dolazi do procvata prevođenja književnosti sa nizozemskog jezika. Osnivač i glavni urednik je profesorka Jelica Novaković-Lopušina, a prva tri broja izašla su pod pokroviteljstvom književnog društva *Pismo* i tadašnjeg predsednika društva Raše Livade. U *Erazmu* su prevedeni brojni odlomci iz najznačajnijih nizozemskih romana, mnoge priče, pesme i eseji. Do 2002. godine *Erazmo* izlazi jednom godišnje, a u periodu od 2002. do 2008. dolazi do privremenog prestanka izdavanja časopisa. Broj koji je izašao u 2008. godini, nakon višegodišnje pauze, posvećen je flamanskom piscu Hugu Klausu koji je te godine preminuo. Od tada *Erazmo* izlazi svake druge godine, a broj iz 2010. godine nastao je u saradnji sa piscima i kolegama iz Antverpena. Na izdanju iz 2015. došlo je do saradnje sa kolegama iz Hrvatske, objavljeni su prevodi nastali tokom radionice književnog prevođenja, održane u Beogradu 2014. Poslednje izdanje *Erazma*, iz 2017. posvećeno je flamanskim savremenim autorima, a u pripremi je i sledeći broj koji će biti posvećen stogodišnjici od osnivanja Kraljevine SHS 1918. U prevođenju novinskih članaka o Kraljevini Jugoslaviji učestvovala će kolege nederlandisti iz bivših republika.

U *Erazmu* su se afirmisali neki od najznačajnijih i najplodnijih književnih prevodilaca sa nizozemskog jezika, poput Ivane Šćepanović i Olivera Petrović van der Leeuw. Do sada je na srpski jezik integralno prevedeno preko 20 dela čiji su odlomci prvobitno objavljeni u *Erazmu*. Od 1992. pa do sada *Erazmo* broji preko 2000 strana, a Vilem Elshot, Sejs Notebom, Hugo Klaus, Kristin Hemerechts, Arnon Grunberg, Dimitri Verhulst i Kader Abdolah samo su neki od brojnih nizozemskih klasika čija dela su prevedena u celosti ili kao odlomci.

Tamara Britka

Identiteitskaart van het tijdschrift

titel: *Paukenslag!*
oprichter: *Morries Leeraert en studenten*
oprichtingsjaar: 2007
gepubliceerd: 18 nummers
frequentie: 3/2/1 per jaar
uitgever: Arius
redactie: vierdejaarsstudenten
medewerkers: geïnteresseerde studenten van overige jaargangen
taal: Nederlands en Servisch

Het tijdschrift *Paukenslag!* is in 2007 opgericht op initiatief van de studenten en de toenmalige buitenlandse lector, Morries Leeraert. Tot nu toe zijn er 18 nummers gepubliceerd, en de frequentie van de uitgaven is door de jaren heen veranderd. De uitgever is Arius, en de redactie bestaat uit studenten. Het tijdschrift is tweetalig - alle teksten zijn zowel in het Nederlands als in het Servisch beschikbaar.

Wat de vorm en de frequentie van de uitgaven betreft, kunnen we twee fases inzien. In de eerste fase, die begint met de oprichting in 2007 en duurt tot 2010, verschijnen in *Paukenslag!* teksten met uiteenlopende thema's en van diverse formaten. In die periode zijn 9 nummers gepubliceerd (frequentie 2 á 3 keer per jaar) waarin men verschillende korte teksten kan vinden: verslagen over talrijke culturele avonden en gastlezingen, linguïstische, literaire en sociologische besprekingen, interviews en reisverslagen. Ook dient te worden vermeld dat er vertalingen van uittreksels uit prozawerken, poëzie, maar ook stilistische oefeningen van studenten neerlandistiek worden gepubliceerd (zie bv. *Paukenslag!* Nr. 2, p. 6 of Nr. 3, p. 24).

De tweede fase in de werking van dit studententijdschrift is gekenmerkt door het speciale nummer, gepubliceerd in 2011. Dit speciale nummer is bedoeld als een bijzondere gids door Belgrado in het Nederlands. De volgende uitgave, ook in 2011 verschenen, is eigenlijk een dubbelnummer dat de 10^e en de 11^e uitgave bijeenvoegt en de toenmalige politieke omstandigheden in Nederland en België behandelt.

Deze speciale nummers kunnen ook gezien worden als

Lična karta časopisa

naslov: *Paukenslag!*
osnivač: *Moris Leraert i studenti*
godina osnivanja: 2007.
objavljeno: 18 brojeva
periodičnost izlazenja: 3/2/1 godišnje
izdavač: Arius
urednici: *studenti četvrte godine*
saradnici: *zainteresovani studenti ostalih godina*
jezik: *nizozemski i srpski*

Časopis *Paukenslag!* osnovan je 2007. godine na inicijativu studenata i tadašnjeg stranog lektora Morisa Leraerta. Do sada je objavljeno 18 brojeva, a učestalost izlazenja se tokom godina menjala. Izdavač časopisa je Arius, a uredništvo čine studenti. Časopis je dvojezičan - svi tekstovi dostupni su na nizozemskom i srpskom jeziku. Kada je forma časopisa u pitanju, kao i periodičnost izdanja, uočavamo dve faze. U prvoj fazi, koja počinje osnivanjem 2007. i traje do 2010. godine *Paukenslag!* je bio časopis kolažnog tipa. U tom periodu objavljeno je 9 brojeva (izlaznost 2 do 3 puta godišnje) u kojima se mogu naći najrazličitiji kratki tekstovi od izveštaja sa brojnih kulturnih večeri i gostujućih predavanja, preko lingvističkih, književnoteorijskih i socioloških razmatranja, do intervjuva i putopisa. Treba pomenuti i da se već u ovoj prvoj fazi objavljuju prevodi različitih prozaičkih odlomaka, poezije, ali i stilske vežbe studenata neerlandistike (vidi npr. *Paukenslag!* br. 2, str. 6 ili br. 3, str. 24).

Specijalnim brojem časopisa *Paukenslag!*, koji je objavljen 2011. godine počinje druga faza u aktivnosti ovog studentskog časopisa. Ovaj specijalni broj koncipiran je kao svojevrsni vodič kroz Beograd na nizozemskom jeziku. Sledeće izdanje, objavljeno takođe 2011. godine zapravo je dvobroj koji objedinjuje deseto i jedanaesto izdanje, a bavi se tadašnjom političkom situacijom u Holandiji i Belgiji.

Ova specijalna izdanja možemo da posmatramo i kao uvod u drugu fazu u kojoj časopis *Paukenslag!* zapravo predstavlja jedan vid kolektivnog diplomskog rada svake generacije studenata. Pokazalo se, naime, da *Paukenslag!* savršeno nadomešćuje potrebu za završnim

een inleiding tot de tweede fase waarin *Paukenslag!* eigenlijk staat voor een soort collectieve afstudeerscriptie van elke generatie studenten. Het is namelijk gebleken dat *Paukenslag!* een goede manier is om de behoefte aan de afstudeerscripties te vergoeden, die aan de Filologische faculteit een paar jaar voor het oprichten van het tijdschrift zijn afgeschafte. Door de samenwerking aan de vertaalprojecten die in *Paukenslag!* komen te staan, rondt iedere generatie zijn studie op een bijzondere manier af. Daarom kunnen we zeggen dat *Paukenslag!* vanaf 2012 volgende gezamenlijke afstudeerscripties heeft gepubliceerd:

- Nr. 12 (2012) – Een en toch apart: kunst en cultuur van de Nederlanden (Ludo Beheydt)
- Nr. 13 (2013) – Cultuurspecifieke artikelen van Wikipedia
- Nr. 14 (2014) – Canon van Nederland - *Entoen*
- Nr. 15 (2015) – Canon van Nederland - *Entoen*
- Nr. 16 (2016) – Cultuurspecifieke artikelen van Wikipedia
- Nr. 17 (2017) – Een keuze teksten met fatsoen als thema
- Nr. 18 (2018) – Een keuze teksten met genderverhoudingen als thema

Terwijl de 12^e en 13^e uitgave helemaal aan een groepsvertaling gewijd zijn, voert de redactie vanaf 2014 opnieuw da oude rubrieken in: interview, verslagen over zomercursussen enz., zodat *Paukenslag!* tegelijkertijd ook een jaarboek van de Afdeling Neerlandistiek wordt.

Eindelijk, het lijkt dat er twee gebieden kunnen worden onderscheiden waarop we het belang van *Paukenslag!* in het bijzonder kunnen zien. Aan de ene kant heeft het, vanwege zijn tweetaligheid, de mogelijkheid om verschillende culturen te verbinden. Aan de andere kant is *Paukenslag!* een soort *project leren* - aangezien de meeste opdrachten aan studenten zijn overgelaten, naast het verfijnen van hun taalgebruik, leren ze hoe men initiatief neemt en in een team werkt. Bovendien kan de samenwerking aan het tijdschrift aan hun academische rijping bijdragen en uiteindelijk blijft het als een kleurig bewijs dat ze van neerlandistiek afgestudeerd zijn.

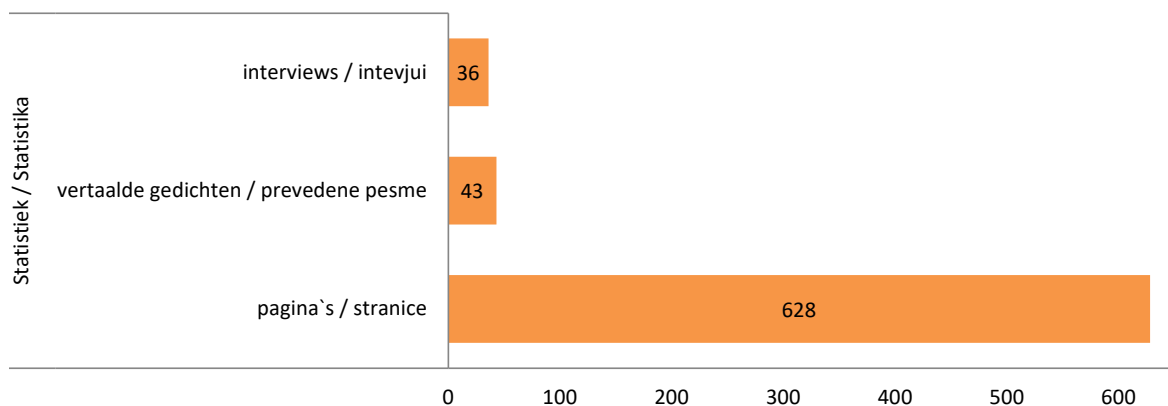
radovovima studenata, koji su na Filološkom fakultetu ukinuti neposredno pre osnivanja časopisa. Zajedničkim radom na prevodilačkim projektima koji će biti objavljeni u *Paukenslag!*-u, svaka generacija na specifičan način zaokružuje svoje studije. Zato možemo da kažemo da je *Paukenslag!* od 2012. godine objavio sledeće kolektivne diplomske radove:

- Br. 12 (2012) – Jedinstvene, a ipak zasebne: nizozemska umetnost i kultura (Ludo Behejt)
- Br. 13 (2013) – Kulturnospecifični članci sa Vikipedije
- Br. 14 (2014) – Kanon holandske nacionalne istorije *Entoen*
- Br. 15 (2015) – Kanon holandske nacionalne istorije *Entoen*
- Br. 16 (2016) – Kulturnospecifični članci sa Vikipedije
- Br. 17 (2017) – Izbor tekstova na temu morala, pristojnosti, čestitosti, humanosti
- Br. 18 (2018) – Izbor tekstova na temu rodni odnosa

Dok su dvanaesto i trinaesto izdanje časopisa u potpunosti posvećeni grupnim prevodima, od 2014. godine, redakcija ponovo uvodi stare rubrike poput intervjuja i izveštaja studenata sa letnjih kurseva, pa tako *Paukenslag!* postaje i letopis Grupe za nizozemske studije.

Na kraju, čini se izdvajaju dva polja na kojima se vidi značaj časopisa *Paukenslag!*. Sa jedne strane on svojom dvojezičnošću ima mogućnost da povezuje i zbližava različite kulture. Sa druge strane *Paukenslag!* predstavlja jedan vid projektnog učenja - s obzirom na to da je najveći broj zadataka prepušten studentima, oni osim što neminovno usavršavaju svoje znanje nizozemskog jezika, istovremeno uče da preuzmu inicijativu i da rade u timu, a osim toga rad na časopisu doprinosi njihovom akademskom sazrevanju, i najzad, ostaje kao šareni dokaz završetka studija nizozemskog jezika, književnosti i kulture.

Mila Vojinović

IMPRESUM

Redakcija:

Kaća Praizović, Stefana Pekez, Jovana Petrović, Jelena Nešić,
Jovana Radulović, Igor Jovelić, Nemanja Petković, Irena Savić

Saradnici:

Marijana Ristić, Tijana Veskadiaga,
Emilija Obradović

Adresa redakcije:

Filološki fakultet
Studentski trg 3
11000 Beograd

Lektura i korektura:

Jelica Novaković-Lopušina,
Ignace De bruyn, Mila Vojinović

Prelom:

Mila Vojinović

Naslovna strana:

Nevena Kukoljac, *En Vogue*

Izdavač:

Centar za naučnu i kulturnu saradnju Srbije i zemalja nizozemskog govornog područja Arius

Džona Kenedija 6

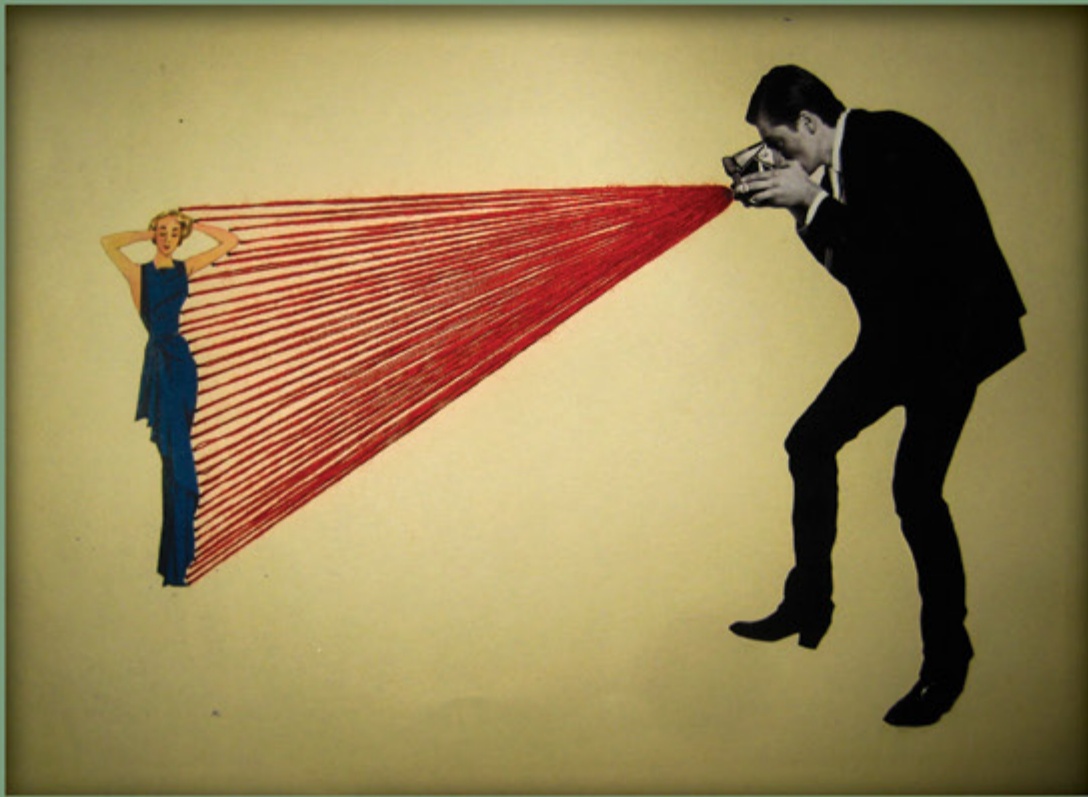
11000 Beograd

Matični broj 17646150

PIB: 104433590

ISSN: 1820-614x

CIP: COBISS.SR – ID 145128972

Nevena Kukoljac
En Vogue